

A könyv a kultúra iránti elkötelezettség legnagyobb múltú jelképe

Az ünnepi könyvhét országos megnyitója Debrecenben

Már kora délelőtt nező- és vásárlóközönség figyelte az ünnepi könyvhét országos megnyitójának előkészületeit, lapozta, vásárolta a könyvsátrák kínálatát. A Kölcsey Művelődési Központ előtti könyvtérben a debreceni úttörő fúvószenekar adott teret a Lobotka Pál vezényletével az egyre nagyobb számban gyülekező közönségnek. Dében harsonaszóval vette kezdetét az 1985-ös könyvhét országos megnyitója. Kóti Árpád színművész Vörösmartyú-verset tolmácsol, majd a Kodály Kórus közönségtől dallal az ünnepség debreceni, budapesti és külföldi vendégeit. A több száz hazai és külföldi író, kritikus, nyomdai, kiadói szakembert és látogatót dr. Ács István, a Debrecen városi Tanács elnöke köszöntötte. Részt vett a között üdvözölte Knopp András, a Központi Bizottság osztályvezető helyettesét, Tóth Dezső művelődési miniszterhelyettesét, Fekete Gyulát, a Magyar Írók Szövetsége alelnökét. Részt vett a megnyitón Sikula György, a megyei pártbizottság első titkára, dr. Bényei Miklós, a városi pártbizottság titkára, dr. Szabó Imre, a megyei tanács elnöke. Dr. Ács István üdvözölő szavai után Csehák Judit, a Minisztertanács elnökhelyettese kapott szót:

— Az ünnepi könyvhét eseményeinek immár hagyományosan kitüntetett helye, szerepe van az országos jelentőségű kulturális rendezvényeink sorában — mondotta. — Többek között azért is, mert a könyv a civilizáció hosszú fejlődésében a művelődés, a kulturális értékek, a tudás iránti elkötelezettség egyik legnagyobb múltú, sokak számára a legszemléletesebb jelképe: a humánus örökség minden eddigi fenyegetettségén folytonosságának, az emberi szellem maradványainak, az emberiség teljesítményeinek, alkotóképességének köszönhetően szimbóluma. Tudjuk, idővel időről időre megjelennek olyan nézetek, amelyek a könyvkultúra maig tartó kivételével jelentőségének gyors csökkenését jósolják, melyek szerint más műveltségbeli forrásoké lesz a jövő — s az írott szó előbb-utóbb úgy-ahogy múzeális értékké válik. Ezzel szemben a könyv, a film, a televízió, a videó, a számítógépes technika, a hanghordozók, a videokészletek terjedésekor. A tények azonban azt mutatják, hogy a különféle új formák nem annyira vetélytársai, hanem inkább kiegészítői a hagyományosabb művelődési ágaknak, közöttük az olvasásnak, melynek különleges, önfeledtséget adó varázsát nem helyettesítheti egyik újabb kultúrák közötti eszköz, műfaj sem.

— Az igaz eszményeket hirdető könyvek — folytatta Csehák Judit —, az írott szavak hatalmas birodalma önmagában, közvetlenül nem alakíthatja át a társadalmat és az egyén életét. A kiadványok ideológiák — legyenek bármennyire hitelesek — nem válnak mintegy spontán módon valóra: a tizennyolcadik századi felvilágosodás reményei ennyire nem vonzó illúziók csupán. De közvetve, tendenciaszerűen, a cselekvő emberrel tett hatásai révén mégis elválaszthatatlan kapcsolat van a könyvek, a művelődés közösségi becsülete és az élet minősége, a társadalom humanizáltságának foka között.

A megnyitó után Horányi László és Danielly Zsolt mondott verset, a Kodály Kórus és a Kalácsa együttes énekelt-muzsikált a közönségnek. A kórust Strausz Kálmán vezényelte. A könyvtérben felállított sátrak környékét ezalatt szinte ellepte a közönség, akiket többek között az Alföldi Nyomda ez alkalomra felállított Gutenberg-prese is vonzott, amely Józsa János Dürer-metszetét, Debrecen középkori címerét, a könyvhét emblemmáját, Mata János-fametszetet nyomott a lapokra.

Az országos megnyitó egyik reprezentatív kiállítását, egyúttal látványos, szép eseményre a Szép magyar könyv 1984 című bemutató volt. Egy órák a művelődési központ előcsarnokában dr. Tarnóc Márton, a Kiadói Főigazgatóság főigazgatója mellett a kiállítást, majd átadta a díjakat. Az idei esztendőben is több kategóriában díjazták a '84-es esztendő legszebb magyar könyveit. A politikai és tudományos könyvek, a szakkönyvek, az ismeretterjesztő könyvek, a szépirodalom, a tankönyvek és gyermekkönyvek, valamint a művészeti és bibliofil kiadványok között 24

díjra érdemes könyvet talált a zsűri. A díjazott könyvek közül számos kiadványt dícsérő oklevéllel minősítették. Ugyancsak most osztották ki a könyvkiadásra vonatkozó versenyben eredményt elért szerzők részére a Művelődési Minisztérium képzőművészeti osztályának különdíjait, a Képző- és Iparművészeti Lektorátus különdíjait. A Művelődési Minisztérium képzőművészeti osztályának oklevelét, a Képző- és Iparművészeti Lektorátus különdíját a könyvkiadás versenyében legrangosabb munkával szereplők vehették át. Ugyancsak különdíjjal jutalmazta a legjobb kötetfotókat a Magyar Fotóművészek Szövetsége. A Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülése a legjobb tipográfusnak járó különdíjat adta át. A szép magyar könyv versenyében Malonyai Dezső A magyar nép művészete című reprint kiadásának első kötete (Helikon Kiadó) a legszebb könyvnek járó különdíjat kapta.

A díjkiosztás után az író vendégek közül többen a könyvsátrak előtt dedikálták műveiket. A sátrak könyvkészlete már az első nap kora délutánján is jelezte: melyek lesznek az idei könyvhét slágerkönyvei. Nagyon sokan keresték és vásárolták a most induló Labirintus sorozat kötetét, az ugyancsak friss sorozatként jelentkező Femina-könyveket, a Németh László életét végigkísérő képeskönyvet, a három-lemezt kinyitó Nagy László lemezalbumot. Szép számú érdeklődő böngészett a szomszédos szocialista országok kiadóinak — sajnos — viszonylag kevés kötetet kínáló sátra előtt. A külföldi kiadóktól érkező könyvkonténerek kérése miatt ugyanis legfeljebb a könyvhét második felében számíthatunk arra, hogy a sátorban a csehszlovákiai, kárpát-aljai és újkévi kiadók legfrissebb termékei közül is válogathatunk.

Az író vendégek délután 2 órák az Arany Bika üvegtermében állófogadáson vettek részt, majd a külföldi írók, kritikusok a nádudvari művelődési házba látogattak.

Szép magyar könyv: kiállítás a Kölcsey Művelődési Központban

Csehák Judit látogatása Debrecenben

Május 31-én, pénteken délelőtt az ünnepi könyvhét országos megnyitójának alkalmából Debrecenbe érkezett Csehák Judit, a Minisztertanács elnökhelyettese. Délután 10 órakor a megyei pártbizottság székházában fogadta őt Sikula György, az MSZMP KB tagja, a megyei pártbizottság első titkára és tájékoztatta a megye életének aktuális kérdéseiről. A beszélgetésen jelen volt Knopp András, az MSZMP KB kulturális és tudományos osztályának osztályvezető-helyettese, dr. Bényei Miklós, a Debrecen városi pártbizottság titkára, Pataki György, a megyei pártbizottság osztályvezetője, dr. Szabó Imre, a megyei tanács elnöke, dr. Gyarmati Kálmán, a megyei tanács elnökhelyettese és dr. Ács István, a Debrecen városi Tanács elnöke. A megyei pártbizottság első titkára ismertette az országgyűlési és tanácsi választásokkal kapcsolatos megyei helyzetképet, hangsúlyozta, hogy kedvező légkörben folytak a képviselő- és tanácsági jelölőgyűlések. Ezt követően a gazdasági kérdésekről tartott tájékoztatót, majd szót az új vállalati vezetési formák bevezetésével kapcsolatos tapasztalatokról. Sikula György tájékoztatója után Csehák Judit megtekintette a Medgyessy Múzeumot, majd ünnepi beszédet mondott a könyvhét megnyitóján, és részt vett az Aranybika üvegtermében rendezett fogadáson, és a délutáni órákban elutazott Debrecenből.

„Köszönet a harcokért...”

A Nemzeti Bizottságok tagjainak találkozója

Bensőséges hangulatú ünnepségnek adott helyet május 31-én az Arany Bika Szálló konferenciatermében a Nemzeti Bizottságok tagjainak találkozója. A negyven évvel ezelőtti, egykori Nemzeti Bizottságok elnökei, tagjai számára rendezett a Hazafias Népfőrdő Hajdú-Bihar megyei Bizottsága találkozót, melyre száznál több idős ember jött el, megynk több településéről is. Dr. Alberth Beláné, a Hazafias Népfőrdő megyei bizottságának titkára köszöntötte a megjelent egykori nemzeti bizottsági tagokat, s az elnökségben helyet foglaltak: Kálmán Mihályt, az MSZMP megyei bizottságának osztályvezetőjét, Szendi Sándort, a Szakszervezetek megyei Tanácsának vezető titkárát, dr. Kolozsvári Lajos, a HNF megyei bizottságának elnökét, Fazekas Károlyt, a megyei tévészövetség titkárát, dr. Virágh Pált, a megyei tanács vbtitkárát, dr. Varga Pálnét, a Hazafias Népfőrdő debreceni városi bizottságának elnökét, dr. Kahler Frigyesné, a Debrecen városi Tanács vbtitkárát. Taar Ferenc író (aki maga is az Újgazdák és Földhözjutottak Országos Szövetsége megyei irodájának volt vezetője akkor), részben emlékezett a nehéz politikai-közéleti harcokra, részben nagyobb összefüggésekbe, távlatokba helyezte a nemzeti bizottságok működését, értékelve és megadva az értéket és testületnek, amiképpen különösen az utóbbi évek hazai fejlődése világított rá. A 82 éves H. Nagy Gábor (Balmaújváros), kezdte a visszaemlékezések sorát, melyekben aztán hallhattak a találkozó résztvevői röviden Zsákáról, a hosszúpályi kezdetekről, a 87 éves B. Szabó József (Hajdúsámon) az első világháború, a Tanácskörtársaság harcait a II. világháború fejleményeivel, s az azutáni felszabadult politikai léttel vonta egy ívbe emlékeiben. Ezután az egykori nemzeti bizottsági tagok erről a találkozó emléklapokat vettek át, melyben Kádár János szavai álltak mottóként: „Köszönet a harcokért, mely elvezetett bennünket, néppunktet idáig, a mai napig. Érdemes volt küzdeni.” A Vénkertsi Általános Iskola kisdoboskórusa és uttőri daltal, dokumentumokból összeállított műsorral köszöntötték a találkozó résztvevőit, majd nemzetiszín szalagocskával átkötött vörösb szegfűvel. Az ezt követő ebéd során Kálmán Mihály mondott pohárköszöntőt.

ELŐTÉRBE AZ IFJÚSÁG VÖRÖSKERESZTES MUNKÁJA A Vöröskereszt megyei vezetőségének ülése

Pénteken délelőtt tartotta soron következő ülését a Magyar Vöröskereszt Hajdú-Bihar megyei vezetősége. Az eseményre a szervezet Vöröskereszt Hadsereg útjai központjában került sor. Ez alkalmából adták át a Hazafias Népfőrdő Kiváló Társadalmi Munkás kitüntetését dr. Laurencsik Mária-nak, a Vöröskereszt megyei vezetősége környezetvédelmi felelősének, a megyei közegészségügyi munkabizottság elnökének. A Magyar Vöröskereszt Hajdú-Bihar megyei vezetőségének VI. kongresszus óta végzett munkájáról készült írásbeli beszámolóit Herczku József megyei titkár egészítette ki, majd kérdések és hozzászólások következtek. A vita során tizen mondták el véleményüket. Szó esett az ifjúság vöröskeresztes munkájáról, a falusi nehézségekről, a vérellátó állomás fejlesztésének problémáiról, a nyugdíjasok helyzetéről, a káros szenvedélyek elleni harcokról. A vitát Herczku József foglalta össze és válaszolt a felmerült kérdésekre. Az ülés különféle tárgyalással ért véget.

ÉK
JUS 31.,
NAPJA
4.32 -
10.32 órákor

Ó IDŐJÁRÁS:
rosen megnövekedett, növekedhet, népszerűsítés csaknem esz. További zavarokra esőtől, senként jégesőre ni. Az északi szél nk. zivatarok kezáros lesz. A vársonyabb éjszakai 15. a legmagas hőmérséklet fok körül alakul.

ÓNAPTÁR
vvel ezelőtti, 1985. született Kőszegén, korában, 1922-ben anott Chernel István híró ornitolo-

DIAPORÁ:
Az Újkerti Al-elődési Központ. 31-re hirdett című diaporamái okai miatt

RENCE
ÖZPONT

icimacko, Ember-
alános Művelődési
odoni csoportja és
teri Gimnázium
Belepdő: 10 fo-
ház.
sfilmek gyerekek-
n fűlesbagoly -

s János - a Voj-
ttes előadása (1
janított). Belep-
- bábszínház.

innországi dala-
Gyermekkar
angverseny. Köz-
Kölcsey Ifjúsági
d. Pekka Perko
orint - színház-

Korál együtt-
epődj: 60, 70, 90
gyerdei szabadtéri

ajdu táncgyűlés
epődj: 20, 30, 40
gyerdei szabadtéri

hibabos Hortobá-
nat. Nagycsár-
- egyedei
- ppad (rossz idő
- terem).

20. 21., 22.
skándi: A fenye-
gónix diákszínpad
20: Várhíd At-
15 forint - mini-

MAVTOURS Kö-
irodában Buda-
köztársaság úja
- vidéki MAV-
gyrodákban. (X)
megrendelhető
- árendelőkben.
kb. 2 hét. Dr.
in. Kazincbarci-
a: 15.30-17.15.
- nől fodrász.
- munkban helyet
- rászat. Telefon:

1985. június 5-én
z Irinyi utcán 48
u. végig. Bar-
Wesselenyi u.-tól
Wesselenyi u.
az 1. számtól
Wesselenyi u. pá-
szamtól a 6. szá-

1985. június 5-én
nyai, Bessenyei,
ón végig, Andá-
Simonyi utól a
Komlóssy úton a
a Balassi B. ut-
út 1-9. számtól
- oldalon az Ar-
Lisznyai utcáig,
án 8-16 óráig.
aman K. utcától
Komlóssy úton a
a Balassi B. ut-
Péchy, Lisznyai
Andaházi utcán
ól a Poroszlay
úton a 1-9. szá-
- páros oldalán
ától a Lisznyai
bus 7-én 8-16
- társaság útján
g. Hámán Kató
számtól, valamint
ság útja 23-43.
ban. Hámán K.
ban. (X)

ség: Debrecen,
2-14 - Felelős
re 316 forint -

Németh Károly és Lázár György fogadta Li Penget

Németh Károly, az MSZMP főtitkárhelyettese pénteken a Központi Bizottság székházában fogadta Li Penget, a Kínai Kommunista Párt Központi Bizottságának tagját, miniszterelnök-helyettesét, a hazánkban tartózkodó kínai kormányküldöttség vezetőjét.

A szíves, baráti légkörű találkozó véleménycserére került sor a magyar-

kínai kapcsolatok helyzetéről és továbbfejlesztésük lehetőségeiről. Németh Károly és Li Peng kölcsönösen tájékoztatták egymást a szocialista építés eredményeiről és soron levő feladatairól, illetve a gazdaságirányítás reformja során szerzett tapasztalatokról.

Jelen volt a találkozón Marjai József miniszterelnök-helyettes és Osi István,

Kállai Gyula kitüntetése

A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa Kállai Gyulának, a Hazafias Népfront Országos Tanácsa elnökének eredményes munkássága és közéleti tevékenysége elismeréseként, 75. születésnapja alkalmából a Magyar Népköztársaság Zászlórendje kitüntetés adományozta.

A kitüntetést Losonczy Pál, az Elnöki Tanács elnöke pénteken adta át. Jelen volt Németh Károly, az MSZMP főtitkárhelyettese és Pozsgai Imre, a Hazafias Népfront Országos Tanácsának főtitkára. (MTI)

Pedagógusnapi ünnepségek és kitüntetések

Ünnepség Budapesten

Tegnap, május 31-én tartották meg Budapesten a Vigadóban a központi pedagógusnapi ünnepséget és adták át a nevelői munkáért adható legmagasabb kitüntetések.

Megyékn nevelői közül kilencen kaptak kitüntetést. Apáczai Csere János-díjat kapott Kincses Gyula igazgató, Kiváló Pedagógus címmel tüntették ki Korcs-

máros Sándor igazgatót (Nádudvar), Horgosi Terézia óvodai felügyelőt (Bakonyszeg), dr. Szalai Tiborné igazgatót (Debrecen), dr. Kárpáti László igazgatóhelyetteset (Debrecen), Czeglédi László szaktanfelügyelőt (Hajdúnánás), Falucska Jenő igazgatót (Berettyóújfalú), Békési Ferencné tanítónőt (Hajdúszoboszló) és Bodnár Lászlóné tanárt (Debrecen).

Kitüntetések Debrecenben

A debreceni városi tanács felügyelő, dr. Németh Bélá az általános művelődési központban rendezte meg a városi pedagógusnapi ünnepséget. Dr. Tar Károly, a városi tanács művelődési osztályának vezetője mondott köszöntőt, majd dr. Acs István tanácselnök adott át kitüntetések.

Kiváló Munkáért kitüntetést kapott: Balogh Ferenc szaktanfelügyelő, Bácsi Lajosné óvónő, Bánk Imréné tanító, Bertalan Zoltán tanár, dr. Bikszady Istvánné napközis nevelő, Biróné Biró Gizella napközis nevelő, Boeska Imre tanár, Bordás Lajos tanár, dr. Breznányi Lászlóné tanár, Csarkó Tibor tanár, Csáti Károlyné ig.-helyettes, Csernus Istvánné tanár, dr. Daróczy Pálné tanár, Éles Lászlóné szaktanfelügyelő, Fucskó Imréné tanító, Fülep Kornélné tanár, dr. Gál Józsefné szaktanfelügyelő, dr. Gál György Józsefné tanár, Gyulás Sándorné élelmiszevezető, Hadházi Andrásné tanító, dr. Hajdú István igazgató, Halász Gáborné tanulmányi felügyelő, Hamza Gáborné óvónő, Hamza Sándorné napközis nevelő, Karvaly Elemérné iskolatitkár, Kállai Emma szaktanfelügyelő, Károlyi Istvánné szaktanfelügyelő, Kertész Béla szaktanfelügyelő, Kiss Gyula igazgató, Komor Györgyné tanár, Koncz József ig.-helyettes, Kónya Istvánné szaktanfelügyelő, dr. Kovács Györgyné óvónő, Kozma Gábor szaktanfelügyelő, Ludman József gyakorlatvezető, Magi Istvánné tanár, Medveczy Józsefné tanár, Miskolczy István tanár, Molnár Antalné óvónő, Nagy Beláné tanító, K. Nagy János szak-

Szovjet felszólalás Stockholmban

A stockholmi konferencia azon nemzetközi fórumok közé tartozik, amelyek arra hivatottak, hogy segítséggel kitörjünk a konfrontáció - fegyverkezési hajszá - konfrontáció ördögi köréből - mondotta Oleg Grinyevszkij, a stockholmi európai biztonsági és bizalomteremtő, valamint leszerelési konferencián részt vevő szovjet küldöttség vezetője.

Ebben nagy szerepe lehetne annak a szocialista javaslatnak, amely az erő alkalmazásáról való lemondást célozza - hangsúlyozta a szovjet diplomata.

Grinyevszkij felhívta a figyelmet a Szovjetunió és a szocialista országok által

előterjesztett, katonai intézkedésekre tett javaslatokra, amelyek ugyancsak fontos szerepet játszhatnak az európai bizalom és biztonság erősítésében. Ezek a javaslatok előírják a hadgyakorlatok méreteinek korlátozását, a jelentős hadgyakorlatok előzetes bejelentését, a gyakorlatokra történő meghívás jelenlegi gyakorlatának fejlesztését.

Ezek a javaslatok kedvező visszhangra találtak sok semleges és el nem kötött országban. Most az Egyesült Államoktól és közeli NATO-szövetségeseitől függ, hogy a stockholmi tanácskozás hozzákezdhet-e az érdemi munkához - mondotta Grinyevszkij.

Az ENSZ Leszerelési Bizottságának ülészaka

Csütörtökön New Yorkban befejeződött az ENSZ Leszerelési Bizottságának ülészaka.

A tanácskozás során a szocialista és el nem kötött országok képviselői hangsúlyozták, hogy az atomfegyverekkel való kísérletek általános és teljes betiltása, az ilyen fegyverkezletek befagyasztása a világűr militarizálásának megakadályozása elsődleges jelentőségű az egész emberiség szempontjából. A NATO-tagállamok továbbra is kitértek az elől, hogy megvitassák a Szovjetunió katonai költségvetések csökkentését szorgalmazó javaslatát, s elutasító magatartásuk miatt sok más napirendi pontban sem sikerült előrehaladást elérni.

Magyar-szovjet belkereskedelmi tárgyalások

Andirkó Miklós belkereskedelmi államtitkár és Pjotr Dmitrijevics Kondrasov, a Szovjetunió kereskedelmi miniszterének első helyettese, május 27-31. között Budapesten tárgyalt. Megbeszéléseken áttekintették a két ország közötti belkereskedelmi választékcserét, áruházi és határ menti csere helyzetét, és erre az évre további háromszáz millió forint

össz-forgalomnövelést egyeztettek. Ezzel 1985-ben a belkereskedelmi választékcseré keretében több mint három milliárd forint értékű áru cseréjére kerül sor. A szovjet import ez évben is fontos forrás a hazai piac ellátása szempontjából. Lektetési és színes televíziók, bűtöszekrények, egyéb műszaki háztartási cikkek.

össz-forgalomnövelést egyeztettek. Ezzel 1985-ben a belkereskedelmi választékcseré keretében több mint három milliárd forint értékű áru cseréjére kerül sor. A szovjet import ez évben is fontos forrás a hazai piac ellátása szempontjából. Lektetési és színes televíziók, bűtöszekrények, egyéb műszaki háztartási cikkek.

Martos István Debrecenben

Május 31-én, pénteken Debrecenben a megyei pártbizottság székházában Tóth Imre, a megyei pártbizottság titkára fogadta dr. Martos Istvánt, a MEDICOR Művek vezérigazgatóját és munkatársait. A fogadáson jelen volt Olajos Ernő, a debreceni városi pártbizottság titkára. A MEDICOR vezetői tájékoztatták vendégülköztöket az érdekeltségi rendszerrel, az eszközhasználatával és teljesítménynöveléssel kapcsolatos hosszú távú vállalati stratégiáról.

Tanácskozás a határ menti árucseréről Szegeden

A határ menti árucserére és termelési kooperáció bővítésének lehetőségeiről kezdődött tanácskozás pénteken Szegeden. A kétnapos konferencián részt vesznek a Külkereskedelmi Minisztérium, a Konsumex, a Kereskedelmi Kamara, valamint a határ menti árucserében és kooperációban érintett 74 Bács, Békés és Csongrád megyei vállalat képviselői.

E három megye vállalatai alakították meg öt évvel ezelőtt a Dél-Alföldi Árucsereszerződés Társaságát, amelynek a taglétszáma az alakulás óta megháromszorozódott. A jórészt általános lebonnyított jogszárv határ menti árucserére értéke azóta a többszörösére emelkedett, a múlt évben elérte a 24 millió dollárt, a többi

szocialista országgal lebonyolított árucseréjük értéke pedig húszmillió rubel volt. Az idei első negyedévi forgalmuk alapján arra számítanak, hogy dollárviszonylatban elérk, rubelben pedig túlszárnyalják a tavalyi eredményeket. A magyar vállalatok főként tejet, sertésfejhúst, zöldségféléket, továbbá éreszcatornát, rakodólappokat szállítanak divatcikk, csecsemő- és gyermekruházati cikkek, konzervek, műszaki áruk, építőanyagok ellenében.

A szegedi tanácskozáson javaslatokat tettek az áruházak közötti csere könnyítő és gyorsító eljárások bevezetésére, valamint a határ menti árucserével és kooperációval kapcsolatos engedélyezési eljárások egyszerűsítésére. (MTI)

Ünnepségek a megye városaiban

Berettyóújfaluban, Bal-mazúvárosban, Püspökklá-dányban, Hajdúböszörményben, Hajdúnánáson és Hajdúszoboszlón is megtartották a pedagógusnapi ünnepségeket és adták át kitüntetések.

Berettyóújfaluban Kiváló Munkáért kitüntetést kapott: Balás Imréné, Balogh Gézné, Boros Imre, Czuni László, Geru Józsefné, Haraszti Lajos, Horváth Károlyné, Kamuti Lajosné, Komodi Erzsébet, Izányi Lajosné, Lugosi István, Marczin Imre, Mike Ferencné, Molnár Lajosné, Muraközi Istvánné, Portörö Miklós, dr. Puskás Károlyné, Siteri Gyuláné, dr. Vajna Péterné, Veress Sándorné, Vigh Lászlóné, Vmírjanszki József, Zimányi Alajosné, Sós Józsefné, Szöllösi Olivérné, Újlaki Gyula. Miniszteri dicséretet 14-en, pedagógus szolgálati emlékérmét 11-en vehettek át.

Balmazújvárosban Aszalós László, Bagó Zoltánné, Horváth Gáborné, Kun Sándor, Radóczy Jánosné, Szarvas Sándor, Varga Jánosné kapott Kiváló Munkáért kitüntetést. Miniszteri dicséretben öt pedagógus részesült, Pedagógus Szolgálati Emlékérmét öten kaptak.

Püspökkládyban Kiváló Munkáért kitüntetéstben részesült Deák József, Hegedűs Gáborné, Kertész Ilona, Kiss Lajosné, Kiss Simonka La-

josné, Orbán Lajosné, Rácz József, Toró Barnáné, Varga Károlyné. Miniszteri dicséretet 15-en, Pedagógus Szolgálati Emlékérmét hatan kaptak.

Hajdúböszörményben Kiváló Munkáért kitüntetést kapott Bódi Lajosné, Fejes Imre, Márkus Julianna, Mező Imréné, Nagy Antalné, Nyíri Imréné, Szabó Ferencné, Tardi Márton, Kiss Imréné. Miniszteri dicséretet heten, Pedagógus Szolgálati Emlékérmét heten, a Szocialista Kultúráért kitüntetést ketten vehettek át.

Hajdúnánáson Kiváló Munkáért kitüntetéstben részesült Adam Lászlóné, Balatonai Lászlóné, Debreczeni Imréné, Kélinger Lászlóné, dr. Kiss Andorné, Konyári Istvánné, Kovács Józsefné, Kulcsár István, Lenárt Beláné, Nagy Béla, dr. Rezes Zoltánné, Simon Iren Mária, Sipos Balásné, Stefan Lajosné, Trunzel Simonné, Véber Sándorné. Miniszteri dicséretet tizen, Pedagógus Szolgálati Emlékérmét 11-en kaptak.

Hajdúszoboszlón Kiváló Munkáért kitüntetést kapott Antalné Tardi Iren, Csáki Ferencné, Farkas Jánosné, Gombos Róza, Gyera Jánosné, dr. Kacsó Jánosné, Leel-Ossy Pálné, Cs. Nagy Zoltánné, Szell Lidia, Ur Csaba, Borza István. Miniszteri dicséretet 8-an, a Pedagógus Szolgálati Emlékérmét kilencen vehettek át.

Kitüntetett vállalatok

Május 31-én, pénteken ünnepi küldöttgyűlést tartottak a nagyrábai Petőfi Termelőszövetkezetben abból az alkalomból, hogy a mezőgazdasági és élelmiszerügyi miniszter elismerő oklevéllel tüntette ki a kollektívát. A kitüntetést tanúsító oklevelet Tóth Imre, a megyei pártbizottság titkára adta át Lőrincz Istvánnak, a termelőszövetkezet elnökének.

Elmúlt évi eredményes gazdálkodásával a hajdúnánási Bocskai Termelőszövetkezet is elnyerte a mezőgazdasági és élelmiszerügyi miniszter elismerő oklevelét. A kitüntetést tanúsító oklevelet május 31-én, pénteken Karácsony Sándor, a megyei tanács osztályvezetője ünnepi küldöttgyűlésen adta át Fodor Jánosnak, a termelőszövetkezet elnökének.

A szocialista munkaverenyben elért eredményei alapján miniszteri dicséretet kapott a polgári székelyi Hajdú-Bihar megyei 1. számú Szövetkezeti Közös Építőipari Vállalat. Az oklevelet május 31-én, pénteken Vancsa Miklós, a megyei termelőszövetség titkárhelyettese adta át Seres Károlynak, a vállalat igazgatójának.

Kiváló címet kapott a hadháztéglási Bocskai Termelőszövetkezet

Ünnepi közgyűlést tartottak pénteken a hadháztéglási Bocskai Termelőszövetkezetben abból az alkalomból, hogy a közös gazdaság az 1984. évi munkája alapján elnyerte a Kiváló Termelőszövetkezet megítéző címet.

Az ünnepségen megjelent Hoffer István, a MÉM Földmérési és Térképészeti Hivatalának vezetője.

A nyírségi tájon gazdálkodó szövetkezet elmúlt évi eredményeit Márffy Mihály elnök ismertette. Mindenekelőtt a meliorációs jelentőségéről szólt, arról a nagy munkáról, amelyet 1978-ban kezdtek el, s a tervek szerint ebben az évben be is fejeznek, s amelynek a termelés biztonságossá tételében óriási jelentősége van. Mondhatni: a nagyüzemi gazdálkodás alapfeltétele ez a beruházás.

A szövetkezet adottságainál, helyzeténél fogva főleg az alaptevékenységre helyezte a hangsúlyt, amit jelez, hogy a termelési értéknek

gyümölcsültetvényt telepítettek. Végül is a tsz 192 szőlőre teljesítette 1984. évi nyereségtervét, amely azt jelentette, hogy ekkora nyereség még ebben a gazdaságban nem volt. Ezt évek óta tartó céltudatos munka előzte meg.

A szövetkezet elnökének ünnepi beszéde után Hoffer István méltatta azt az áldozatos munkát, amelynek eredménye a mostani kiváló megítéző cím, s beszédét követően átadta a kitüntetést tanúsító oklevelet Márffy Mihály tsz-elnöknek.

Ezután a szövetkezet dolgozóinak miniszteri, TOT-es üzem kiüntetések, valamint jutalmakat adtak át.

Ötös talált a lottón

1985. május 31. - A Sportfogadási és Lottó Igazgatóság tájékoztatása szerint a 22. heti lottószelvények értékelése közben ötállalatos szelvényre akadtak. A szelvény száma: 77 598 353. A lottószelvény értékelése még tart. (MTI)

Van még ÉVFORDULÓ

Hosszú volt az ülésszék vissza Tóth az egykori Tisztafő lőszöveket vezető szövetkezet vezetői máron szabadon artatja tovább a besmilyen is volt az emincőt év.

Történelmileg hosszú ez az idő, mondja Tóth Máté, magyar parasztsá májának változásá időszak rendkívül séggel bír. Ezt azo leginkább bizonyítja harmincöt évvel eze hektár földön meták az első szövetEgyeken. Százhar tak. Senki nem vitEgyeken, hogy ökdöntötték. A döntés volt, de az eltelt év giájárni már nem vnyű. Ezért illeti gyobb tisztelet ökeköszöntöttem külö még élő alapító tago tük Bálint Vince tBadoncsi Zsefe Lajost, Nagy Feren Mátást meg a töb.

Kitüntetve

Tudjuk, milye magyar mezőgazda múlt negyven es Hasonló utat járt be ki szövetkezeté r is. A harmincötödik dulót viszont meglyesebb tette, hogvetkezet az elmúlt kája eredményekén te a mezőgazdasági mezőgazdálkodási ro oklevélt.

Ez külön ör munkra - mondja - Köztudott, hogy kezünk 1982-ben daság egyesülése re létre. Az egyesül évek általában min hezebbek, meg kell helyes irányvonala ságnak össze kell sz vezéstet egységesí stb. Nálunk sem v den zökkenőmentes, daul az is tény, g egyesülés előtti év szövetkezetnek egyű csak 10 millió forin nyeresége, viszont sülés első évében m reség 22 millió emelkedett. Nyolcva ban 27. nyolcvan pedig kereken 30 m került feltornázunk reséget. S tudjuk, t az időszak a magya gazdaság számára s nehezedő körülmén közzgazdasági kö szült.

Meg kell mondan re én különösen voltam az egyesülés cétől -, hogy a vez cizségét, pontosságá mai hozzáértését mindenekelőtt a sabb tényezőnek. S szetesen ehhez még hetem, hogy a vez berségességét, emb kusságát meg ezen meghatározónak tar rekedtünk az egysé zetés megteremtésé fiatallamber dolgozik is irányító posztoko érzem, hogy sikeri olyan vezetőségnek alakítani, amely ké itteni, nem könnyű mények között köze az alatti adottságú zetben is eredménye dukálni.

Had súlyozzam dersen emellett, hogy a vez magában nem képményekre. Kell, szű a tagság becsületes jára.

Növekvő jövedelem

Természetesen me csüljük tagságunkat ul: a személyes jöv az egyesülés óta elt rom év alatt több százalékkal nőtt. Va nyien úgy véljük: m demik, hiszen itt tájékon nem könnyű ma sem.

Szövetkezetünkben kerekét egyébként a csaknem valamenny

Van mit felmutatni

ÉVFORDULÓ KAPCSÁN EGYEKEN

Hosszú volt az út — emlékszik vissza Tóth Máté, az egykori Tiszta Termezóvezető elnöke, amikor az ünnepség után a szövetkezet vezetősége immár szabadon arról folytatta tovább a beszélgetést, milyen is volt az eltelt harmincöt év.

Történelmileg nem hosszú ez az idő, tudjuk — mondja Tóth Máté. — De a magyar parasztság életformájának változásában ez az időszak rendkívül jelentőséggel bír. Ezt azok tudják leginkább bizonyítani, akik harmincöt évvel ezelőtt 512 hektár földön megalakították az első szövetkezeteket Egyeken. Százharman voltak. Senki nem vitatta ma Egyeken, hogy ők helyesen döntöttek. A döntés helyes volt, de az eltelt éveket végigjárni már nem volt könnyű. Ezért illeti a legnagyobb tiszteletet őket, s ezért köszöntöm külön is a még élő alapító tagokat, köztük Bálint Vince bátyámat, Badonszki Józsefet, Jecó Lajost, Nagy Ferencet, Nagy Mátyást meg a többieket.

Kitüntetve

Tudjuk, milyen volt a magyar mezőgazdaság elmúlt negyven esztendeje. Hasonló utat járt be az egykori szövetkezeti mozgalom is. A harmincötödik évfordulót viszont még ünnepelesebbé tette, hogy a szövetkezet az elmúlt évi munkája eredményeként elnyerte a mezőgazdasági és élelmiszerügyi miniszter dicséret-ökölét.

Ez külön öröm számunkra — mondja az elnök. — Köztudott, hogy szövetkeztünk 1982-ben két gazdaság egyesülése révén jött létre. Az egyesülés utáni évek általában mindig nehezebbek, meg kell találni a helyes irányvonalat, a tagságnak össze kell szoknia, a vezetést egységesíteni kell. Nálunk sem volt minden zökkenőmentes, de például az is tény, hogy az egyesülés előtti évben a két szövetkezetnek együttesen is csak 10 millió forint volt a nyeresége, viszont az egyesülés első évében már a nyereség 22 millió forintra emelkedett. Nyolcvanháromban 27, nyolcvannegyben pedig kéreken 30 millióra sikerült feltornoznunk a nyereséget. S tudjuk, hogy ez az időszak a magyar mezőgazdaság számára is egyre nehezedő körülményeket és közgazdasági környezetet szült.

Meg kell mondanom — erre én különösen érzékeny voltam az egyesülés első percétől —, hogy a vezetés precizitását, pontosságát, szakmai hozzáértését tartom mindenekelőtt a legfontosabb tényezőnek. S természetesen ehhez még hozzátehetem, hogy a vezetés emberességét, embercentrikusságát meg ezen belül is meghatározónak tartom. Törődöttünk az egységes vezetést megteremtésére. Sok fiatalember dolgozik nálunk is irányító posztokon. Úgy érzem, hogy sikerült egy olyan vezetőgarnitúrát kialakítani, amely képes az itteni, nem könnyű körülmények között közepes vagy az alatti adottságú környezetben is eredményeket produkálni.

Hadd hangsúlyozzam belsejében mindemmel, hogy a vezetés önmagában nem képes eredményekre. Kell, szükség van a tagság becsületos munkájára.

Növekvő jövedelem

Természetesen meg is becsüljük tagságunkat. Például: a személyes jövedelmük az egyesülés óta eltelt három év alatt több mint 22 százalékkal nőtt. Valamennyien úgy vélik: meg is érdemlik, hiszen itt a Tiszta Termezó nem könnyű az élet más.

Szövetkeztünkben a sikereket egyébként a ma már csaknem valamennyi területen

bevezetett és alkalmazott teljesítménybérézshoz kötött munkavégzés hozta meg. Mind a vezetőknél, mind a fizikai dolgozóknál sikerült előbbre lépni a személyes érdekelttség kimunkálásában. Ezt szolgálja a már megvalósított önelszámoló főgazdai, és esetenként az önelszámoló ágazati rendszer is, például a sertés- és a juhágazatban. Így javult a költségalkalmazás is, mivel az eredményességük avagy eredménytelenségük nemcsak kilóban és mázsákban, hanem forintban is kimutatható.

Meghatározó a növénytermesztés

Évforduló, kitüntetés, egyesülés utáni kezdeti évek. Mind alkalom a számvetésre. Mit tart ma a szövetkezet vezetősége a legfontosabbnak az eredmények között? Mire a legbüszkébbek? — A válasz nem nehéz — mondja Tóth Máté. — A növénytermesztés főgazdai súlya meghatározó a szövetkezetben. A szerkezete kialakult, nyolcvannegyben már nem változtattunk lényegesen rajta. Elmondhatom, hogy a viszonylag hosszantartó aszály ellenére is sikeres évet zárt ez az ágazat. Hozama — állami felvásárlási áron — elérte a 110 millió forintot, ami 20 százalékkal több a tervezettől. Az árbevétele több mint kétszerese az 1981-esnek és 12 százalékkal jobb a tervezettől.

Tavaly, ha jól emlékszem, születtek itt rekordok is.

Néhány jelentős növény-nél történetünk legjobb termését sikerült tavaly elérnünk, a többen pedig jó erős átlagtermést. Rekord volt a búza — hektáronként 59 mázsa —, a kukorica — 62 mázsa — és a napraforgó is jónak mondható a 17 mázsájával. Búzából például több mint ezer vagonnal értékesítettünk, a növekvő takarmányozási felhasználás mellett. Hasonló változást mutat a kukorica termelése is. Az egyesülés előtt csaknem minden évben vásárolni kellett, azóta viszont minden évben — különösen nyolcvannegyben volt ez jelölős — értékesítettünk ebből a takarmány-növényből.

A pontosság kedvéért meg kell mondanom: elmaradt a tervezettől a borsó és a dohány hozama.

Csak a tisztelet és az elismerés hangján lehet szólni a növénytermesztés dolgozóiról. A munka a tavaszi, nyári és őszi csúcsokon hétköznap, vasárnap, s szinte éjjel-nappal folyt. Így próbáltuk pótolni a szűkös gépi kapacitásunkat.

Veszteségből nyereségbe

Az elnöki beszéd az ünnepség alkalmából részletesen értékelte az állattenyésztési főgazdát is. Természetes ez, hiszen ez szerves része a gazdasági alapvetéseknek. — Valóban részletesen szoltam róla — mondja Tóth Máté —, s dicsértem is. Annak ellenére, hogy eredményei szerényebbek a növénytermesztésénél. Jelentős tényező viszont, hogy az egyesülés utáni harmadik évben az eddig veszteséges ágazat összességében nyereségesre lépett elő.

Külön is ki kell emelni a szakosított sertéstelep dolgozóinak elmúlt évi munkáját. Olyan jó munkát végeztek itt vezetők és beosztottak egyaránt, hogy a produktumuk éppen kétszerese a három évvel korábbiak, s a termékkibocsátás tavaly

461 tonnával volt több, mint 1981-ben a két szövetkezet együttes kibocsátása.

Azt jelenti ez, hogy a szakosított telep végül is pótolja, sőt túlszárnyalja a korábbi sok kis telep együttes termelését.

Az tény, hogy a nyolcvanötös kemény tél és a szállításokban jelenleg is fennálló akadályok, a sertések minősítése csökkenti az idei kilátásainkat. Azonban a remény nem adjuk fel!

Van már mit felmutatni a 35 éves szövetkezetben. Feszített tervekkel dolgoznak évek óta. Amit vállaltak, azt viszont meg is valósították. Ez a legmúltabb adalék a harmincötödik évforduló megünneplésére.

Néhány hónappal ezelőtt nyilvánosságra került: a magyar mezőgazdaság — természetesen összhangban az egyéb népgazdasági ágakkal — 1985-ben egy százalékkal kívánja emelni termelését. Mit is jelent ez? Mi van az egy százalék mögött? Erről beszélgetünk Magyar Gábor mezőgazdasági és élelmiszerügyi miniszter-helyettesével.

Az egyszázalékos termelés-növekedés meglepően kicsi, a közvélemény nagyobb tervekhez szokott. Miért csak ilyen — kevésnek tűnő — fejlődési tervek?

Ebédidőben

Elmúlt dél. Hajdúböszörmény hosszú főutcáján mintha megélné valaki a gyalogosforgalmat. Ebédidő van.

A Textilfeldolgozó Vállalatnál ma csirkeragu leves és grízes, lekváros főtt tészta az ebéd. Pócsi Lajosné, a személyzeti osztály vezetőjétől tudom meg, hogy a vállalatnál mindössze egy éve van étkeztetés, s az ötszáz dolgozóból 250-en, 280-an veszik igénybe. Egy ebéd ára, amit a dolgozó fizet, 11 forint 80, ehhez hat forinttal járul hozzá a vállalat.

A műszaki osztály dolgozója ma elégedettek voltak az ebéddel, ezt üres tányérjaik is bizonyítják. Kivéve — Papp Lajosné, aki előtt ott maradt a tányéron a grízes tészta.

Fogyókúrázik — mondják kollégái nevetve, aztán komolyra fordítják a szót. — Amióta a Hajdúsági étteremből hordják ide az üzembe az ebédet, sokkal változatosabb, izletesebb.

Véleményük szerint, hol főznek legjobban Hajdúböszörményben? — A tanácskonyhán — ime az egy-behangzó válasz.

Varga Gáborné, a Hajdúsági étterem üzletvezetője örül a jó hírnek, mely szerint a textilfeldolgozóban elégedettek az asszonyok az ebéddel.

Hatszáz-hatszázhetven előfizetéses ebédet főzünk naponta — mondja az üzletvezető. — Egy ebéd nyersanyagértéke 13 forint 80.

Elég ez az összeg egy kiadós ebéd elkészítéséhez?

Epp ki lehet jönni belőle, de megtakarítás nincs. Azt sem mondom, hogy a nehéz fizikai munkát végzőknek ez az adag elég. Amikor a művelődési házat építették a kömvészek megkérték bennünket, hogy másfél adagból készítsük az ebédet számukra.

Es milyen a forgalom az a la carte vendéglátásban?

Elenyészően kevés a vendég. A böszörményi ember általában nem veszi igénybe még vasárnap sem. Inkább az átutazó, vagy a hivatalosan városban tartózkodók tévednek be ebédelni. A vacsorázók száma azonban növekedett, főleg a fiatalok körében.

Hogyan lehet ehhez az esetleges forgalomhoz választékos menükkel felkészülni?

Általában frissen sülteteket ajánlunk, egyéb ételeket, például pörköltöt, csak igen kis mennyiségben, mondjuk tíz adagban főzzük meg. Természetesen a köreteket is. Bizony előfordul, hogy a köret nem fogy el, és ki kell dobni.

Abroók László pincér még ott sűrűforog néhány késői ebédelő körül. Az étteremben naponta mintegy kétszáz üzemi ebédet szolgáltatnak fel.

Mit ajánlana nekem a mai étlapról?

Gondolkodás nélkül válaszol. — A kedves vendégnek egy kassai sertésbordát ajánlanék.

Nézem az étlapot. A kassai sertésborda ára 50 forint. Nos, ezt az ebédet egy százasnál olcsóbban nem úsz-

nám meg. Akkor inkább a ragu és a grízes tészta.

A tanácskonyha ebédője kellemesen hüvös, jó szagokkal teli. A mai ebéd: köménymagleves és debreceni aprópecsenye orsótészta. Csutorás Lászlóné, a konyha vezetője is örül a textílesek „legjobb konyha” minősítésének, amit szintén közvetíték.

Nálunk közel kétszázan étkeznek — mondja a konyha vezetője. — Elsősorban tanácsai és tanácsai költségvetési szervek dolgozói. Egy ebéd nyersanyagértéke 16 forint 60 fillér. Ebből kell izletes, változatos ebédet készítenünk. A konyhai dolgozók létszáma is kevés, sokat dolgoznak az asszonyok, így különösen jólesik a dicséret szó. Szakácsunk, Kapusi Jánosné kiválóan főz, kellemes aromával, kevés zsírral és sok zöldeggel.

A konyhai dolgozók érdekeltek anyagilag abban, hogy az ebéd minél jobb, változatosabb legyen?

Erkölcsei ösztönzünk vannak, és ez a dicséret szó, amikor izlik az ebéd, s látjuk, hogy a dolgozók szívesen jönnek, és elégedetten távoznak.

Később arról beszélgetünk, hogy ma már hét közben senki sem főz otthon, aki mégis otthon ebédel, az is étkezdeből hordja haza.

Nem is éri meg — mondja elgondolkodva Csutorás Lászlóné, most már mint háziasszony —, hisz aki főz, az tudja, mibe kerül otthon a szombat — vasárnap ebéd.

Elek Antalné a tanácskonyha előtti parkban szólitom meg. Szépítik a várost. Kapálják a talajt takaró bokrok, s a kiültetett virágzó muskátlikat.

Hol ebédelt ma?

Othon. Hétfőre nem szoktam ebédjeget váltani, a vasárnap maradték miatt.

A Városgazdálkodási Vállalat dolgozója a Béke Tsz-ből hordják az ebédet, s a nemrégiben nagyon sok társadalmi munkával felépített üzemi étteremben fogyasztják el.

Győri Imréné két éve nyugdíjas, de még mindkét nyáron visszajött dolgozni a városi parkokba.

Tíz éve gondozom a város parkjait, többnyire egyedül — mondja. — Kint vagyok reggeltől estig. Nem szoktam eljárni ebédelni sem. Estenként főzök, aztán hozok egy kis maradékot, és itt eszem meg a parkban. A férjem meghalt, két gyerekem velem lakik, igyekszem nekik is vacsorát főzni.

Mennyi a Győri néni nyugdíja?

Kétezer-kétszáz forint, és ebből bizony vagy kétezer elmegy a kosztára.

Es a gyerekek pótolnak?

Vesznek maguknak ezt is, azt is, de a fizetésből sajnálók kérni tőlük.

Vége az ebédidőnek. Csörömpölnek a tányérok a konyhában az asszonyok. Üzenetközvetítő szerepem lassan véget ér, s talán néhány átutazó vendég mégis betér ebédelni a Hajdúsági étterembe, s megköszölni helyettem a kassai bordát.

Tatár Éva

Ami az egy százalék mögött van

Beszélgetés dr. Magyar Gábor mezőgazdasági és élelmiszerügyi miniszter-helyettesével

azt is, mennyi az, amit egy százalékkal kívánunk emelni? Ma nagyobb teljesítmény mezőgazdaságunk termelését egy százalékkal emelni, mint ha húsz évvel ezelőtt öt százalékos növekményt kívántunk volna elérni. Ezt a tervekben meg kell juttatni annak is, hogy ez a növekedést olyan időszakra szeretnénk elérni, amikor mezőgazdaságunk több ágazatában folyik a korszerűsítés, amikor ezekben az ágazatokban a következő évtized még nagyobb terméseredményeinek megalapozásán dolgozunk. Hátározottan ki merem jelenteni, hogy ha e tények által megvilágítva tekintjük, az egy százalék egyáltalán nem kevés!

Növénytermesztésünkkel kapcsolatban hozta az utóbbi két év csapadéklányos időjárása. Mik a célkitűzések ebben az ágazatban?

Igaz van, az egy százalékról tényleg úgy tűnhet, hogy kevés — ez viszont csak a látszat. Fordítsuk ezt le a számok nyelvére. Ha ezt megtesszük, akkor kiderül — az egy százalék 150 ezer tonna gabonát vagy körülbelül 21 ezer tonna vágórúdot jelent. Ez viszont már nem kevés, ugye? Kétségtelen, a közvélemény nagyobb, tetszetesebb tervekhez szokott, jelen esetben viszont meg kell nézni

ezt a vidéket sújtotta a legjobban, az itteni, főként gabonát termelő gazdaságok kevesebb nyereséget értek el, ami — egy kicsit — elbátorítanította őket. A másik felülszél a kalászosok és a kukorica vetésterületi arányának felbomlása, e két növényfajta termelési költségei között mutatkozó különbség miatt állott elő. Az egy hektáron elérhető nyereség — elsősorban a megnövekedett műtrágya- és növényvédőszer-árak miatt — a kukoricatermesztésnél lényegesen kevesebb, mint kalászos gabonánál. Ezért a kukorica vetésterülete csökkenni látszik, bár különböző kedvezményekkel igyekszünk megállítani ezt a csökkenést. Emelnünk kell határokon belül a napraforgó és a szántóföldi zöldegszék termelését. Az étolajnak mind a forgalma, mind az ára jelentősen megemelkedett a világpiacon, s a nálunk termelt étolaj változatlanul igen kelendő. A szántóföldi zöldegszéktermelés növekményét meg a konzervipar igényeire kívánjuk alakítani, mivel a magyar zöldegszéktermelés is kitűnően értékesíthető. Hagyományos piacainkat kívánjuk megőrizni azzal a törekvésünkkel is, hogy néhány százalékkal emelni szeretnénk a

szőlő és a bor, valamint a csonthéjas gyümölcsök termelését.

Mit mutatnak az állattenyésztési ideli tervek?

Állattenyésztésünkben mindössze 0,4 százalékos növekedést tervezünk. Ennek oka elsősorban az, hogy az állattenyésztés a terepe a bevezetésben már említett, korszerűsítő fejlesztéseknek. Úgy véljük, a lakosság tejfelvételének szempontjából elégséges a tehénállományunk, különösebb gyarapítására nincs szükség. Szarvasmarha-állományunk átalakulóban van, a következő néhány év alatt úgy kell átforgatnunk, hogy növekedjen a „húshasznú egyedek” száma. Rekordlétszámú a magyar sertésállomány — valamilyen több mint tízmillió —, ezen a szinten kívánjuk tartani. A baromfihiúság iránti kíváncsok volna elérni egy körülbelül ötszázalékos termelésnövekményt, de itt van egy komoly gátlótényező. A tartási technológia előregedett, korszerűtlen, a fűtési rendszer a baromfi-velőkben, a teremfűtést fel kell váltania a sugárzó fűtésnek. A technológia átalakítása ugyan költséges dolog, de ezt legalább olyan fontosnak tartjuk — a jövő miatt —, mint a termelésnövekményt. Az ideális az lenne — s erre van lehetőségünk —, ha egymással párhuzamosan valószínűleg meg mindkét célt.

A juhászat állattenyésztésünk válságáigazata, annak ellenére, hogy a közelmúltban négy százalékkal emelkedett a gyapjú, kilenc forinttal a vágójuh felvásárlási ára. Meg kell barátkoznunk azzal a ténnyel, hogy a világpiacon a miénknek sokkal kelendőbb a jobb minőségű és olcsóbban előállított ausztrál és új-zélandi gyapjú. Ez arra sarkall bennünket, hogy fokozzuk a vágójuh felvásárlását és a külpiaci értékesítését. Ennek érdekében meg kell kezdeni a juhállomány tejre, húsrá és gyapjúra irányuló szakosítását.

Elszoktam az olyan kemény teletől, mint az idej volt, nem használt a későn jött tavasz sem, ráadásul az április végi kifejezetten hideg időjárás is jócskán hátráltatta a vegetáció kibontakozását, erőre kapását. Mi a véleménye, e nem várt tények ellenére is sikerült megvalósítani az egyszázalékos termelésnövekedést?

Meggyőződésem, hogy igen. Sokféle összetevő alakítja majd ki ezt az eredményt, s az eddigiekhez hozzá kell tennem valamit. Amennyiben nem lesz aszály, tehát normális időjárási-éghajlati viszonyok között termelhetünk, akkor egyedül a növénytermelés eredményének növekedése biztosíthatja a tervezett egy százalékos, s a többi ágazatban nyugodtan folytathatjuk a megkezdett korszerűsítéseket.

Köszönjük a beszélgetést.

Hegyes Zoltán

HUNGARICA

Hamburg

Amikor a Lufthansa Boeing 737-es „City Jet” típusú repülőgépe leereszkedik a betonra, a látogató még nem is érzi, milyen fontos nyugatnémet városba is érkezett. Meglehetősen szokatlan ugyanis, hogy nem a korszerű repülőtereken alkalmazott, változtatható magasságú guruló folyosón lehet megközelíteni a várócsarnokot, hanem autóbusszal kell szállni. Európa e táján az is meglepő, hogy néhány percnyi várakozás után a pilóta közli: „Elnézést kérünk, a buszok késnek, maradjanak a helyükön...” (Persze az effajta bejelentés mégiscsak idegcsillapítónak hat azután, hogy alig néhány perccel a leszállás előtt, 3000 méteres magasságban riadalom ülte meg a Boeinget. A viharfelhőkbe burkolózott Hamburg ugyanis villámlással köszöntötte a légtérbe érkező Lufthansa járatot, s a villám a gép jobb szárnyába csapódott. A nyolcadik sorban helyet foglaló magyar hírlapíró ereiben — a több mint száz utasozó hasonlóan — meghűlt a vér, mert eleinte csak hatalmas fényt lehetett látni a szárny felől, a robbanó hang csak ezután érkezett. Kiszáradva azonban megszólalt a pilóta, s közölte: a villám nem tett kárt a gépben...)

A világváros igazi arculata csak akkor bontakozik ki, amikor a taxi a központ felé viszi az utast. A gépkocsivezető büszkén újságolja, az út mentén több új szálloda épül, Hamburg iránt nagy az érdeklődés. Gépkocsiból is rengeteg van, ezért a belvárosba vezető egyik főúton egyedi forgalmi rendet léptettek életbe: reggel hattól déli tizenkettőig a központ felé egyirányú az utca, délután pedig a kifelé tartó forgalmat viszi. Ritka látvány a mindenféle „látó” közlekedési lámpáké...

Hamburg — az egyik legtöbbet szenvedett német város a második világháborúban — ma már nem emlékeztet a világégre. Egy-két foghíj tanuskodik a szőnyegbombázásokról; a légett katedrális is meghagyták mementóként, de szinte fel sem tűnik, mert valóságos „felfalják” az új irodaházak. Ezek a mai Hamburg fő jellegzetességei: a pezsgő világváros, a kereskedelmi központ jelképei. No és természetesen a szellemi életet irányító város, amelynek centrumában a Spiegel, a Die Zeit elismerten magas színvonalú újságkiadó székházai mellett békésen megfér a Springer konszern „agytrösztje” is, megannyi lapszerkesztőségével.

Hamburgban mindig pezsgő az élet. Még az utóbbi évszázad leghidegebb márciusának végén is, amikor havas és hózápor váltotta egymást, s az Europäischer Hof Hotel kirchenallei épületeinek belső falára szerelt „időjárás térkép” 8-as erősségű szelet jelzett a kikötői környékén. A forgatag magyarázatában részben az, hogy Hamburgban ez időben rendezik meg a tavaszi vásárt, amely egyfajta népi vigasság: a szórakozónegyed tözsomszedságában levő hatalmas parkon vidám parkot létesítenek, s két héten át hektoszámra fogja a sör. (A turisták első útja szinte kivétel nélkül a Reeperbahnra vezet, ahol több száz hölgy úzi az „emberiség legjobb mesterségét”). A mellékutcaikon szinte továbbhaladni sem lehet, olyan nagy a „forgalom”: hol hölgyekbe, hol pedig a szexszínházakba és a szexboltokba invitáló „fogdmegekbe” ütközik a vendég. A Reeperbahn néhány száz méteren elképzelhetetlen mennyiségű lebuji található. Közös jellemzőjük, hogy mindegyik a nemiség legolcsóbb kiadásából tartja fenn magát. Időnként konkurenciáharcnak is tanúja a helybeliek. Néhány évvel ezelőtt például két vezető szexszínház között támadt nézeteltérés: kölcsönösen egymás üzletének szándékos rontásával vádolták egymást. Az eredmény: gyújtogatás, mindkét szórakozóhely porig égett. Talán ennek tudható be, hogy helyükön ma modern szexbár nyílt, forgalma magasán felülmúlja a régiekét...

Hamburg jelentőségét mindig is a kereskedelemben elfoglalt kulcspozíciója adta, s ebben ma sincs változás. A legrégibb Hansa kereskedővárosok egyike annak köszönheti világhírét, hogy az Elba torkolata rendkívül kedvező a mélyvízi hajózáshoz. Jóllehet, maga a torkolat Hamburgtól száz kilométernyire van, a kikötővárosba még 110 ezer tonnás hajók is feljuthatnak. Ennek magyarázata az átlagosan 13 méteres vízmélység. (A vízzel azonban gyakran akad gond Hamburgban. Legutóbb éppen április letelején, amikor éppenséggel kevés volt belőle. Kigyulladt az egyik legnagyobb raktár, s bár a város összes tűzoltóját riadóztatták, az épület már nem lehetett megmenteni. Becslések szerint legalább 30 millió nyugatnémet márkás kár keletkezett — odavestett a kikötőben tárolt kávé és textília egy része. Szerencse a szerencsétlenségben, hogy emberáldozat nem volt.)

A tűz azonban csak ritka kivétel — bár a kikötői irányítók nem tagadják: szinte elkerülhetetlenek a tüzesetek vagy hajózási balesetek. Ahogy mondják: ahol évente több mint 15 ezer hajó megfordul, ott a legmodernebb irányítás és a leg gondosabb vezetés sem segít. Márpedig mindkettőből jelesre vizsgázik a kikötőváros: automatikus radarrendszert építettek ki a torkolattól a kikötőig, hogy az oly gyakori kódd kezdőzetlen hatású kiszűrjék. Tizenegy automatikus radarrendszer adja állandóan az információkat egy központba, ahol televíziós képernyőn jelenik meg az Elbán levő hajók helyzete. A révkalauzok ezen képernyők előtt ülnek, s rádióon tájékoztatják a hajók kapitányait a javasolt útirányról. További érdekesség, hogy a legnagyobb és legnehézkesebb hajókat huszonhat erős „minivontató” tolja be a kikötői állásba.

A víz sokáig Hamburg fő ellensége volt. A kikötő egyik jellegzetessége ugyanis, hogy ki van téve az Elba nagy vízjárásának. Apály és dagály ma is legalább 3 méteres vízszintkülönbséget eredményez — s ez az érték jelentősen nő, ha tengeri vihar van. A legborzalmasabb csapás 1962-ben tört Hamburgra, amikor a szökőár elárasztotta a város egy részét, s 317 ember meghalt, több mint 20 ezer hajléktalanra vált. Annak idején Schmidtnek hívták Hamburg polgármesterét: a későbbi NSZK kancellár a nehéz órákban is hiedvéről tett tanúbizonyságot. Szájában az elmaradhatatlan pipával katonai helikoptereket irányított a veszélyeztetett területekre, s csak ennek köszönhető, hogy nem történt nagyobb baj. (1976-ban is szökőár volt, ám ez már nem követelt emberéleteket, mert akkorra már elkészítették a védőgátak első részét. A több mint egymilliárd márkás beruházást 1979-re fejezték be: az 1981-es szökőár már anyagi kárt sem okozott.)

Eppen ezért ma már a víz jobbra csak átvitt értelemben okoz bajt Hamburgban: elsősorban azzal, hogy a világszerte változások hatására megcsappant az érdeklődés a nyugatnémet hajók iránt. A legnagyobb hajógyárak — amelyekből egyébként huszonkettő van a városban — kénytelenek voltak leépíteni a munkáltszámból, mert a délkelet-ázsiai konkurrencia olcsóbb árúval versenyképesebb. Ami változatlanul jövedelmező, az a hagyományos kikötői munka: tavaly hét százalékkal több áru érkezett ide, mint egy évvel korábban. A kikötői berendezéseket korszerűsítik — ebben látják a jövő gazdaságának zálogát.

Oltványi Tamás

BIHARI ERDŐK

„Arnyas erdőben szeretnék élni nyáron át...” — énekeltük óvodás korunkban a Hunyadi László-induló dalmára, mi, bihari kisgyerekek. Tiszta szívvel harsogtuk, annál is inkább, mivel akkoriban a mi vidékünkön csak mutatón volt erdő. A Berettyó és a vasút határolta keskeny sávbán telepített hajdan a közbirtokosság egy keveset. Tölgyet, kőrist, akácot, sőt még fenyőt is. A felszabadulást követően ez az erdő volt mindig a majálisok színlépe. Minden berettyóújfalui ember úgy vigyázott rá, mint a szeme világra. Az erdő, a fa tisztelete azóta is jellemzője a bihari táj emberének. Régen gyorsan növő akácot ültetett a frissen felhúzott tanya köré — viharfogónak. A tanyákat kisöporté a tájból a kollektivizálás első szele, de az akácsarjak még fel-feltörnek a volt tanyahelyeken.

Volt egyszer egy hőskor

Most átutazva a bihari tájon, megváltozott kép tárul a szemlélő elé. Az aprócska erdőfoltok mellett már nem ritkák az 50–100 hektáros fiatal erdők sem. A kezdetekről beszélgetünk Balázs Imrével, a berettyóújfalui Dózsa Tsz elnökével, a Mezőgazdasági Termelőszövetkezetek Erdőgazdasági Közös Vállalat igazgató tanácsának elnökével.

— Az 1950-es években indult meg itt a bihari tájon a nagyarányú erdőtelepítés — szól a kezdetekről. — Akkor a Hajdúsági Állami Erdőgazdaság önálló fásító erdészeti hozott létre itt. Az volt a hőskor...

Szándékosan áll meg az ismertetésben beszélgetésünk, tudva, hogy a sorok írója is „bábáskodott” ezekben az erdőknek a születésénél — erdészgyakornokként. Azóta évtizedek teltek el, s lassan az erdő is felnőtték. Emlekedző kirándulásra invitál Balázs Imre.

Veresné Szathmári Róza, a TÖVÁLL igazgatója régi ismerősöm. 1958–59-ben együtt ültettünk facsemeteket a bihari síkon. Meglepetés számomra az igazgatói székekben viszontlátni őt. Munkából lett vezető, levelező tagozaton Szegeden. Most 2000 hektár erdő gazdája.

— 1970. október 1-én alakult meg ez a közös vállalat. Azt, hogy a termelőszövetkezetek tulajdonába került erdőkön biztosítsa a szakszerű gazdálkodást. Ugyanúgy, mint az állami erdőben. Ez a kétezzer hektár már konkrétan erdőterület.

— Szóljunk az alapítókról! — figyelmeztet Balázs Imre. Kilenc szövetkezet (a biharkeresztiesi Aranykalász, a biharnagybajomi Dózsa, a berekböszörményi Május 1., a berettyóújfalui Dózsa, a csökmő, Dózsa, a komádi Bihar Népe, a körösszegapáti Körössvidék, a mezőási Egyetértés, a nagyrábéi Petőfi) döntött úgy, közös kezelésbe veszik az erdőket. Később csatlakozott hozzájuk a bárán-di Új Élet is.

A fejlődés, a gyarapodás számai: 1970-ben, az alapítás évében 700 hektár erdővel rendelkezett a vállalat. Azóta évente csaknem száz hektár új erdőt telepítettek, területservekkel, csatlásokkal is növekedett a terület.

— Az erdőszítési igény ennek többszöröse — jegyzi meg Balázs Imre. — Mintegy 8–10 ezer hektár vehető számításba. Csak hát, az erdőtelepítés korántsem olcsó dolog...

— Most már a kitermelésre, a feldolgozásra is kell gondolnunk. Évente 9–10 ezer köbméter a termelésünk. Túltartott nyarasaink — indokol az igazgató — évi 13 ezer köbméter diktálnának.

„Nézzük meg együtt!”

Három kerületvezető és egy vágásvezető erdőszervező a bihari erdőben folyó munkákat — harminciket fizikai dolgozóval. Az egyik kerületvezető erdőszervező, Antal István javasolja: nézzük meg közelebbről is a régi és új erdőket.

Mezőpéterd, Fekete-nagy tanya. Ötven hektáron jó negyedszázaddal ezelőtt kezdődött az erdőtelepítés. Mostanra szép rudaskorú tölgyes alakult ki. Megváltoztatta a táj arculatát. Szép rendezett autópihenő mellett ál-

lunk meg. Május végi esőben fürdenek a fák, a Reviczky-pusztára felé intgetve.

Az erdészcsillag ezreit mutatja néhány kilométerrel tovább a tavaszi telepítésű tölgyes. Méltán büszké a kerületvezető erdőszervező.

Újabb állomás: Biharkereszties. A vasúton túlról óriásnyár-liget köszönt. Mögötte akácok, majd 35–40 éves tölgyes.

— Ez az erdő bizonyítja a legszében — magyarázzák az erdőszervezők — hogy a bihari kötött réti talajokra legértékesebb tölgyet telepíteni!

Mintegy igazolásként „megsaccoljuk” mellmagasságban az átmérőt. Szűken számolva is 60 centiméter. Ilyen teljesítményre, gyarapodásra talán csak a Dráva menti szlazon tölgyesek képesek.

Sertéslepel mellett hű el a gépkocsi. Lisztes Mihály gépkocsivezető stoppel:

— Amikor erdőgyepkezelőként dolgoztam a cégnél, én hoztam ide a majorfásításhoz a csemeteket. Biharkereszties felé északkeletre van ez a telep. Ezüstjuharokkal, nyárrakkal, hársakkal telepítettük be a környéket. Ezek védik meg a községet a sertések „illatától”. A termelőszövetkezetnek 300 hektár erdeje van.

Berekböszörmény felé haladunk. Útitársaink megmutatják azokat a csemeteket tölgyerdőket, amelyeknél út-törő módon először alkalmazták a vegyszeres gyomirtást. Később Komádi határában mutattak olyan rudaskorú erdőt, ahol a gypjaspilve hernyói ellen védekeztek eredményesen.

Nagy levelű hársak lombzatát paszkolja a zápor. A berekböszörményi főutca két oldalán szinte kerítésként húzódnak végig. Várják a júniust, amikor virágok bontva mézillatú estékkel ajándékozzák meg a falut. Szakemberek, erdőszervezők irányították, szervezték az ültetést. Röviden fogalmazva: környezetépítés — hozzáértéssel.

A közös gazdaságnak itt is 300 hektár erdeje van, s ezen kívül is egy érdekessége: tavaly május végén, június elején megülték a tölgycsemeteket! A derecskei csemeteket hűtőházából hozták akkor a fásítási anyagot. Az eredmény: 96 százalékos megeredés.

— Komádi a leggazdagabb erdőterület tulajdonos tsz — folytatja a bemutatást az igazgató. Ötszáz hektár, javarészt tölgyes erdőterületük van. 1973-ban kezdték telepíteni ezt a százhektáros tagot a Rókás-dűlőben.

— A Kinizsi-tagban folytattuk — szól közbe Lisztes Mihály. — Csak akkor nehezebb volt megközelíteni a területet. Akkor még nem volt betonút. Na, mosi nézzem balra! A sertéslepel teljesen körbeveszi az erdőt.

Nyírfák villantak fehér kergüket, kínai nyárfák fényes, lándzsa alakú leveleiket, zöldesszürke törzsüket.

Környezetvédelem, környezetszépítés? Hogyan fogalmazzunk?! Mind egyik fogalomra, meghatározásra ta-

lálhatunk példát. Tizenegy hektáros szemételepet tüntettek el erdővel Komádi mellett.

Az évgyűrűk őrzik

Újiráz, Csökmő felé haladva mind kevesebb az erdő. A komádi kendergyárt elhagyva bűszünk a Körössök dús lombú nyárasaitól. Virágra késztülődnek az olajfűzek a Csökmő felé vezető út mellett. A Csikér erdőszervező út mellett. A Csikér erdőszervező út mellett. A Csikér erdőszervező út mellett. A Csikér erdőszervező út mellett.

— Körösszegapátiban Butt János bácsi volt az első erdőszervező, Zsákán Fejes Antal...

— Az ő emlékeit már csak az évgyűrűk őrzik!

Sokat vállaltak hajdan a községek fásítási feladatai. Szaktudás, ismeretek nélkül szervezték a bihari táj erdőszerveztését. Történetek így mihűbék is. Összevonták például az akácot az árnorbokorral. De csak néhány év kellett ahhoz, hogy erdőszervező, a bihari erdők atyjai válnak.

— Kaluczky István erdőszervező biztatta a tanulásra, a képesítés megszerzésére őket. Így lett az elmltteleken kívül szakvizsgázott erdőszervező, úújfalun Varga Zsigmond, Biharkeresztiesen Balogh József, Vekerden Drimba György. De beszéljünk a még régebbiekről! Papp László Hencidán, Olveti Sándor Csökmön volt olyan erdőszervező, akit az egész falu tisztelt...

Furta környékén azt láttuk, hogyan tudja a sziket megszéldíteni az erdő. A tölgy karógyökerei ezzel is megbirkóztak.

— Szokatlan volt a bihari táj a nagyrbéi tsz-előknek.

— Erdőpárti embernek tartom magam. A zalai erdővidék nevelt. Szerintem felmérhetetlen az erdő környezetvédő hatása. Nézzük csak a mezőgazdaságot! Tavaly 700 hektár cukorrépa vetettünk. Ahol védte a szélőtől az erdőt, megmaradt, ahol szabadon garázdálkodott, 300 hektáron újra kellett vetni. De mondjak mást is: 14 hektár erdővel gazdagodtunk azáltal, hogy két évvel ezelőt a vályogödöröket tölgygyel, juharral, kőrissel betelepítettük. 1964 óta dolgozom itt. Most már konkrétan termelési hasznát is látjuk elődeink munkájának. Raklapokat, ládaanyagot, bútorgyári termékeket készítünk a társ gazdaságok által termelt faanyagból.

— Gyenge Lajos fásítási felelős volt a községek az 1950-es években:

— Amikor a határában járok, látom azokat az erdőket, amiket jó harminc éve ültettünk, arra gondolok, valamit belőlem is megörösznek ezek a fák. Ahogy magasodnak, erősödnek, mintha az én fiatalkori erőm költözne át beléjük.

Nehéz a rendszerezés, a megítélés. Legyen rendező elv az erdő szeretete, tisztelete!

Szilágyi Károly

DUNAUJVÁROS 35 ÉVES

Képeink a 35. születésnapját ünneplő Dunaujvárosban készültek

*
A modern város

*
Az óváros hangulata Dunapentérec emlékeztet

JEL

„A közbeszélgetés”

Novák István egy nek, akik a Csokoiak minden siker tak. Csak a művés adat érdekelte. Ne jó vagy rossz érté nem dicsezt vagy szerepet egyformán gyen az a legkiseb rep.

Tehetségére soká hívták Budapestre, gátok, rendezők vá Színész maradt. mert az egy szính művésztébe, művésztébe ez talán jobban k

Mikor 1965-ben művész címet, az miért nem megy rak, a televízió, a laszolt: „Pest nem de nem mentem. J tudnék egyszerre Ha kapok egy fel nem vagyok kész, lalkozni...” (Napló

1947-ben került Azelőtt vándortárs szagot kóristaként. korszakra, mint ne „tanulólévekre”. Éjs hova lehajítani a f koporóban aludta anyjának éltek De költőse nem volt, akkor jutott eszé igazgató megkérdé jönni. „Gondoltam, is” — mondta. A ké gédszínész lett. A zékenyen figyelő T dezte fel. Hamaroso zető színművésze replő.

EMLEKEZETE

— Volt valami t — A legkisebb nagy izgalommal k gyobbra. En fellé tam. Még most is ha a televízióban tok, szinte magam padon.

Első emlékezetes Gorkij Éjjeli mene A szerepek egymás nyat felsorolva: Mé tyások (orvos), Sha játéka (Angelo), B (lakáshivatalnok), S sége (tiszteletes), T ci (kertész), Brecht (Juszuf), Shakespea A makrancos hölgy embert keresünk Gynt (Bagrifelt), K (Tiborc).

Még csak az 1960 tok a példák felsor nevek is jelzik: őt lyázi”. Sok rendez Csokonai Színházho vesen dolgozott ve tehetsége, szorgalm olyan tulajdonságok szemében fontossá zódszerepekben válí vé, úgy jelenik me legkisebb szereplé közönség.

— Kit tartott ebb konai Színházban o fogott, irányított, k — Téri Árpádot, Gyel Györgyöt. Tí Györggyel való köz tessebb alakítása. Ezek az évek kie hagyták a nézőben. közönségnek, a szí nye.

— Mit tartott a emelkedő időszaká — Az előbb említ Téri Árpád társulat nes évek elején; Sz tatja az ötvenes György, Ruszt Józse cióját, határozott n években.

A hatvanas évek nyevszkij Optimista matt Az öreg hölgy Amerikai Elektráját le. Pályafutása 25. é kozik a Naplónak: Gyulától azt tanulta den fellépésre külfö vagy a 25. előadás

Az utóbbi évek e alakítása: Csokonai jában Samuka volt. sében nagy élvezett rát, Shakespeare Har láthattak Sándor Já

A SZÍNHÁZ V

A színházak életé matként jelentkező lámvölgék megvise

JELENTÉS MAGYARORSZÁGRÓL

„A közönség megértett engem” A századik szemeszter

BESZÉLGETÉS EGY NYUGDÍJAS SZÍNÉSSZEL

Novák István egyike azoknak a keveseknek, akik a Csokonai Színház mellett annak minden sikerében, bajában kitartottak. Csak a művészi munka, a kapott feladat érdekelt. Nem volt tagja semmilyen jómódú vagy rosszul értelemben vett „klikknek”; nem dicserült vagy szidott senkit, minden szerepet egyformán fontosnak tartott — legyen az a legkisebb epizód- vagy főszerep.

Tehetségére sokan felfigyeltek, többször hívták Budapestre, de ő itt maradt. Igazgatók, rendezők változtak körülötte, de ő, a Színház maradt. Nagy esszé az értelméről, a televízió, a rádió közelébe, így vált az egyik legfontosabb közéleti színház fogalmát ez talán jobban kifejezi.

Mikor 1965-ben megkapta az érdemes művész címet, az újságról arról faggatta, miért nem megy Budapestre, a filmgyárak, a televízió, a rádió közelébe, így vált az egyik legfontosabb közéleti színház fogalmát ez talán jobban kifejezi. Mikor 1965-ben megkapta az érdemes művész címet, az újságról arról faggatta, miért nem megy Budapestre, a filmgyárak, a televízió, a rádió közelébe, így vált az egyik legfontosabb közéleti színház fogalmát ez talán jobban kifejezi.

EMLEKEZETES ALAKÍTÁSOK

— Volt valami titka a sikerének?
— A legkisebb szerepe is ugyanolyan nagy igazzal készültem, mint a legnagyobb. Én fellépés előtt sose vacsoráztam. Még most is összeszorul a gyomrom, ha a televízióban színházi bemutatót látnok, szinte magam is ott kínlódom a színpadon.

Első emlékezetes alakítása Luka volt Gorkij Éjjeli menedékéjében, 1955-ben. A szerepek egymást követték, csak néhányat felsorolva: Méliusz József Hamiskártyások (orvos), Shakespeare Tévedések vigyáza (Angelo), Baróti Bátyasjáték 77. (lakáshivatalnok), Shaw Warrenné mestersége (tisztelő), Tersánszky Kakukk Marci (kértész), Brecht A kaukázusi krétakör (Juszuf), Shakespeare III. Richard (Tyrrel). A makrancos hölgy (Baptista), Brecht Jó embert keressünk (vizárus), Ibsen Peer Gynt (Bagrifelt), Katona József Bánk bán (Tibor).

Még csak az 1960-as évek közepénél tartok a példák felsorolásában. A címek és nevek is jelzik: őt nem lehetett „beszkatulyázni”. Sok rendezővel találkozott, aki a Csokonai Színházhoz került, mindenki szívesen dolgozott vele. Nem volt haragosa: tehetsége, szorgalma és fegyelmessége olyan tulajdonságok, amelyek a rendezők szemében fontossá tették a jelenlétét. Epizód szerepekben vállik szinte országos hírűvé, úgy jelenik meg a színpadon, hogy a legkisebb szerepnél is fel kell figyeljen a közönség.

— Kit tartott ebből az időszakból a Csokonai Színházban olyan érőnek, aki összefogott, irányított, koncepciót adott?
— Téri Árpádot, Szendrő Józsefet, Lengyel Györgyöt. Tibor volt a Lengyel Györgyvel való közös munka legemlékezetesebb alakítása.

Ezek az évek kiemelkedő előadások izét hagyták a nézőben. A jó darab nemcsak a közönségnek, a színészeknek is nagy élménye.

— Mit tartott a Csokonai Színház kiemelkedő időszakának?
— Az előbb említett nevekkel összefügg: Téri Árpád társulat-teremtő erejét az ötvenes évek elején; Szendrő József ezt folytatja az ötvenes évek végén; Lengyel György, Ruszt József intellektuális koncepcióját, határozott műsorszerzőt a hatvanas években.

A hatvanas évek második felétől Vismayevskij Optimista tragédiájában, Dürrenmatt Az öreg hölgy látogatásában, O'Neill Amerikai Elektrájában is találkozunk velem. Pályafutása 25. évfordulóján így nyilatkozik a Naplónak: „Az öreg Kárpáthy Gyulától azt tanultam, hogy a színész minden fellépésére külön készüljön... Az első, vagy a 25. előadásra egyformán.”

Az utóbbi évek egyik legemlékezetesebb alakítása: Csokonai Kármány című darabjában Samuka volt. Ruszt József rendezésében nagy élvezettel játszott ezt a figurát Shakespeare Hamletjében Poloniusz-ként láthattuk Sándor János rendezésében.

A SZÍNHÁZ VONZEREJE

A színházak életében természetes folyamatként jelentkező hullámhegyek és hullám völgyek megválták a nagyon fogyl-

mezeten dolgozó színészt is. A hatvanas évek végén, a hetvenes években a szerződési rendelet — a főiskolát végzetteknek kötelező vidéki pályakezdemények — megszüntetése sújtotta a Csokonai Színházat is, gyengült a színház vonzereje, egymás után elmentek azok az erős rendező egyéniségek, akik színházteremtő koncepcióval álltak elő.

Mikor nyugdíjazását kérte soron kívül, 57 éves volt. Meglepve kérdeztem tőle, hogy miért, nem bírja tovább?
— Fáradság? — firtantam akkor.
— Az is. Nem egyenlő a társulat terhelése. Ha valaki tetszik a színpadon, jön a másik rendező, és ő is azt választja. Így van, aki alig jut szerephez, van, aki minden drámában szerepel. De inkább az fáraszt el, hogy a színészek nem egyformán tekintik hivatásnak a pályát. Lazult a fegyelmem, sok a késés. A rendezők a társulattól és egymástól függetlenül próbálják megvalósítani elképzeléseiket. A színház vezetői, igazgatók, rendezők és maguk a színészek is jót akarnak, de mindegyikükön-külön.

Ennek a csendes, szerény, zárkózott színésznek mindenről határozott véleménye van, amit nem a szokásos „helyeken”: színészklubban, folyosón alakított ki. Ő szinte minden idejét a színházban töltötte, mások próbáit is végignézte, szerepekről vitatkozott, szabad idejében pedig kertészkedett.

— Mi volt a titka annak, a legkisebb szerepet is úgy játszotta, hogy a kritika is szinte mindig reagált rá és a közönség is felfigyelt arra, hogy ott történt valami?

— Sose magamat játszom, mindig az író. Keresem, az író mit akar ezzel a figurával. Aztán dolgozni kezdek a szerepen. Nem tudok egyszerre csak egyvalamin dolgozni: amíg meg nem találom, semmi más nem tudok vállalni. (Novák István hiába kérték fel versmondásra, vagy bármilyen színházban kívüli szereplésre, köztudott, hogy nem vállalt semmit.) A színházi munka teljesen lekötötte energiámat — mondja.

KÜZDENI A SZEREPEL

— A művész szerint hátrányban van-e egy vidéki színész olyan szempontból, hogy nem tud tv-, film-, rádiószerepeket vállalni?

— Anyagi szempontból igen, és esetleg az országos népszerűséget tekintve is. De olyan szempontból nem, hogy a televízióhoz, filmgyárhoz, rádióhoz rohángálás elveszi a színházi alkotóerőt. Este már fáradt, az előadáson nem tud a szerepre koncentrálni. Én éjszaka gyakran felriadtam, eszembe jutott valami megoldás a szerepből. Erre a fővárosban egy népszerű színésznek nincs lehetősége, néha rutinból kell végigjátszania egy estét. Én képtelen vagyok egyszerre több feladatra készülni.

— Az igazgatók, rendezők, színespartnerek jöttek-mentek: miért maradt hű a debreceni közönséghez? Nincs abban igazság, hogy a színész megfrissül egy új színháznál?

— Ez a közönség megértett engem. Ertele a jelzésrendszeremet is. Ha máshová mentem volna: könnyebb dolgom lett volna, ismételhettem volna magam, kijátszhatam volna, amit itt már ismertek. Itt mindig újból s újból meg kellett küzdeni a szereppel, nem utánozhattam magam. És a társak is megértettek: Gerbár Tibor jelzéseit éppolyan gyorsan vettem a színpadon, mint ő az enyémet. Az igazgatók és rendezők fluktuációja nem zavart nagyon, mert engem elsősorban az író érdekelt.

— Biztos kialakult azért a tapasztalata arról is, hogy milyen típusú rendezővel dolgozott legszívesebben.

— Igen. Aki hagyta érvényesülni a színész fantáziáját. Nem határozta meg: ide tedd a kezéd, így tartsd a fejedet stb. Azt a rendezőt szerettem, akinek szintén az író volt az első, és saját egyéniségét ennek szolgálatába tudta állítani.

— Most nyugdíjasként jár a színházba?

— Inkább a televízióban nézem meg a színházi közvetítéseket. De még így is idegesít: nekem minden előadás olyan, mint-ha én lennék ott a színpadon. Velük igazulok, kínlódom. Én mindig minden előadást megszenvettem, és nem igaz, hogy ezzel más nincs így, legfeljebb nem vallja be. Fizikai munkát ki lehet pihenni egy éjszaka alatt, de a színházat évek óta nem tudom „kipihenni”.

— A színház épülete nem tölti el nosztalgiaiával, ha arra sétál?

— Nemcsak az épület alkotja a színházat, hanem főleg a bennelevők. És amikor a portáskülében is új arcot látok, és megkérdezik tőlem, kit keres? — már nem érzek nosztalgiait. Kicsérélődtek a kollégák is, kevesen vannak azok közül, akikkel együtt „drukkoltunk”.

— Mikor nyugdíjba ment, azt mondta, kertészkedni fog végre. Sikerült ezt a hobbit megvalósítani?

— Nagyon szerettem a kis „birtokkal” bíbelődni. De a fiam megnősült, lakásra volt szükségük, el kellett adni a kertet, hogy segíthessen a fiataloknak. De azért nem tudok ölbe tett kézzel üldöngélni. — A horgász könyvekre mutat, amelyek most körülveszik a negyedik emeleti kis szobában.

Dr. Boros Béláné

A Nagyerdei körüli ház legfelső emeletére kapaszkodom fel, hogy becsengethessek dr. Kiss Lajoshoz, aki jelenleg is, immár egy évtizeddel túl a nyugdíjon, a KLTE pszichológus óraadó tanára. Tipikus tanárember, otthonában is öltönyben, nyakkendőben fogad.

— A lépcső? Ugyan már, minek is volna lift ezért a pár méterért? Különben is, a statisztika azt mondja, hogy a földszinten lakók sokkalta gyakrabban kapnak infarktust.

Valóban, Lajos bácsi mind a mai napig megőrizte szellemi és testi frissességét egyaránt. Előljáróban pályájának főbb állomásairól faggatom.

— 1910-ben, parasztszalad sarjaként születtem. A négy elemi, négy polgári és öt tanítóképzős iskolaév után négy évig még a Ferenc József (később: szegedi) Tudományegyetemmel kooperációban működő polgári iskolai tanárképző főiskola növendéke voltam. Professzoraim ajánlására kerültem be aztán a kétéves Apponyi-kollégiumba, ahová az egyes szakok legjobbjaikat hívták meg, így amolyan szellemi elitnek számított a diákság körében. Szegről-végről pedagógiából, pszichológiából, filozófiából, magyar nyelv és irodalomból, sőt „slöjd”-ből is megvan a felsőfokú képesítésem. Ez utóbbit svéd mintára honosították meg nálunk a háború előtt, és különböző fa-, vas- és üveg munkák fortélyait fedi. 1935 szeptemberében kezdtem el tanítani a kiskunfélegyházi, majd nyíregyházi tanítóképzőben, utóbbinak ’49-től tíz éven át igazgatója is voltam. 1962-ben kerültem a Debreceni Tanítóképző Főiskolára, majd nyugdíjba mentem. 1976 után volt tanítványom, Kelemen László professzor hívására a KLTE-re jöttem, ahol jelenleg is dolgozom.

A TANÍTVÁNYOK

Az egyetemen az a hír járta Lajos bácsiról, hogy századik felé volt tanítva idén. A volt tanítványt, riportertként is elsősorban a közben eltelt ötven év, mint egy-fajta diák-történelem érdekli.

— A fél évszázad alatt, amióta a pályán vagyok, körülbelül 7 ezer tanítványom volt, az esti tagozatokat és a 40-es évek végén, s az 50-es években divatozó nyári tanfolyamokat is beleértve. Az arcukra feltlenül, a nevükre némi gondolkodás után mindnyájuknak ma is jól emlékszem. Mind külön egyéniség volt, némelyek barsony-székbe kerültek, de annak is örülök, ha van közülük néhányuknak bátorsága a tanúgnak.

A tanítványokról beszélgetve néhány nagy nevre is kíváncsi vagyok. A tanár úr kikapadhatatlanul sorolja őket.

— Tanítottam többek között Czine Mihályt, akit lépten-nyomon hallani a rádióban, Kilián Józsefet, Kelemen Lászlót, akiből a KLTE pszichológiai tanszékének vezetője lett; a legszívesebben azonban Váci Mihályra emlékezem vissza, aki öt évig volt a kezem alatt. Annak idején a Tanító című folyóiratban nagy szeretettel szölt iskoláiról, rólam pedig azt írta, hogy nemcsak pszichológiát és a filozófia szeretetét tanulta meg tőlem, hanem az emberséget is. Erre mindmáig büszke vagyok. Természetesen nemcsak az irodalom emberei kerültek ki a kezem alól, hanem például Oláh István is, jelenlegi honvédelmi miniszterünk. Az 50-es évek közepén egy gazdaköri ünnepségen, ahová iskolai igazgatóként voltam hivatalos, épp az ő tekintetét éreztem magamon az elnökség sorából. A szónoklat után Oláh István jött oda hozzám, volt tanítványként tisztelni. Elmondta, hogy mennyire jól tudta hasznosítani a kiképzésben, amit tőlem tanult, és hogy a demokratikus hadseregből addig épp a pedagógiai szemlélet hiányzott.

Volt tanáiraól, szellemi örökségéről kérdezve, ha lehet, még díszesebb névsort kapok tőle.

— Sokat kaptam Imre Sándortól, Bartók Györgytől, Várkonyi Hildebrandtól, Sik Sándortól szegedi tanárimóltól, de Mácsai Károlytól és Aradvári Bélától is, akinek szomorú sors jutott: újságíróként meghurcolták, és koncepció perébe belehalt.

Minél tovább beszélgetünk, annál inkább belopakodik a szobába a történelem. Ez az ezüstös hajú, pirospozsgás bácsika a saját bőrén érezte mindazokat a viharokat, amelyeket az utóbbi néhány emberöltő és a háború óta eltelt 40 esztendő kavart, s amelyeket tanítványainak nagy része is csak a tankönyvekből ismerhet. Az értelmiségi lét mindenkor nehézségeiről beszél ezután, szávaiból a pedagógushivatás, sőt a kétezi munka szeretete árad.

KÖNYVEK KÖZÖTT

— Már a szegedi iskolaévek alatt nagy bátorságot jelentett parasztyereként a tanulást vállalni. A nagy gazdasági válság idején önfenntartásra kellett berendezkedni: jómagam is tanítványokat vállaltam, sőt a Szegedi Színház kórusában számtalanszor énekeltem az Ördöglovásban, a Faustban és az Aidában. Nyíregyházi tanárkodásom alatt a Tűzoltó utcában köny-

telen voltam sertést hizlalni, Csokonaitól okulva kukorica helyett makkal, mert az ingyen volt az erdőben, szemes takarmányhoz pedig nem lehetett hozzájutni. Kezdetben 45 után sem volt rózsás a helyzet: a pénzromlás idején a fizetésemből legfeljebb egy ilyen gombot vehettem, mint itt a kabátomon. Később, amikor feleségem idejékorán nyugdíjba ment, kosztért és kvártélyért fizető diákokat fogadtunk, és már 1947-ben felfedeztem magam számára a „második gazdaságot”: elkezdtem kertészkedni. Miután a nyíregyházi kertemet betagosította a tsz, Debrecenbe költöztünk, ahol egy félig kész házat a magam kezével építtettem föl teljesen. A Darabos utca 18. számú ingatlanom idején Möriz hajdani életterében, s bár a lakótelep már elhódította ezt a tipikus debreceni utcát is, a Légy jó mindhalálig című filmben meg eredeti formájában és hangulatában látható.

A szoba tele van könyvvel, ritka sorozatokkal, a teljes Pallas lexikon, Magyarország vármegyéi, az erdélyi irodalmi sorozat patinája izgalmas ellentétben áll a modern bútorokkal. Ez nem is a könyvtárszoba, mentegetőzik; a lánya költözik, ide hozták a zongorát, emiatt nem oda ültünk le beszélgetni.

— Nemcsak olvasok, hanem írok is. Elsősorban a magam szerkesztette periodikákba, például a Magyar Tanítóképzők Tudományos Közlönyébe, amelynek 11 kötetét én szerkesztettem. Tankönyvet is írtam a tanító- és óvónképző főiskolák számára, mégpedig a Fejlődéslélektan c. fejezet egy részét, amelyet tíz év óta műfajában változatlanul a legjobbak között tartanak számon. Nagy megnyugvást jelentett Kelemen professzor kutatáscsoportjában dolgozni, ahol országos program keretében a pedagógusképzés útjainak hazai lehetőségeit kutattuk.

OKTATÁSI ARS POETICA

Egyre nagyobb hévvel beszél hivatásáról, és felöltik bennem, vajon nincs-e hiányérzete a társadalmi elismerés tekintetében.

— 1975-ben, 40 évi szolgálat után, nyugdíjba vonulásom alkalmából megkaptam a Munka Erdemrend ezüst fokozatát, s ezt annál is inkább nagyra becsülöm, mivel pedagógiai vezérelvem is mindig a munka szeretete, középpontba állítása volt. Mindig inkább tanítani, mint vezetni szerettem. Amikor 1949-ben, 39 évesen kádercserék folytán a nyíregyházi tanítóképző igazgatója lettem, az is elsősorban volt tanítványaim, Orsz Ferenc és Arató Ferenc bizalmának köszönhetően, akik akkor már országos vezető pozícióba kerültek. Nagy embereivel, Erdei Ferencel, Kovács Imrével való szimpátiám miatt felszólásig tagja voltam a Parasztpártnak. A tanárképzővé való átalakulás után a pszichológiai szakcsoport vezetője lettem. Egész pályámon a diákokkal való közvetlen kontaktus-teremtés izgalma vonzott, a tárgy iránti tisztelet és alázat. Ugyanakkor mindig tisztában voltam vele, hogy a pedagógus beavatkozik tanítványai életébe, és ez óriási felelősséget jelent.

Visszaemlékezve Lajos bácsinál tett kolokviumomra, érdekelni kezd, van-e valamiféle kialakult vizsgázási módszer, oktatási ars poetica.

— Elkerülhetetlen, hogy a tanár következtében is a diáktól. Egy esztergomi felszólalásomban egyszer azt mondtam, hogy nem kirúgni kell a diákokat, hanem megtanítani. Nyíltzsinati taptost kaptam a főiskolások részéről, ugyanis közvetlenül mellettem épp egy olyan tanár kollégám ült, aki egy egész évfolyamot megtizedelt a vizsgáin. Véleményem szerint illúzió az 50-es évek elképzelése, hogy minden diák egyforma, tehát egy szintre hozható, mert bár a társadalmi tényező dominál, a biológiai sem hagyható figyelmen kívül. A mai fiatalok sem tehetségtelegebbek, mint az 50 év előttié, a régi diákokban azonban több volt a szorgalom: rákényszerítette őket az élet. Volt olyan tanítványom, aki reggel háromkor indult el otthonról, este tízre ért haza, mégis kitűnően végzett. Van olyan háborús osztályom, amely ma is évente összejön, én is meghívtást kapok tőlük. És ezek a találkozóik szinte már békés életünk szimbólumává válnak: idén jövőnk össze gyvnedesz.

Saját természetű ribizliborával kínál, mondván, hogy ebben a legtöbb a vitamin, s ez is, mint annyi más, a kondorosi kertből való, ahol ma is rendszeresen kertészkedik.

— Régebben az egész tanszéket és a tudományos diákköri tagokat is kicsábítottam ide szalonnát sütni vagy slambucot főzni. Ma is én látom el a nagycsaládot zöldséggel, gyümölcselel. Hét unokám van; gyermekeim fizikusok, kemikusok és orvosok. A család négy doktori címe mellé a feleségem megérdemelte egy ötdi- ket, ugyanis önfeláldozó gondoskodása révén a másik négyet is neki köszönhetjük.

Még kiisszuk poharunkat, aztán elbúcsúzom. Hazafelé menet a márciusi télben a jégkorongozók tartanak esti edzést, én pedig úgy érzem, hogy a hűvös széllel együtt megérint az emberléptékű történelem.

Csontos János

* Pályázatunkra érkezett díjazott írások

SZIBÉRIAI KÉPESLAP

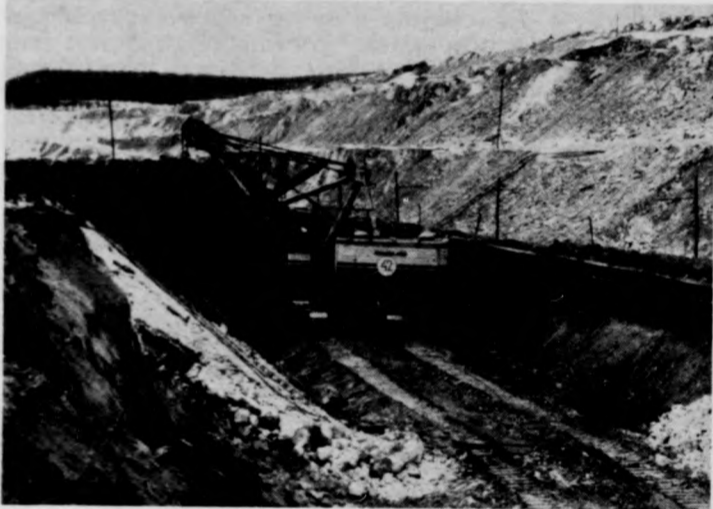
Megénekeltek versben, dalban, megírták prózában, drámában, de születtek Szibériáról tudományos művek, száraz, tenyszerű közlések sok ezer oldalon. Könyvtárnyi az irodalma.

A név eredete ma is vitatott. Lehet, hogy egy, az Urál túlfelén élő népcsoport nevére — a szabirokra utal, de lehet, hogy egy mongol kifejezésben keresendő a titka, vagy pedig a Bajkál-tó vizéből kiemelkedett kutyaról, Sziberről nevezték el, mint ahogy a népi legenda tartja.

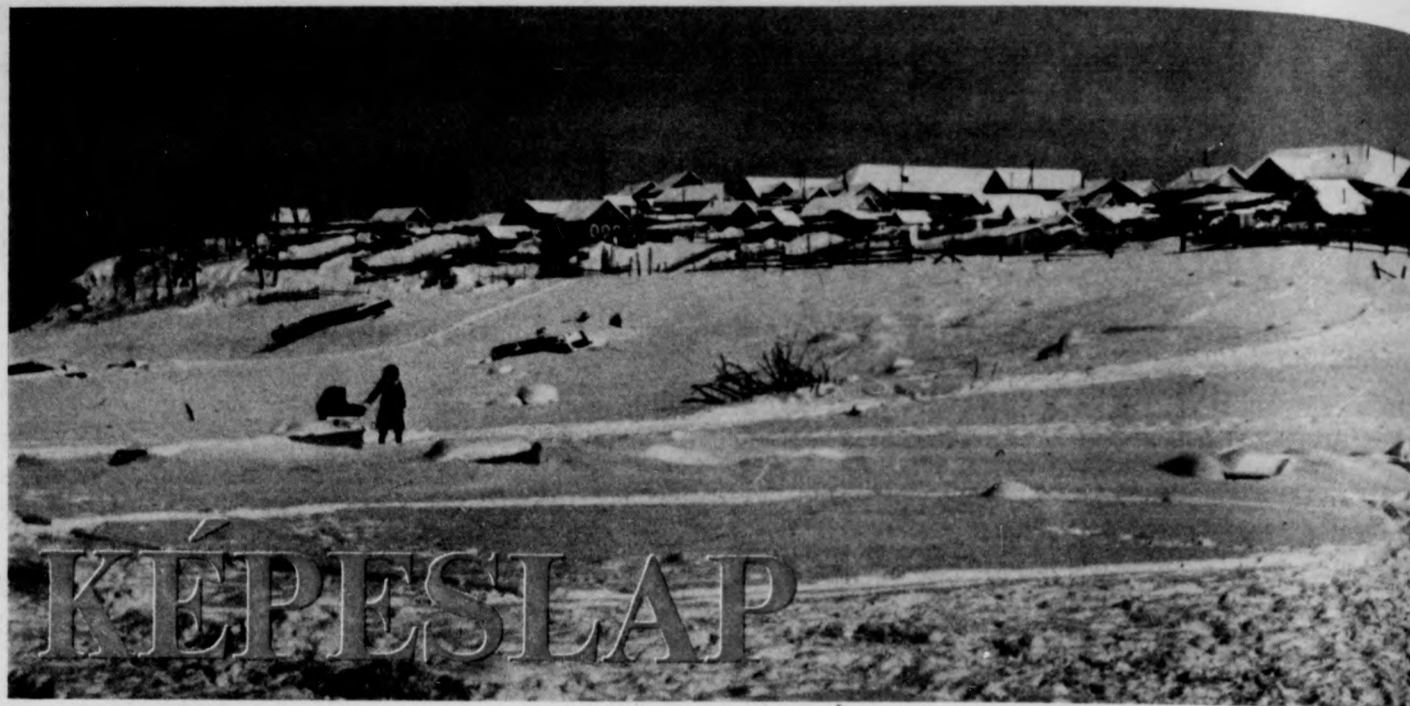
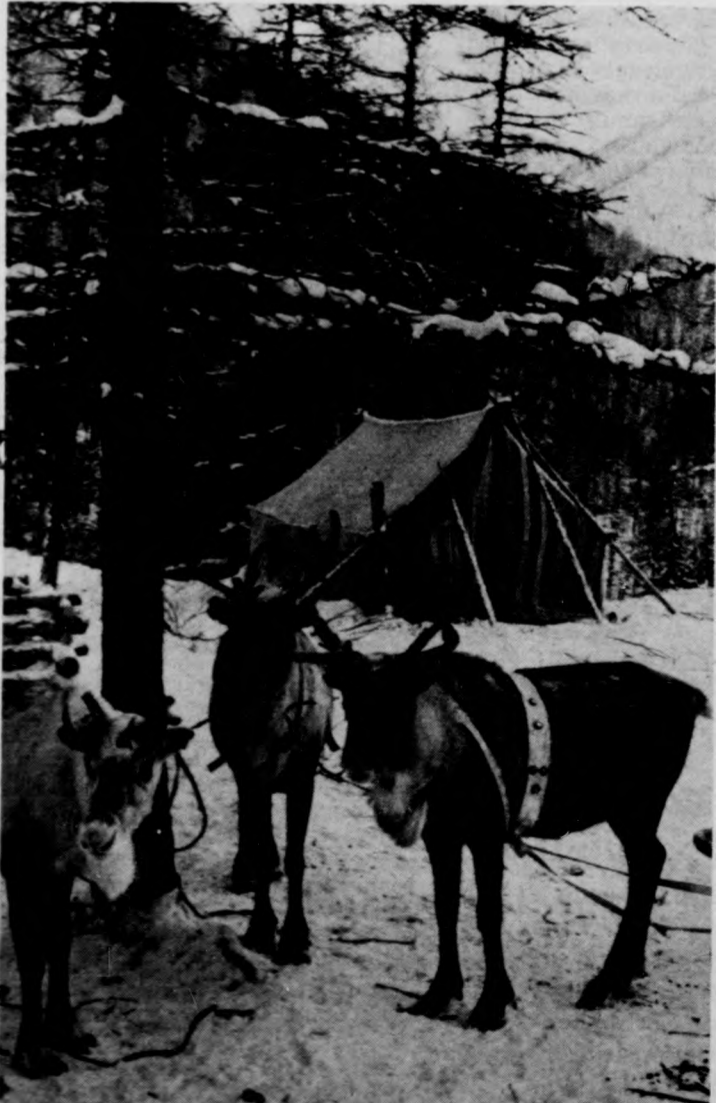
Szibéria neve fogalomná vált. És ez a fogalom ma is él, s élni is fog azoknak a változásoknak következtében, amelyeknek a mai Szibéria a színtere. Közben természetesen megváltozott a néphez és fogalomhoz kötődő gondolat- és érzelrendszer is. Ma Szibéria, ez a fenséges, zord, kemény világ a „legek” birodalma. Csak néhányat ezek közül: itt van a földön a leghidegebb, itt tart a legtávolabbi tél, itt a legrövidebb — de nagyon forró — a nyár és túlzás nélkül állíthatjuk, hogy ez a leggazdagabb része a világnak. Felsorolni is lehetetlen, mi mindent hordoz, rejt, tartogat és kínál ez a táj az embernek. Igaz, nem olcsón kínálja, kincseit kemény áldozatok árán adja oda.

Szibéria és a szibériaiak mindennapjaiból kínál ízelítőt e néhány felvétel, amelyek Irkutszk megyében készültek, Angarától Alsó-Tunguzkáig.

VASÉRCBÁNYA

RÉNSZARVAS-TELEPEN

A GEOLÓGUS

A TÁNCOS

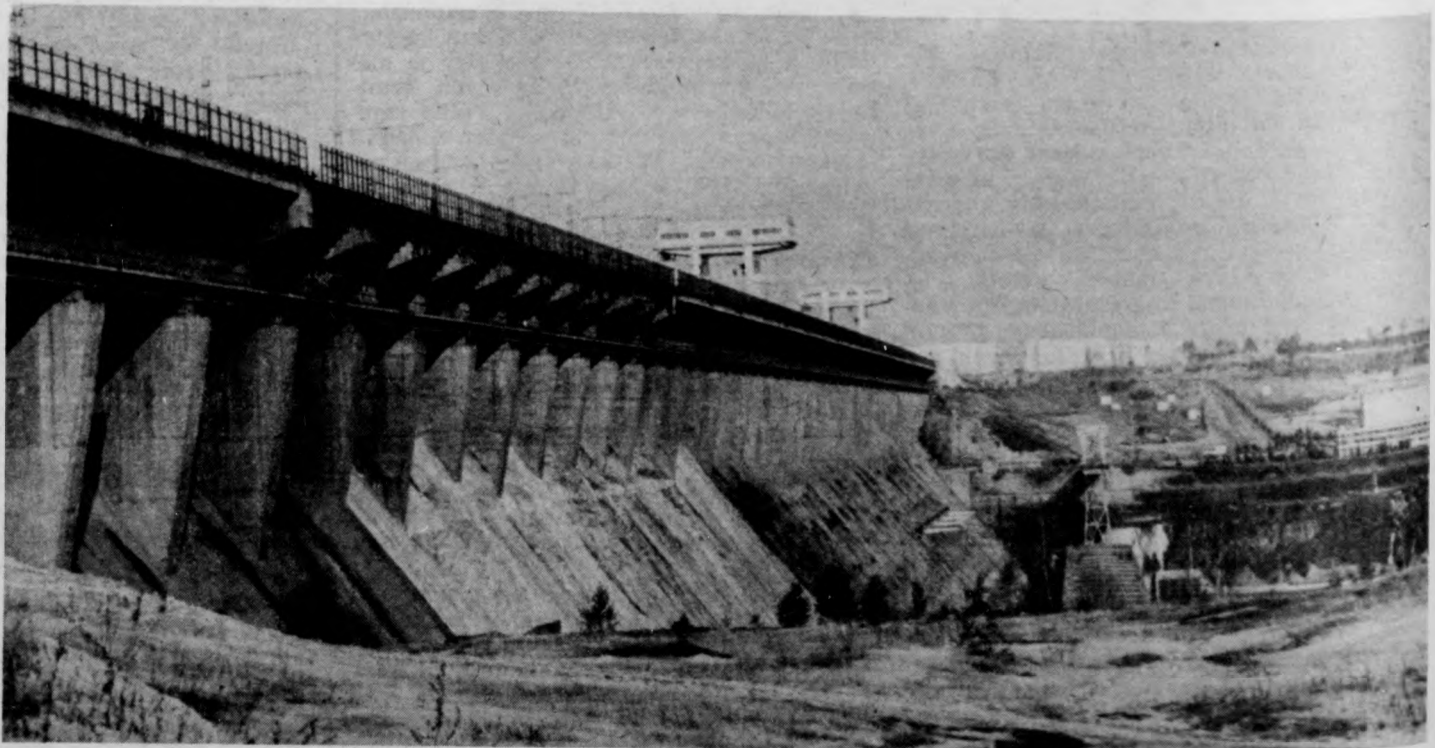
AZ AEN-24-ES PÍLÓTAJA

PRÉMVADÁSZ

ANYA GYERMEKÉVEL

A BRATSKAI VÍZIERŐMŰ — KÉP ÉS SZÖVEG: ZOLTAI KÁROLY

SZÉP

Bevallom, már meg a könyvheti verseket, legfeljebb olvasó, -szerető emberek ellenérzése legalább egy évtizedes olvasó befogadóképességére terjedelmű az évek kényes, hane növekedett. A leghezt még hozzájárul. Ennyi tehát a ma, mert minden ráfia, költőportré.

Milyen metszetet vershalmaz líránk Szervességet semm kötetet, mint a m esztendejének obje legesek, különböz fázisokat rántanak alfabetikus sorrend nem kompozíciók, verscsoportok nem más, közömbösen lett, affinitást ne irányban. Az idej versanyagból vála abban, hogy köl mértékadó lírikusa csillagzatát követi, set a költő emléke nagy magányost. E irányjelző gesztus. 100. születésnapja hódolatukat, Babit vemberében volt tény azt a gyanú hogy a versek nem lent meg, esetleg jogtalanul került e

Néhány szót a v Bata Imre hozzá

Debrec

A SZÉLM

Páskándi Géza d első felvonása erő drámai helyzettel Szeged környéki s gazdái, Pap Dániel családja a várost nyekét fenyegető l viz idején, egy est zukba fogadnak né nekülsre kényse bert. Rokont, leen molnár titkos sze molnár titkolt gye két utcalányt, egy nak tetsző tájkép festőt. Tudjuk: ez emberekkel, e gyötört társasággal mindegyike szemlé liktusokat, séreln őriz, rejteget, vagy gel fröcsköl ki a összezártság, bek helyzetében, történi lami. Tudjuk: valar lán nem feltétlenül zeti katasztrófának helyzetben, ennyi s rült ember között robbania. Az első tehát roppant ígér mai lehetőséggel zá azt is tudjuk: Pa már-bár uralkodói erős-erőszakos, bizt figura, aki nem t lentmondást, aki hanem parancsol, a tely sem él önmaga cselekvőképességét. Már most a másod nás váratlanul és kentően tökéletesen nyitójelenettel indul atos módon fölslö betétként üli meg egészét. Ugyanis a telem lassan bizot érik: Pap Dánielbe gikus méretekből önbizalom, az erős a könyörtelen pa hajlam: ami viszon lenné teszi, hogy megmaradjon reali tani sorsdrámának, hogy a mű az ero irányított, a „jót”, a kizárólagosan elő többség akarata, ige képzelése, igazság személyiségjogai tevékenykedő hatal bolisztikus kifejező sen. Érezni, érteni

SZÉP VERSEK 1984

Bevallom, már évek óta nem veszem meg a könyvheti kiadványok közül a Szép verseket, legfeljebb belelapozok, noha verseltem, szerető ember lennék. Hogy miért olvasok, ellenérzéseim? Mert a kötet már legalább egy évtizede nincs tekintettel az olvasó befogadóképességére: a Szép versek terjedelme az évek során nemhogy csökkent volna, hanem folyton hízott, egyre növekedett. A legújabb kötet 29 íves, amire még hozzászámítandó 81 oldal melléklet. Ennyi tehát a szerepeltetett költők száma, mert minden melléklet egy-egy fotográfia, költőportré.

Milyen metszetet ad, mit mutat egy ilyen vershalmag lírák egy-egy állapotáról? Szervességet semmiképpen! A Szép Versek kötetét, mint a magyar költészet egy-egy esztendőjének objektív ábráját, rendkívül esztétikus, különböző alkotói stílusokat és fázisokat rántanak egymás mellé a nevek alfabetikus sorrendjében. A kötetek tehát nem kompozíciók, az egyes versek vagy verscsoportok nem erősítik, értelmezik egymást, közömbösen hevernek egymás mellett, affinitást nem mutatván semmilyen irányban. Az idei kötet (mely a tavalyi versanyagból válogat) látszólag egységes abban, hogy költőink a század magyar mértékadó lírikusai közül Babits Mihály csillagzatát követik, sokan ajánlottak verset a költő emlékének vagy emlégetik a nagy magányost. Ez azonban igazából nem irányelző gesztus, mert a versek a költő 100 születésnapja alkalmával fejezték ki hódolataikat, Babitsnak ráadásul 1983 novemberében volt a centenáriuma, s ez a tény azt a gyanút is felébreszti bennünk, hogy a versek nem mindegyike tavaly jelent meg, esetleg 1983-ban, akkor viszont jogtalanul került ebbe a kötetbe.

Néhány szót a válogatásról. A szerkesztő, Bata Imre hozzájárulásához, izléséhez nem

fér kétség, hiszen az egyik legérzékenyebb verselmező kritikuskunk. De természetesen ő is, mint minden ember, akár akarja, akár nem, szubjektív. Itt most a számos megjegyzés és két felsorolás követhetne. Az egyik azokat a neveket tenné szóvá, akik érthetetlenül kimaradtak a kötetből, holott 1984-ben jelent meg szép és jelentős versük. A másik felsorolás azokat a neveket gyűjtené csokorba, amelyek alatt ezúttal gyengébb verseket olvashatunk, e költemények saját színvonaluk átlagán rekedtek, mindenestre újat nem tesznek hozzá sem az alkotó versvilágához, sem a magyar líra építményéhez. Mégis jelen vannak, jelen voltak már tavaly is tavalyelőtt is, biztos helyük van jövőre, azután is, egészen életük végéig a kötetben! Ez természetesen a protokollszemlélet megnyilvánulása, ami a művészet világában elfogadhatatlan! A szubjektívizmusra hadd említsék legalább egy példát név szerint is: a legjobb verssel, szám szerint tizenkilencelc Oravecz Imre szerepel. Szó se róla, Oravecz érdekes költő, mostani prózaversei is számottevőek, de az aránytévészteszt, hogy ő vezesse a magyar lírikusok listáját!

A kötet szomorú érdekessége egyébként, hogy egy halott költő versei is teret kaptak benne. Illyés Gyula nemrég még itt volt közöttünk és alkotott. Vegezetül félreértés ne essék szólni! A kötetben vannak szép versek, de ezeket valóságos „kutatómunkával” lehet kibányászni, mert az értékes ereket egy még vastagabb meddő réteg borítja. Az olvasó ezt a másodlagos kutatást szerette volna elkerülni, s ha egy ilyen kötetet a kezébe vesz, csak kiváló minőségű verseket akar olvasni. De vajon ebből a csaknem ötszáz versből hány fog fennmaradni a rostan?

Bakó Endre

Jövők formálói

A pedagógusnapon tisztelettel köszöntjük az oktatókat, akik tudásukkal, hitükkel és szívükkel azon fáradoztak az 1984-85-ös tanévben is, hogy műveltebb, emberségesebb és boldogabb legyen a felnövekvő nemzedék, akik egy munkás esztendő után most megérdemelten fogadják a társadalom elismerését.

A pedagógusnap mindig a tanév végének közeledtét jelzi, és így akarva-akaratlanul ezen az ünnepen nemcsak a nevelőket köszöntjük, hanem a múlt tanévét, a pedagógusok munkáját is. Lehet, hogy az egymást váltó évek sorában ez a külső ember számára nem sokat mond, de a nevelők jól tudják, hogy minden esztendő sikeréért külön-külön meg kell harcolni, hogy az egymást követő tanévek között nincs két egyforma esztendő, mert sajátos arca van minden tanévnek, meg nem ismétlődő sikerrel és örömeivel, kudarcával és gyötrelmeivel. De talán éppen ez, ez a mindig újat és mást teremtő élethelyzet adja e pálya szépségét, izgalmát, érdekességét. De ez teszi próbára is e hivatás választottjait. Mert nem könnyű mindig alkalmaszkodni, megújulni, nyitottnak és fogékonyak lenni. Figyelni a szepre, jóra és ösztönözést adni a nemes szándéokra. Pedig a pedagógus e tulajdonságok nélkül erőtlenné válik, és nem lehet alakítója, formálója, legfeljebb csak szemlélője, fáradt követője a körötte zajló folyamatoknak. Csak a tanítványaival együtt élő, azokkal együtt gondolkodó nevelő tud vonzani, áramkört teremteni maga körül. De ez az együtt lélegzés, ez az örök ifjúság óriási energiát, nagyfokú koncentrációt igényel. Hiszen jól tudjuk, mennyi türelmem, józanságra van szükség a gyakori értetlenség láttán, mennyi akaratra, hogy akkor is újra tudjuk kezdeni, és önmagunkat meggyőző hittel folytatni, ha már az erőfeszítés reménytelennek látszik, hogy akkor is nyugalmat tudjunk parancsolni a megfeszült idegszalaknak, ha azok már elszabadulni akarnának.

A pedagógus tehát nemcsak növendékeivel, környezetével, hanem önmagával is bírkozik, és nap mint nap megvívja a maga harcát. És ebben a gyakran önmegfeszítő küzdelemben még mennyi mindent várunk a nevelőtől, az „új ember kovácsától”. Mindezt lajstromba szedni sem lenne könnyű. Közösségi elvű és közösségi nevelést valló társadal-

munkban ugyanakkor gyakran egyedül marad a nevelő, és a lehetségesnél többet kell magára vállalnia. Hitű, szeszegre több gyermek az óvónőtől hall először a mesék birodalmáról, ő tolmacsolja az emberi hang, az enek csodálatos erejét, szépségét, érzelmeit fakasztó esztendő után most megérdemelten fogadják a társadalom elismerését.

A pedagógustól tehát nemcsak ismeretet, tudást, hanem szavakkal nehezen kifejezhető példát, magával sodró, érzelmet fakasztó, emberalakító varázslatot is várunk. Igen, varázslatot. Mert meggyőződésem, hogy napjainkban erre van, a legnagyobb szükség. Hiszen a tudás horizontjai szinte beláthatatlanná kitágultak, felgyorsult az élet ritmusa, és egyre többen bővelkednek az emberi javakban, a civilizáció áldásaiban. A tudomány és a technika révén majdnem minden tudunk vagy látunk a körülöttünk levő világról, a hajdan távolinak és sejtleneknek tűnt világmindenütt. De mintha e kozmikus ismeretek mellett kevesebbet tudnánk magunkról, városunkról, nemzetünkéről, hazánkáról. Pontosabban nem foglalkoztat kellően bennünket e fogalmak belső mélysége, és a szükségesnél kevesebbet kötődünk ezekhez az emberi viszonyokhoz.

Pedig nem lehet az emberiségért igazán aggódó polgár az, aki nem ismeri, nem félti, nem szereti, saját hazáját, aki a nagyobb szelvet kenyér reményében könnyen szakít a bölcsőt ringató otthonnal, vagy hűtlenné is válik hozzá. De vajon ezt a kötődést, ezt a sorsot vállaló hitet átadjuk-e az új nemzedéknek? És élünk-e kellően az adott lehetőséggel, a ráció hűvös ervei mellett az emberi közvetlenség melegével szölkünk-e a szívhez is, ha kell? Van-e elegendő örök, belső forrásunk, tartásunk ehhez a nemes küldetéshez? Mert itt a tudás nem elegendő, hiszen a tanulónak sem csak tárgyi ismeretre, hanem az azt erőtlenül felhasználó, akaró

szándéka is szüksége van. És e szándék csiszolásához, sugárzásához, cselekvést irányító jelenlétéhez áradó hitre, megélt ösztönökre és az érzelem magával ragadó szárnyalására van szükség. És arra, hogy mindig a jobbra törekvő szándékkal — de gondjaink és bajaink között, fájdalmak és nélkülözések mellett is — valljuk a költő üzenetét: „Édes Hazám fogadj szivedbe, hadd legyek hűséges fiad!”

Es lehet-e ettől szebb és fontosabb feladata a ma pedagógusnak, mint ezt az érdezt apolni és gondozni? Es szólhatunk-e jobbkor e sorsformáló tennivalóinkról, mint éppen most, amikor négy évtized fényében pillanthatunk vissza nemzetünk történetére, a megtett útra és vethetjük „vigyázó szemünket” az előttünk álló jövőre. Amikor a szocialista hazra erejének és fejlődésének biztos tudatában és képeiben élesebben kirajzolódik az árnyak; az erősödő durvaságról, a terjeszkedő érzelmi, sivárságról, a gyengülő tettekkészgeről, a nemzeti önismeret fogyatékosságairól.

Úgy hiszem, nem ünneprontás, ha e terjedő kör ellen szölkünk itt is, és csatasorba szólítjuk a nevelőket, azokat, akik elharcosai a szocialista pedagógiának, akik eddig is kitüntek kiemelkedő munkájukkal. De nemcsak rájuk, valamennyi nevelőre számítunk, hiszen az igazi pedagógus mindig is vállalta ezt a küldetést, és nemcsak a tudás lámpásai, hanem a község, érzes, a nemzeti öntudat fejlesztői is voltak. Es mindezt persze nem önmagában és önmagáért kell tenni, hanem a mindennapi munkában, fegyelmzett, jól képzett, munkát szerető, szocialista meggyőződésű ifjak neveléséért.

Jól tudom, hogy a nevelők figyelme sokfelé fordul, es erejük sem végtelen. Az új tantervek, tankönyvek es módszerek követése önmagában is teljes embert kíván. De mégsem hagyhatjuk, hogy a reformok es a nagy készülődések idején elkésünk es egy nemzedék vigyen magával gyógyíthatatlan sebeket. Ezért van szükség a pedagógusok áldozatkész tevékenységére. Bizhatunk azonban abban, hogy a társadalom fokozódó érdeklődése, figyelmé újabb hitet, lendületet ad a nevelőknek gyönyörűen szép feladatuk teljesítéséhez, es továbbra is elkötelezett hivatás lesznek a szocialista, humanista eszméknek, a nemzeti művelődés ügyének, az új társadalmat építő nemzedék nevelésének.

Dr. Tar Károly

Debreceni Színházi Napok

A SZÉLMALOM LAKÓI

Páskándi Géza darabjának első felvonása erős, realista drámai helyzettel zárul: a Szeged környéki szélmalom gazdái, Pap Dániel molnár es családja a várost es a környéket fenyegető 1879-es árvíz idején, egy estefélén, házukba fogadnak néhány menekülésre kényszerült embert. Rokont, leendő vót, a molnár titkos szeretőjét, a molnár titkolt gyermekével, két utcalányt, egy habókörnek tetsző tájkép- és csatafestőt. Tudjuk: ezekkel az emberekkel, e félelemtől gyötört társasággal, akiknek mindegyike személyes konfliktusokat, sérelmeket es őriz, rejteget, vagy éppenséggel fröcsköl ki a kényszerű összecsúszás, bekerítettség helyzetében, történni fog valami. Tudjuk: valamiféle, talán nem feltétlenül természeti katasztrófnának ebben a helyzetben, ennyi sértett, sértült ember között kell ki-robbannia. Az első felvonás tehát roppant ígéretes drámai lehetőséggel zárul, mert azt is tudjuk: Pap Dániel már-bár uralkodói hajlamú, erős-erőszakos, biztos kezű figura, aki nem túri az el-lentmondást, aki nem kér, hanem parancsol, akiben kéltely sem él önmaga erejét, cselekvőképességét illetően. Már most a második felvonás váratlanul es meghökkentően tökéletesen irrealis nyitójelenettel indul, s sajnálatos módon főlölesges, fura betétként áll meg a dráma egészet. Ugyanis a nézői sejtélem lassan bizonyossággá érik: Pap Dánielben patológus méretekben lakozik az önbizalom, az erőszakosság, a könyörtelen parancsnoki hajlam: ami viszont lehetlenné teszi, hogy a darab megmaradjon realista-lélektani sorsdrámanak, de azt is, hogy a mű az erőszakos irányított, a „jót”, a helyesét kizárólagosan eldöntő, a többség akarata, igénye, el-képzése, igazságérzete es személyiségjogai ellenében tevékenykedő hatalom parabolisztikus kifejezője lehessen. Érezni, érteni véljük a

szervező sugalmazást: a hatalmi mániában valóban ölthet patológikus mérterteket, s csupán valamiféle sorsmeghatározó helyzet es alkalom szükségeltetik ahhoz, hogy mérhetetlen testi-lelki károkat okozva, egyik rosszdöntést a másikra halmozva, véres hadjáratot indítson az irányítása alatt levők ellen. De a szerző ezt a bár negatív módon kivételes személyiséget, ezt a véres kezű „családfőt” úgy növeszti patológikus arányúvá, hogy a egyszerű komicus, bohózáti dramaturgiájú helyzetgubancbaiba el is fordítja róla a nézői figyelmet. A Pap Dániel-féle személyiségmodellből ebben a felvonásban csak egy mániákus, futkosó, durva es kapkodó személyiségképlete lesz. Ennek egyik oka, hogy a molnárt olyasféle helyzetekbe kergeti az író, melyek a nyilvánvalóan erős- es erőszakcentrikus ember lélektanából sem következnek, melyek előkészítelének, szélsőségeinek. Szeretőjének, pár hónapos fiának követhetetlen technikájú vízbe ölése az erőszaknak olyan jelzése, a lelkiismeretnek olyan súlyzója, a személyes veszteségtudatnak olyan motivációja, az otthon, a család egysegeért, épségeért vállalt olyan áldozat, mely kiemeli a molnárt a normális emberek társaságából. De úgy, hogy a jellemképlet: *kreatív*. S ezáltal érdektelen né válik, s alkalmatlanná is a fenti modell ábrázolására.

Másrészt: a szerző rengeteg szereplő magándramáját, személyes bántalmait ját-szatja el főképpen ebben a felvonásban, mely magándramák a főhős-molnár tevékenységétől, személyiségtől függetlenül is létezők: így a drámai cselekményhez valójában nem sok közük van. E szereplők egyszerűen bemutakoznak, sorban, lassítják, kibillentik az események menetét. Mondják a magukét, egymástól es az adott helyzettől is függetlenül, holott a matematikai

képlet így érvénytelen: ha több kis dráma zajlik a színen, úgy az egész dráma erőteljesebbé válik. Az már Vámos László rendezői pontosságát es nagyobb figyelmét is követele volna, hogy ezek a mellékdrámák legalább ne legyenek önmaguk dramaturgiáján belül hibásak, pontatlancok. Hogy a szépségét a konyhában elveszejtő pap — hiszen drámát él át — ne patantanjon pont tizenkettőkor a padlásra, tujatj ácsolni; hogy a meg nem értett molnárné megasszony ne maradjon éjjel, az esemény után fél-órán a konyhában, ahol semmi dolga már; hogy az árvízzel érthetetlen módon szembeszálló, azon átvergődő gyenge öregasszony ne felejtődjék egy egész felvonásnyira a lépcsőfeljáró alatt, hogy a meddő asszonyiságát csipkebubával kompenzáló asszony azért ne simogassa, bontogassa örökké egy Ophélia örületével a csipkehal-mot. S egyáltalán, ezek mellett: a kisdud vidéki színpadon se engedje, hogy egyik-másik színésze a Nemzeti Színház minőségét megkérdőjeleljön lazítson. A játékok igazában csak Sinkovits Imre es Bérés Ilona (molnár, molnárné) ereje, színészi kvalitása, művészi lelkiismerete tartotta korbácn, s védte meg a széteséstől: de pokolian nehéz küzdelmet kellett vívniuk, különösképpen Sinkovics Imrénének az általk életre keltett figurák hitelesítése érdekében.

A *szélmalom*, az erőszak-kal megtartott vár, a kény-szerrel összefogott emberek, a „család”, az egész drasztikusan irányított világ összeroppan, széthullik: véltlen-vétkest, törvényszerűen maga alá temetve. Páskándi szélmalma, a despotikus társadalom szimbólumaként megsemmisül. Nem akármilyen problémátömegbe nyúl tehát a szerző A *szélmalom lakóival*: hogyan sajnálnánk, szívből, hogy kérdéses eredményességgel.

Cs. Nagy Ibolya

Szerelemről, házasságról egykoron

Az „egykoron” távolról sem jelenti azt, hogy miniket, a ma gyermekét gondolkodásra ne készítette a kérdés. Már jószerevel azért is, mivel örök emberi problémákat, a nő es férfi viszonyát igyekszik „partatlanul” nyugopontra tenni: Antonio Bonfini Beszélgetések a szüzességről es a házasságról című könyve, amely ritka csemegét jelent mindazoknak, akik „erdekeltek” benne. Az idopont: a XV. század utolsó harmada, Mátyás hatalmának teőpontján. A szimpózium „vitavezetője” az itáliai reneszánsz jeles képviselője, Antonio Bonfini. A királyi pár, Mátyás es Beatrix eltérő álláspontja között a szerző a mering nyelvét jártsza, s ennek kapcsán fölvonultatja a reneszánsz műveltségének csaknem a teljességét. A munkájával elnyerte a királyi fenségek rokonszenvét, amit bizonyit honi földön való megtelepedése, s 1505 (?)-ben halála Budán. Mátyás es Beatrix között húzóódó más vélemény mögött dinasztikus érdekek is szerepet játszanak. Amint Muraközy Gyula, a kötet fordítója, gondoltsa megjegyzi: „A Beszélgetéssel irodalomtudományunk eddig nem foglalkozott részletesen, s e művet még a humanizmus hivatott kutatói is szinte a mai napig általában csak egy-két rövid megjegyzésre méltatták.” Kivételt jelent Pajorin Klára, aki az Irodalomtörténeti Közlemények 1982-es évfolyamában hosszabb tanulmányban elemzi Bonfini es művét. A Szépirodalmi Kiadó Magyar Ritkáságok sorozatában megjelent két kötetre méretezett művet olvasva az első lapokon már szembeötlök kultúránk gyökérendszerre, melynek erezéseiben benne foglaltatik a görög-római hagyomány ugyanúgy, mint

a kereszténység esmerendszere es műveltségi háttere.

Az előzőhöz szorosan kapcsolódik, ami a gyökeret jelenti Lammel Annamária— Nagy Ilona Parasztbibliája, de a paletta színesedve, saját örökségünkkel, a magyarság szellemi, anyagi kultúrájával bővíve. Hogy egyáltalán es könyv létrejöhett, erről a szerzőpáros a következőket írja: „A parasztság évszázadokon keresztül csupán az egyház es nemiképp az oktatás keretei között érintkezett intézményesen a magás kultúrával. Mindkét irányból ugyanaz áramlott felé: a keresztény tanítás... a parasztság birtokba vette azt a Bibliát is, amelyet az egyháztól kapott, es azt is, amelynek ism-pretéhez más úton jutott el. Mindkettőt saját, képe-re alakította, motívumait gazdagította, tanítását saját véleménye szerint formálta, hangsúlyozta azt, amit fontosnak vélt, s elhagyta, aminek eszméje távol áll tőle.” A szakrális néprajz szellemi „termékeinek” összegyűjtése szinte az utolsó órában történt, hiszen nagyon kevés azok száma már, akik számúra mindez élő hagyományt jelentett. A gyűjtésre szép példa Erdélyi Zsuzsanna archaikus imagyűteménye, de lehetne a sort még folytatni. A történeteket olvasva beleélhetjük magunkat parasztságunk gondolkodásmódjába, azokba a kérdésekbe, melyek évszázadokon keresztül foglalkoztatták őket. Nem beszélve az egyes tájegységek ízes, sajátos nyelvezetéről, amelyek jelzik a sokszínűséget, de egyúttal a közös múltat is.

Surányi Béla

Az összefogás, az egység kovácsolója

KÁLLAI GYULA 75 ÉVES

Nem könnyű dolog olyan emberről írni, bármi meglepőt vagy újat mondani, akinek megadatott a sorsától az a nem mindennapi kegy, hogy könyveiben, tanulmányaiban, cikkeiben és előadásaiban már csaknem mindenről számot adhatott, ami ifjúkora óta, az eltelt viharos évtizedekben vele és körülötte, nemzedékével, barátaival, harcostársaival történt.

Ha arra a kérdésre keresek választ, mi jellemzi Kállai Gyulát mint politikust, közíró, államférfit leginkább, azt kell mondanom: minden bizonnyal az a felismerése, hogy hazájának, népének sorsát, jövőjét csak sok-sok ember összefogásával, együttes erőfeszítésével lehet kedvezően befolyásolni, jobbra fordítani.

A berettyóújfalusi csizmadia fia az első világháború éveiben kezdett iskolába járni, első tapasztalata környezetéről, a világról, enberi sorsokról, szegények és gazdagok szembenállásáról a forradalmak időszakából és az azokat követő nehéz, viszontagságos ellenforradalmi évekből valók. Alighanem ezzel függ össze — és fogékonyságával, igazságérzetével, emberségével —, hogy huszévesen, a debreceni egyetemen a haladó, baloldali, a kommunistákkal kapcsolatos kereső és találó diákok csoportjába került. Ettől kezdve szüntelen harc volt az élete. Háborúellenes, antifasiszta magartásáért letartóztatták, a gyanúsak, a megbízhatatlanok, a rendszerrel szemben álló veszedelemes emberek között tartották számon. Már Debrecenben felismerte, hogy néhányad magával, elszigetelten, bármilyen világos és közérdekű célokat kiván is szolgálni, nem érhet el jelentékeny sikert, kézzelfogható eredményt. Ezért vált egyik kezdeményezőjévé a Márciusi fiatalok mozgalmanak, amely 1932-ben felhívást tett közbe Bajcsy-Zsilinszky Endre lapjában, elgondolásainak megismerésére, megvitatására és elfogadására szólítva fel az ifjú értelmiségieket és a dolgozó fiatalokat. Ugyanezt kívánta szolgálni az általa alapított Tovább című lap, amelyben huszonhét évesen megfogalmazta, részletesen kifejtette, miért szükséges a növekvő háborús veszéllyel szemben a becsületes dolgozó emberek, a béke és a demokrácia híveinek összefogása. Erről írt cikkeket, az adott lehetőségeket kitűnő politikai érzéssel kihasználva, a debreceni Független Újságban is. Erhető, hogy felfigyeltek rá, s meghívták munkatársnak Budapestre a Népszavához, a szociáldemokraták hivatalos napilapjához. Odamenetele korántsem csupán egy jó tollú fiatal publicistával erősítette meg a lap munkatársi gárdáját, hanem mindenekelőtt azt a kis csoportot tette mozgékonyvá, harcképessé, amelynek tagjai akkor már kommunistaként, a valamelyest érvényesülő munkásegység és a népfrejtőpolitika szószólóiként járultak hozzá az országban erőteljesebben kibontakozó antifasiszta küzdelem összehangolásához.

A közeledő katasztrófát az illegális és a legális munkásmozgalom legjobbjainak elszánt, áldozatkész összefogása sem volt képes feltartóztatni. Ez mindjobban felismerhetővé vált, de Kállai Gyulát és társait ez a körülmény sem rettentette vissza a harc folytatásától. Ő is egyike azoknak, akik előkészítették, megszervezték az országra szerencsétlenséget zúdító hadbalépést követően az aradi vértanúk napján a Baththyány-emlékmécsénél, mindenszentek napján a Kerepesi úti temetőben a Kossuth-mauzóleumnál lezajlott tüntetést: összeállították, naprakészre szerkesztették a Népszava híres karácsonyi számát, létrehozták a Magyar Történelmi Emlékbizottságot, irányítói voltak azoknak az akciónak, köztük a márciusi 15-i demonstrációnak a Petőfi-szobornál, amelyek figyelmeztették az ország vezetőit, hogy végzetes útra léptek, végveszélybe sodorják az országot.

Kállai Gyula a háború éveiben együtt dolgozott Rajk Lászlóval, Schönherz Zoltánnal, Rozsa Ferencel, Kádár Jánossal, Zöld Sándorral, Donáth Ferencel, a függetlenségi mozgalom sok résztvevőjével, köztük Bajcsy-Zsilinszkyvel, Székelyvel, Szent-györgyi Alberttel, a széles körű összefogáshoz csatlakozott szociáldemokrata vezetőkkel, Szakatis Árpáddal és a többiekkel, írőkkel, művészekkel, tudósokkal, polgári politikusokkal, mint Tildy Zoltán és mások, akik elfogadták a munkásosztály képviselőinek feléjük nyújtott kezét, és szövetségre léptek velük.

A háború utolsó időszakában, amikor a kommunisták és más pártállású hazafiak már mind nagyobb erőkre támaszkodva tudtak fellépni a háborúból való kilépés érdekében, Kállai Gyula mint a Magyar Front intéző bizottságának tagja ismételen nagy erőfeszítéseket tett azért, hogy létrejöhön a két munkáspárt és a szakszervezetek akcióegysége, egyesítsék a korábban különböző csoportokat. A párt képviselőjeként a német megszállást követően részt vett azokon a megbeszéléseken, amelyeknek során megkísérelték, hogy Horthy kormányzóval az utolsó percben megértessék, milyen felelősség terheli őt személy szerint is az ország jövőjéért.

A felszabadulás után egyik szerkesztője volt a Szabadság című napilapnak, amikor először találkoztam vele, egy nagy asztal fölé hajolt, s az oda kiterített óles újságoldalak nyers levonatait olvasta. Ha jól emlékszem, a Szabad Pöldét. Ekkortól kezdve már az egész ország lakossága, annak minden rétege figyelemmel kísérte az újságírói, politikai munkáját, állásfoglalásait is, hiszen megfordult az ország valamennyi megyéjében, városában. Kivette részét a földreform végrehajtási terveinek kidolgozásából, mint a párt központi vezetőségének tagja miniszterelnökségi, tájékoztatói államtitkárságnál dolgozott, emellett vezette a pártközpont értelmiségi osztályát. Később az ország külügyminisztere lett, s 1951-ben neki is osztónya kellett azok sorsában, akiket a személyi kultusz megszállottjai koholt vádak alapján letartóztattak, s éveken át minden jogalap nélkül börtönben tartottak. Megszabadulása és rehabilitálása után töretlen lélekkel dolgozott tovább.

Ötvenhat ószen az elsők között állt csatasorba a párt újjászervezéséért. A Forradalmi Munkás-Paraszti Kormány művelődésügyi, majd államminisztere lett, a miniszterelnök első helyettese, 1965-67-ben a miniszterelnöki tisztséget töltötte be.

Jelenleg mint a Hazafias Népfrejtő Országos Tanácsának elnöke folytatja munkáját. Nemrég egy interjú során arra a kérdésre válaszolt, hogy mit gondol hazánk jövőjéről. A többi közt ezt mondta:

— Magyarország jövője? És továbbra is szépnek s biztatónak látom. Az alapok erősek, a falak szilárdak. Majd csak felkerül rájuk a tető is. Igaz, vannak még gondjaink és bajaink, nem is csekély számban. Olyan negatív jelenségek is terhelik életünket, amelyeknek jó része nem fejlődésünk szükségszerű velejárója. Itt az ideje, hogy új erőt merítve, a mai nehéz helyzetből is megtaláljuk a kivetető utat.

Legutóbb, a Szolnokon tartott első, választás előtti nagygyűlésen, az eseményekben gazdag hetek, a párt XIII. kongresszusa után, hallgatói előtt újra megerősítette:

— A tények azt mutatják, hogy eredményeink csakis az egész nemzet összefogásából születhetnek. Az egyetértést a szocializmus fő kérdéseiben az érdekazonosság teremtette meg, ami a szocialista nemzeti egység alapja. A helyesen értelmezett, és ennek megfelelően gyakorlattá váló szövetségi politika tette lehetővé, hogy létrejöhön, napról napra erősödjék a társadalmi megegyezés. A nép túlnyomó többsége egyetért abban, hogy az ország, és benne minden állampolgár egyéni boldogulása is attól függ, mennyire vagyunk képesek összefogni erőinket a legközelebbi célok elérésére, mennyire vagyunk képesek arra, hogy a társadalmi fejlődésnek még magasabb fokára léphessünk.

Sok könyve közül cikkeket, beszédeit tartalmazó munkáiból ki kell emelni a Magyar függetlenségi mozgalom című kötetét. Ez a mű hat alkalommal jelent meg, nagy példányszámban és valóságos tankönyvvé vált, százezrek olvasták, tanulmányozták. Nyolcvanban látott napvilágot Életem története címmel csaknem hétszáz oldalas önéletrajzi írása, amelyből az olvasó nyomon követheti, megismerheti azokat az eseményeket, küzdelmeket, melyeknek résztvevője, alakítója volt.

Mai, 75. születésnapján szeretettel és nagyrabecüléssel köszönti az ország Kállai Gyulát, a népi-nemzeti egység kovácsolóját, a kommunista mozgalom régi, kiemelkedő harcosát, s azt kívánjuk neki, hogy még nagyon sokáig jó eredményekkel folytathassa munkáját, erőben, egészségben.

Vadász Ferenc

Látomás a tanyáról

UZONYI IMRE KÉPSOROZATA

Egyazon tanyacsoport jelenik meg a festményeken. Jellegzetes házaik és udvaraik közül hol a háttérben húzódik, hol az előtérbe kerül valamelyik. Ismétlődnek az erdőszéli fák, az enyhén emelkedő vagy lejtő földszalvok, dűlők is. De mindig más arculattal.

Talán százötven olajképen idézte meg eddig gyermekkorának világát Uzonyi Imre. Hajdúbozsó környékén, egy zelemeri tanyán született. Közel a városhoz, mégis elzárt kis szögletben, rétek, szántók, erdők, szőlők találkozásában. Jó darab ideig élt ott. Szövetkezeti tag lett, aztán megnősült, beköltözött a városba. Tágas, kényelmes házában lakik feleségével és fiaival. Most múlt negyvenkét éves.

Rajzolgatni az iskolában kezdett. Később sem hagyta abba, vázlatokat kanyarított munkatársairól, a szövetkezeti épületeiről, gépeiről. Hirtelen azonban fordult a sorsa. Lábában idegbénulás keletkezett, fiatalon guruló székbe kényszerült. Kedvtelésből, a rajzolásból átöltözött fogva lassacskán életvékenység lett.

Félig-meddig véletlenül is. Növekedő, érdeklődő két fiának sokat mesélt a tanyáról, amit azok sose láttak. Színes ceruzával, vízfestékekkel föl is elevenítette a mesélt falakat, a tenyérnyi ablakokat, az elkerített udvart, majd a család életét, munkáját. Barátai, látogatói elcsodálóztak a hitelességen, az a célszerűség vezérel.

Valakinek eszébe jutott, hogy az ő tanyáját is meg kellene örökíteni, hisz lebontották, alig emlékszik rá. Uzonyi Imre pontosan emlékezett. Híre ment a dolognak. Jöttek a hajdani szomszédok, hogy az ő portájuk is újra-szülessen, immár falemezen, festékekkel, ecsettel. Volt, aki a képen akkurátusan megszámlolta az unokáit. Egyik sem hiányzott.

Uzonyi Imre maga is meglepődött, milyen élesen megőrizte a részleteket. Igazában persze mélyebbre, az életmennyre figyel. Érzelmű, hangulati emlékeire, minthogy azok fűzik össze és világítják meg a külső mozzanatokot. Nem kiszakított pillanatok ugranak elé, hanem állapotok, folyamatok, korszakok ébrednek föl benne. Tavasz a tanyán. Nyár. Ősz. Tél. Természet, ember, tárgy, eszköz kölcsönhatásának rendje. A rokon anyagú levezetés és cselekvés, ahol mindent és mindenkit ugyan-csodálóztak a hitelességen, az a célszerűség vezérel.

Ennek a világnak az emberét szigorú törvény köti. Bárhol van, bármit csinál, környezetéhez kell igazodnia, közös rendeltetésnek megfelelően. Uzonyi Imre alakjai ezt testesítik meg. Részesei a világnak, nem kivülálló urai. De mert összehangzó világ részesei, összehangban élnek maguk is. Derűsek, békések ezek az alakok. Ugyanakkor a környezetet határozza meg őket. Méretük, helyzetük, mozgásuk az egészbe simul.

Bensőséges és józan látomást teremt az elmúlt, elmúló tanyáról Uzonyi Imre. Látomást, nem egyszerű látványt. Hisz abból a néhány valóságos emberből, házból, udvarból, dűlőből végül teljes és sajátos világ bontakozott ki. Szépsége zártkörűen is erőt. A zártágot föloldja, elporlasztotta a történelem. A szépség azonban, elválva gyökereitől, önálló valóságává vált. Maradandó műalkotássá.

Újabbban nemcsak magának fest. Képsorozatának javát bemutatták Hajdúbozsó környékén is, a kecskeméti Naiv Művészek Múzeumában is. Megérdemelt sikert. Idén tavasszal pedig a zelemeri tanyák örökségében gazdálkodó termelőszövetkezet, a Zoja székházában szerepeltek munkái. Hitelességük és látomásosságuk tehát a legilletékesebb közvélemény előtt vizsgázott. Bizonyára kitűnően. Mert sokat hazavitték belőlük, és akik vitték, emlékeztetők és szívük igazsága szerint választottak.

Szekelyhidi Ágoston (Szabó Miklós felvétele)

TÓTH-MÁTHÉ MIKLÓS:

A magaslat

Az öregembernek most is a kezében lógott a kalapja, pedig csak a harmadik emeletről kapaszkodott fel a negyedikre.

— Jöttem már egy kicsit diszkurálni — mondta, amikor a tanár ajtót nyitott —, de nem akarom ám zavarni.

— Nem zavar, Gábor bácsi.

A bevezető mondatok mindig ezek voltak, ahányszor csak felkocogott az öregember. Néhány hónappal ismertekedtek össze a lépcsőházban. Először csak köszöngettek egymásnak izesen, falusiasan, aztán amolyan jó szomszédai viszony alakult ki közöttük. A tanár is falun született, ezért ha összetalálkoztak az öreggel, úgy érezte, mintha hazalátogatott volna.

— Megkínálhatom valamivel? — Nem élek én vele — rázta a fejét az öregember, és a szék mellé tette a kalapját. — Fialat koromban se kívántam a pálinkát, pedig még főtűnk is, de inkább eladásra. Magunknak csak annyit hagyunk, amennyit egy jó cügü ember lehajtott volna együlbén.

Nevetett ezen, a tanár is mosolygott és várta, hogy miről akar diszkurálni az öregember. Sok változat ugyan nem volt, mert rendszerint az első világháborús élményeiről mesélt, nyilván azokról juttott eszébe most is valami.

— Ma éjjel — kezdte az öregember — megint arról az útközetről álmodtam, amikor az olasz fronton elfoglaltunk egy magaslatot. Az ott volt valahol a szeb határ közelében, egy nagy hegynek a szögletében, lehetett olyan ötszáz méteres. Nevezték is valaminek, de bizony már nem emlékszem. Tetszett már Olaszországban járni?

— Nem, még nem jártam ott.

— Kemény egy útköz volt, nagyon tartották magukat a taljánok, nehezen bírtunk velük. A hadnagynk is azt mondta: na fiúk, ha bevesszük ezt a púpot — így nevezte, még nevéttük is —, akkor már léptünk egyet a győzelem felé. Csak hát az még messze volt, előbb ott kezdeném, hogy...

A tanár hallgatta az öregembert, ahogy a legkisebb részletre is kitérve beszélt erről a több mint hatvan évvel ezelőtti eseményről. Mintha egy vídám kalandját mesélné az életének Az idő már elmennye szelidítette volna a borzalmakat? Mesévé, ahol a halál csak annyi, mint a sárkányok a lehullott feje? Eszébe jutott, hogy már diákkorában is eltöprengett ezen, amikor a szomszédjában lakó Mészáros Jánost hallgatta. Ő is ilyen vídám, anekdotázva vallott a háborúról, míg reggelizés közben a kenyeret a tejbé aprí-

totta. Mit jelentett hát ennek a korosztálynak a háború? Egy nagy kirándulást? Az ifjúságot?!

— Arra nem gondolt — szakította felbe az öreg —, hogy odaát is emberek vannak?

— Nem lehetett ezen töprengeni, mert akkor könnyen a másvilágon ébredhettem volna. Az járt jól, aki hamarabb lőtt és jól célzott. Na én hát Istennek jól célzoltam. Csak arra kellett vigyáznom, hogy ne vegyek közben lélegzetet, amikor meghúzom a ravaszt. Mert ha lélegzet veszek, a puská megbillen, aztán már nem oda trafál a golyó, ahová kell neki.

— Ertem — bólintott a tanár. — Végül is bevették azt a magaslatot?

— Be hát. Aztért kaptam meg a második kieszűstöt, pedig arany dukát volna. No de kezdem sorjában. Azt mondja a hadnagynk, hogy négy ember kell, akik kikémelelik a taljánok állásait. Elsőnek jelentkeztem én, aztán két legény Szatmárból, egy meg Tolnából, még a nevükre is emlékszem... Kiss Ábris és Pernes Péter voltak a szatmáriak, Sebők Zsiga meg a tolnai. Megvártuk, amíg bealkonyul, aztán kűszünk arra, ahol a taljánokat sejtettük...

Nézte a tanár az öregembert. Hány éves is lehet? Nyolcvanhat? Nehéz már elképzelni, amint kűszött a puskát egyengetve maga előtt a derekára szűzött tönténytasakkal, kűzigránatokkal. Eres, áttetsző keze remeg, ahogy beszéd közben az ellenség „állása” felé tapogató-

HORA

III/14

Herculesként még halál ár Caesar, és m partról a

Hű urát hitvé ősi szertartás hűga szintén s tédre

szűkek és bé szallagos haj máris érett n szókát a

Ünnepe ez né izei el most n rú halált ne Caesar u

Rajta hát, ho hozz, fiú, jó Spartacus dú hátha má

ÉRTS

NYELVI

Eredetileg azzadandómat, hogy frizuradivatja. Nden új expressz talán mikorra e vatrányzat is a szavak (csaj, kaj pl. labdába se rni) viszont tartó

Ma divat fiatal (de hóbertjait is) negyvenesek — derben haladhat

Mai nyelvhasznánsait elemzi őt könyve (Gondola szűfűgő írásmű, lön-külön is olva vatosabb hullámokzik. Az egész durvaság különö. Az egyre jobban társadalmunk zonytalanságaiból erednek. Tolcsa kedik, hogy e területre az embernek, mint például litások rendszere, kár, hogy időnké irodalmi mű val film a nyelvi út terjesztheti. Az i

zik... Arra amikor az öreg mondta:

— Aztán elestem Kiss Ábris, nem sok, de annyit belőle, majd szatmári legény, Péter következett, kimer kis kampec.

Zsiga hátra nem tűztek náluk a mint a nyulakra visszaadtuk nekostul, mivelhogy tettük az állásatük rájuk az ó a jégesőt...

— Ezért kapt ezüstöt?

— Ezért, de h is sora van. Más kert ársni vezé bennünket, aztó ott ásunk, jött a herceg kitüntetés togatni. Előttünk állt és megkérde gyagunk, de ép megvárta a vá miszerint jól vátán már ment. Mi meg dolgoztu kerem. Es mit te dólni: mi történt

— Nem tudom — Az történt, József főherceg laudiszt adott gyunknak, mi m mával, a Sebők nem kaptunk se lunk megfedleké dig ugye hát vo reszünk abban, h laltuk a ma Tudta ezt a leg mondták, hogy igazság, nekünk lamit adni... E valónak találta úr is, így kaptu a kieszűstöt, pe vitéséért érdeme na... De hát csa

HORATIUS: ÓDÁK

III/1

Herculesként tört a babérra, ő nép,
még halál árán is a hirt keresve,
Caesar, és megjött, hazatért a hispán
partról a győztes.

Hű urát hitves feleség fogadja,
ősi szertartás ahogyan kívánja,
hűga szintén ott a dicső vezérnek,
s térdreborulva

Szüek és békés fiak ősz anyai
szalagos hajjal. Ti fiúk s ti lányok,
máris érett nők, ma ne ejtsen ártó
szókat a szatók.

Ünnep ez nekem, hisz a gond homályát
űzi el most már ez a nap: zavargást,
rút halált nem fél a szívem, ha földünk
Caesar uralja.

Rajta hát, hozzá koszorút, kenőcsöt,
hozz, fűt, jó bort, a csaták tanuját:
Spartacus dúló hadait kijátszva
hátha maradt még.

Szólj Neaerának, nosza jöjjön által,
balzsamos fürtjét laza kontyba kösse;
ám ha ellentáll kapuüre zordan,
visszavonulhatsz.

Csendül lelkünk, ha fehérbe hajlik
fürtjeink színe, s vita vágy sem hajt:
hej, de régen volt a szívembe tűz, s volt
Plancus a consul.

III/22

Szüzi istennő, berek és hegy öre,
kit szülés közben, nevedet kiáltva
gyenge nők hívnak, s te megővöd őket
hármás alakban,

néked álljon itt e fenyo a háznál,
hogy sok évig még megelégedetten
ennek áldozzak sunyi képű vadkant,
s hintsem a vérről.
Szabadi István fordításai

ÉRTSÜNK SZÓT!

NYELVI DIVATOK

Eredetileg azzal akartam kezdeni mondandómat, hogy hódít a 60-as évek ruha- és frizuradivatja. Napjainkban azonban minden új expresszebbességgel rohan tovább, s talán mikorra e sorok megjelennek, ez a divatirányzat is a múlté lesz. A nyelvi divatszavak (csaj, kaja, ciki stb.), és közhelyek (pl. labdába se rúg, nem kell tovább ragozni) viszont tartósan megmaradnak.

Ma divat fiatalosnak lenni, így aztán a tizen- és huszonevesek nyelvi fordulatait (de hóbortjait is!) átveszik a harmincasok-negyvenesek — vagyis egyre szélesebb mederben haladhat tovább a divathullám.

Mai nyelvhasználatunk legjellemzőbb vonásait elemzi öt szerző *Nyelvi divatok* című könyve (Gondolat, 1984). Nem szorosan összefüggő írásmű, a 28 kisebb tanulmány külön-külön is olvasható, élvezhető, de a legdivatosabb hullámokkal több szerző is foglalkozik. Az egész kötetet átszövi a nyelvi durvaság különböző válfajainak elemzése. Az egyre jobban „divatozó” káromkodások társadalomunk viselkedéskultúrájának bizonytalanságai, kiműveltségéből erednek. Tolcsvai Nagy Gábor úgy vélekedik, hogy e témakör éppoly kidolgozatlan területe az emberi érintkezések rendszere, mint például a köszönések és megszólítások rendszere. Ez valóban így igaz, de már, hogy időnként egy-egy „modern” szépirodalmi mű vagy kétes értékű amerikai film a nyelvi durvaságot „hivatalosan” is terjesztheti. Az ilyen beszéd egyhangúvá

teszi, elszürkíti a stílust, de ami ennél sokkal rosszabb, viselkedésszerű hanyagságot, gorombaságot takar.

Az emberek mindjobban szükségét érzik annak, hogy szavakkal közeledjenek egymáshoz, de a kapcsolatteremtés igen gyakran meghiúsul vagy zsákutcába jut, mert felületes közlések áradatában élünk. Ontjuk a szót, de görccsenő kapaszkodunk monológunkba, s olyan, mintha üres szalmaszálat kordanánk kazaiba! A szócséplés, a hangerő fokozása, a gyors beszéd, a hadarás, a szövegek elnyelése eltorzítja beszédünket; ha kapkodva fogalmazunk, nincs arra időnk, hogy színesebb, árnyaltabb kifejezéseket használjunk. Ne felejtjük, hogy beszédünkkel jellemünkről, magatartásunkról állítunk ki bizonyítványt.

A divathullámot követik az áru- és márkanevek, a sok hiper-, szuper-, ultra-előtagú összetétellel. Vajon mi a különbség köztük, ha mindre illik a túlzófokú jelző? Hódít a jeans, a shop, a salon, a Music City és társai — pedig valójában egyszerű farmert, üzletet, boltot takar az elnevezés.

A könyvből olvashatunk még a slágerszövegek nyelvhelyességi kérdéseiről, a reklám stílusáról és az idegen hangzású kelesztvevek divatjáról. A zenekarnevek és az új társulások névadása is érdeklődésre tarthat számot.

Dr. Salga Attila

Debrecentől a Sarlóig

VASS LÁSZLÓ ÉLETÚTJA

IV. MÓRICZ ZSIGMOND KÖZELÉBEN

Vass László másik atyai jó barátja, mint említettük, Móricz Zsigmond volt. Ez a barátság — ha nem is olyan szoros — ugyancsak több szállal kötődik Debrecenhez. Arról már szótunk, hogy Vass László, a debreceni diák itt kapta meg Ady mellé a legnagyobb, egész életére és pályájára kiható irodalmi elményt, amit Móricz könyveinek megismerése jelentett számára. Azt viszont már kevesen tudják, hogy 1926-ban megjelent a Debreczen című lapban talán legszebb ifjúkori elbeszélése, amely szinte válassza Móricz Zsigmondnak egy régi, Vass László édesapjáról írott novellájára. A két novellának nagyon érdekes, külön története van.

A kis roznyói fiúcska még boldog gyermekkort élte a Sajó-parti kisvárosban, amikor Móricz Zsigmond éppen Roznyón járva megismerkedett az ő édesapjával. Akkor már eléggé ismert író gyakran kikoccikozott a Roznyói környéki völgyekbe, s minden alkalommal Vass Lajos, az urak fiakkeze, rossza vitte őt. Móricznak nagyon megtetszett a fiakkeros eredeti humora és különös érzéskirája. Meg is örökölte pompás magyar alakját az említett elbeszélésben, amely Vass fiakkeros címmel előbb a Pesti Hírlapban, majd később A tűznek nem szabad kiadnia című kötetben is megjelent. Az író sok érdekes dolgot és történetet mesélt el ebben az öntudatos, büszke fiakkerosról.

Vass Lajos azonban ékeltlen haragra gerjedt, amikor olvasta az újságban a novellát. De ezt már az ő író fiától tudjuk, aki Vass fiakkeros megsejtődiák címmel oly kedvesen és hangulatosan megírta ennek a történetét. Vass László többek között így idézi vissza elbeszélésében apja dühös háborgását:

„Még az én lovaimról merte azt írni, hogy soványak, hogy görhések, mikor kollégáim közül én adom a legtöbb abra zabot... Meg hogy az én kocsim rozszant, ócska batár (...).”

Valóban így volt, amint mondotta, mert lovaira és hintójára sokkal büszkébb volt, sokkal többet áldozott, mint gyermekeire. (...) Aztán elmondja az öreg, hogy „egy éhenkórász újságíró” hazugságokat írt róla és a lovairól a pesti újságba.

Több se kellett a fiakkeros kíváncsi gyermekének, máris szaladt megvenni az újságot. Meg is találta a lap első oldalán, a tárcarovatban a „Vass fiakkeros”-t.

„Olvasom, olvasom — emlékezik vissza a novellában — hát ugyancsak kifigurázta az a riporter a Vass fiakkeros. A lovait görhésekknek írja le, de a fiát dicséri (otthon éppen megfordítva), akik gimnáziumba járnak, de különösen emlegeti a legnagyobb, egész életére és pályájára kiható irodalmi elményt, amit Móricz könyveinek megismerése jelentett számára. Azt viszont már kevesen tudják, hogy 1926-ban megjelent a Debreczen című lapban talán legszebb ifjúkori elbeszélése, amely szinte válassza Móricz Zsigmondnak egy régi, Vass László édesapjáról írott novellájára. A két novellának nagyon érdekes, külön története van.

Vass bácsi ezalatt csak dült-fült mérgében, majd fogta magát és ment a közjegyzőhöz, hogy följelentse az író.

„De nemsokára jött is vissza — meséli Vass László —, rezes arcát most tüzesre pirította a düh.

— Nincs igazság a földön! Annak a riporternek szabad hazudni, de a magamfajta ember ne mondjon csak igazat (...).

Bizony, a m. kir. közjegyző csak nevette a mindennek pereskedni akaró Vass fiakkeros, hiszen az írónak mindent szabad... Később, a háború után, amikor a családban már csaknem feledésbe merült a régi történet, az ifjú Vass László örömmel fedezte föl Móricz elbeszélését. A tűznek nem szabad kiadnia című kötetben. Egy vasárnap ebéd közben elő is vette a könyvet, hogy kedves szokása szerint felolvasson valamit. Gondolt egyet, no, most megréfrálja az apját. Egyszer csak a Vass fiakkeros-t kezdte el olvasni. De amint a „görhös lovakhoz” és a „rozszant batárhoz” ért, apja ezt már nem tűrhette tovább. Szörnyű haragra lobbant, s már repültek is a tálcányok... A történetet így folytattja Vass László, előbb apja szavait idézve:

— Még te is gonosz kölyök... No megállj!... Jaj, dehogyan álltam meg, repültem én is — jaj a bordáim! — Szepegve néztem, hogyan szedi össze könyveimet. Azt a novellás könyvet pedig feltve őrzöm, magammal hordom világbulangóságomban (most is a fedélén írom e sorokat), várva arra az időre, amikor megbékül „azokkal a riporterekkel” és én nyugodtan felolvashatom csöndes csiberágás közben a Vass fiakkeros, no meg ezt az írást is...

— Mert látja, édesapám (mert a Vass fiakkeros nevem nem, becsületes nevét most megint újságba tettem meg „hazug riporter”. No, de ne haragudjon, ne féljen, nem rontom én ezzel a keresetét. Sőt!... Ne is verjen meg érte, ha valamikor hazamennék... Ne haragudjon ránk „azokra az éhenkórász riporterre”, hiszen azoknak mindent szabad, még „hazudni” is... — És szeretettel, kiengesztelődésül küldöm e kis írást „annak a riporternek”, aki, íme láthatja, hogy milyen nehéz mesterség a novelláírás, amikor Vass fiakkeros, „a régi magyar, agyafúrt fuvarosoknak ez az utolsó példánya”, majdnem bíróság elé állta jó Móricz Zsigmondot (mert ő volt „az a riporter”).

Jó Móricz Zsigmond azt jósolta, hogy „A következő nemzedékben már e Vass fiakkeros természetes esze ott fog dolgozni valahol feljebb egy kaszttal.” Hm, hm... Egy kaszttal feljebb: csak „riporter” lett... Így végződik az elbeszélés, de a Vass fiakkeros története ezzel még nem fejeződik be teljesen. Móricz Zsigmond ugyanis a novella nyomán fölfigyelt az ifjú Vass Lászlóra, s ennek révén hamarosan személyesen is megismerkednek. Móricz pártfogásába veszi a tehetséges fiatalembert. S mikor Vass 1927 őszén beiratkozik a Pázmány Péter Tudományegyetemre, ő segíti be és viszi el az Eötvös Kollégiumba. Vass László a huszas évek második felében és később is többször elkíséri Móricz Zsigmondot csehszlovákiai körútjainak egyes állomásaira. A harmincas évek elejétől gyakran fölkeresi őt Leányfalun és Budapestben is. S mindenütt nagy tisztelettel hallgatja bölcs tanító-mesterének szavait. (Régi barátja, Simon Andor révén Móricz lányával is szorosabb barátságba kerül.) S hogy az író, főleg utolsó éviében, mennyire becsülte fiatal barátját és irórtársát, azt jelzi az is, hogy a negyvenes évek elején mind gyakrabban jelennek meg Vass László írásai a Kelet Népeben, Móricz lapjában.

Az már csak természetes, hogy Vass László, a „tanítvány”, az író elkölözött híve, örömmel üdvözlötte írásait. S minden új könyvét. Még szembetűnőbb és egészen megható ez a ragaszkodása hozzá, illetve emlékéhez az író halálakor és ezután, jóformán élete végéig. Ahogyan a Független Magyarországot egy kis eszéjében is irta 1949 októberében, fél évvel a halála előtt: „... azt szeretjük könyveiben, amire ő maga is mindig vágyott: az igazmondó író.”

(Vége)

Ifj. Vass László

A MŰVÉSZET SEMMI MÁSSAL NEM HELYETTESÍTHETŐ

Bizonyosra vehető, hogy művészeink is érdeklődéssel várták az MSZMP XIII. kongresszusát.

Művészkörökben is lehetett találkozni olyan véleményekkel, amelyeknek szélsőségeit Aczél György szemléletesen összegyezte kongresszusi felszólalásában: „néhány parttalan liberalizmust, mások túlságosan merev magatartást vetnek a szemünkre, s ennek megfelelően vagdalkozó „rendszerint” vagy korlátlan engedékenységet sugalmaznak.” A dolgok felületes ismeretében — s az imént jelzett szélsőséges nézetek nyomán — két vesztélyt tartottak egyesek: a pártkongresszus „agyonhallgatja” a kultúra, a művészet kérdéseit, lévén ezek olykor szerföltött kényesek, vagy ellenkezőleg: az adott terület ügyei túlzottan a figyelmet középpontjába helyeződnek, s másutt képződő gondok-problémák — például: gazdasági természetűek — felelőseit is itt kutatják a kongresszusi viták résztvevői.

Csak hogy az efféle hiedelmeknek — szerencsére — semmi alapjuk nem volt.

Tagadhatatlan, hogy a kemény bírálat sem hiányzott a tanácskozási felszólalásból, dokumentumaiból. „Nem kielégítő az értékek szerinti tudatos válogatás, előfordulnak elvi-politikai engedmények, szerkesztői ténvedések — olvashatjuk a Központi Bizottságnak a kongresszus elé terjesztett beszámolójában. Egyes művészkörök torz módon értelmezik a művészettelmiségi társadalompolitikai illetékességét.”

Nem felel meg a növekvő igényeknek a művészeti élet intézményrendszere sem — anyagi és szellemi-személyi erőforrások tekintetében egyaránt.

Mégsem mondhatunk le arról, hogy a szocialista tömegkultúra eszményét valósítsuk meg művészet és társadalom kapcsolatrendszerében. Egyik-másik színházunk — fővárosban és vidéken egyaránt — igazolnia képes immár, hogy értékes művek színvonalas előadásával is lehet tartósan népes közönséget vonzani, sőt: csakis így lehet, de legalábbis illendő — a giccs, a penzt emésztő, mégis olcsó hatású bővíli helyett. Enyhülően van „közönségfilm” és művészfilm” feszültsége is, egyre több új magyar film szolgál a rangos, a tömegszérvél egyetítő „mozi” élményével. Mert tulajdonában nem létezik külön „magas” művészet és elkülönült „tömegművészet”; egyetlen művészet van csupán, a művészet. Olykor ez korántsem nyilvánvaló, s nemegyszer tapasztaljuk a művészet lefokozását.

A távlatok mégis kedvezők. Világos ma már minden értelmes ember számára, hogy önmagában a gazdaság, a termelés nem hozhat létre fejlettebb szocialista társadalmat: ehhez szükséges van a kulturális, a művészet által finomított izlés, önismeret és öntudat segítségével — s a kultúra sem létezhetik szilárd alapok nélkül. Az MSZMP XIII. kongresszusának határozata a művészetpolitika fő céljának — a párt jól bevált, s ezáltal is változatlanul érvényes szövetségi politikájának megfelelően — azt tekinti, „hogy kedvező feltételeket teremtsen a művészetek alapvető társadalmi feladatainak teljesítéséhez.” Csakis így érhető el, hogy a társadalom az irodalom, a film-, a zene-, a képző- és iparművészet s más-művészeti ágak révén önönvalóságimertét gazdagítsa, az emberek életsszemléletét, izlésvilágát jótékonyan alakítsa.

Kóháti Zsolt

Gyógyítás és alkotó munka

Megfelelni a kor követelményeinek

Beszélgetés dr. Szepesi Kálmánnal, a 25 éves ortopédiai klinika professzorával

„Túl a kezdeti nehézségeken, azt mondom: alakulnak a dolgok. Biztató ígéreteink vannak. Ha ezeket valóra is váltják, akkor volt értelme annak, hogy 1980-ban 42 éves fejjel Budapestről elvállaltam a debreceni ortopédiai klinika vezetését” — mondja dr. Szepesi Kálmán professzor.

Huszonöt esztendővel ezelőtt az országban másodiknak Debrecenben alakult ortopédiai klinika. A diszciplína önállóságának kivívásában akkoriban elévülhetetlen érdemeket szerzett az első professzor, dr. Pap Károly. A közelmúltban Hajdúszoboszlón rendezett ortopédiai vándorgyűlés alkalmából e tevékenységéért neki is kijutott az elismerésből. Utódját, dr. Szepesi Kálmánt azért kerestük fel, hogy a negyedszázados intézmény jelenéről, jövőjéről beszéljünk.

— Eredményes volt ez a háromnapos tudományos tanácskozás, és jól esett hallani, hogy a nemzetközi szakteintézetek is elismeréssel szólnak klinikánk munkájáról — kezdte beszélgetésünket dr. Szepesi Kálmán. — A jubileum alkalmával mód nyílt arra is, hogy kicsit áttekintsük eddigi munkánkat és felmérjük, milyen feladatok várnak ránk.

— Nemzetközi mércével mérve milyen szinten áll a debreceni, a magyar ortopédia?

— A környező országokhoz viszonyítva is azt kell mondanom: a tárgyi feltételek dolgában nagy a lemaradásunk. Ha csak a műszerezettséget, illetve az ágyak számát nézem: a mi klinikánknak jelenleg — kimondhatom — elégtelen a feladatok ellátására. 1960-ban Pap professzor egy korszerű intézményt hozott létre, de a fejlesztések elmaradásával 1980-ra már számottevő volt a lemaradás. A legkorszerűbb műszereket azóta sem tudtuk megvásárolni. De ugyanígy a központi orvosi gazdáltságot, illetve a klímaberendezés kialakítását sem oldottuk meg az új műtő létrehozásakor. Ezek pedig igazán minimális követelmények!

— Milyen műtéteket tudnak elvégezni?

— Az ortopédia a csontszöveti betegségek, illetve az izom- és idegrendszer ezzel kapcsolatos betegségeinek megelőzésével, gyógyításával foglalkozik. E területen igyekeznünk mindenfajta műtétet elvégezni, hiszen ez a feladatunk. 1984 áprilisában indultunk legújabb profilunkkal, az endoprotézis programmal. Jelenleg a 26. csípőműtétnél tartunk. Heti egy protézisműtétet elvégezünk most öt évre előre tudnánk betegét előjegyezni! E téren a személyzet hiánya a legégetőbb. A szellemi kapacitásunk (jól képzett idősebb orvosok) ugyan megvan, de mindössze tizenegyen vagyunk és kevés a szakdolgozói létszám is. Tavaly 1300 műtétünk volt. Ha két asztalon operálunk, az már eleve hét orvost jelent, és ehhez még vegyük hozzá, hogy a mi orvosunk rendel az SZTK-rendelőben, az ambulanciánkon — és még nem is szóltam az oktatásról, a tudományos munkáról...

— Hány ágy van a klinikán?

— Összességében is csak hatvan, de ebből húsz a

mozgásszervi, baleseti sérülteknek van fenntartva. Tehát ird és mond: negyven ortopédiai ágygal rendelkezünk mindössze. Így kell el-látnunk Debrecen, nagyrészt a megyét és mivel régióközpont vagyunk, Szabolcs megyét is, de veszünk fel betegeket az egész Tiszántúli területéről. A legközelebbi ortopédiai klinika Pesten van, és tegyük hozzá: Szegeden sincs.

— Kórházak azonban minden megyében vannak.

— Ortopédiai osztály viszont nincs minden megyében. A legtöbb helyen csak a baleseti osztályokon foglalkoznak ortopédiával. A progresszív betegellátás szelvényében a súlyosabb, a speciális betegeket már hozzánk irányítják. Hiszen a szellemi kapacitás a klinikákon van. Ezzel ellentétben az utóbbi időben létesített kórházak nagyszámú, jobb, korszerűbb műszerekkel rendelkeznek... például Nyíregyházán nyugati röntgengépekkel dolgoznak.

— Negyven ágyat mondt... A statisztika pedig azt mutatja, hogy Magyarországon a mozgásszervi betegségek gyakoriság szempontjából a második, táp-pénzes napok szerint pedig az első helyen állnak.

— A pontosítás kedvéért tudni kell, hogy a megyei kórház baleseti sebészeti és ortopédiai osztályán további harminc ortopédiai ágy van. De ez semmiképpen sem jó megoldás, hogy külön van egy negyven és egy harminc ágyas intézmény. Holott cél-szerű minőségi fejlesztéssel ezt egy ütőképes egységbe lehetne összevonni. Persze az az igazság, hogy egy ilyen nagy terület ortopédiai ellátásához még ez a szám is kevés lenne.

— Mennyi lenne elég?

— Egy kétszázéves nagyváros teljes ellátása a miénk. Hajdú-Bihar lakossága műtéteinek kétharmadát a mi klinikánk végzi, szóltam már a regionális szerepünkről. Tudni kell azt is, hogy hozzánk nem egy-két napra fekszenek be a betegek. Az átlag jelenleg is tizenhárom nap, de rögtön hozzá kell tennem, így is csak sebészeti ortopédiára nyílik lehetőség, utókezelés-re nem. Hogy ez szakmailag mennyire fogadható el, azt jobb ha nem részletezem. Pedig Hajdú-Bihar igazán nem panaszkodhat arra, hogy nem rendelkezik gyógyfürdővel. Itt a debreceni gyógyfürdő, itt van Hajdúszoboszló és ráadásul a mi

klinikánkon is van gyógyvízes medence. Ezeket azonban csak járóbeteg szinten tudjuk kihasználni! Szoboszlón még csak kórházi osztály sincs, pedig igazán elkelne egy reumatológiai részleg. Ki gondolná, hogy a reumatológiai ellátás terén megyénk az utolsó között van az országban! Ugyanakkor — egy közeli példát hozok — Nyíregyháza-Sóstón jól felszerelt reumatológiai osztály működik.

— A klinikához tehát járóbeteg-rendelés is tartozik.

— Korábban a járó- és fekvőbeteg-ellátás teljesen szétvált. Az integráció eredményeként most már rendkívül szoros a kapcsolat a kettő között. Gyakorlatilag minden rendelésintézet egy fekvőbeteg-intézet rendelése.

— Ez viszont tovább növeli a feladatokat.

— Mivel a járó- és fekvőbeteg-ellátást nem is szabad mereven szétválasztani, mi magunkra vállaljuk ezt. Sőt, nagyon-nagyon fontosnak ítéljük a megelőző feladatokat. Az a véleményem: a csípőszűrés és a további preventív vizsgálatokat magasabb szinten kellene elvégezni, mint ahogy az Hajdú-Biharban jelenleg történik. Egy csontszöveti betegséget egészen fiatal korban még jó eséllyel lehet gyógyítani. A csípőficam veleszületett betegség. Döntő jelentősége van annak, hogy idejében észleljük.

— A vándorgyűlés megnyitóján elhangzott: a minisztérium és a Debreceni Orvostudományi Egyetem vezetői is tudják: a klinika felújítása mindenképpen indokolt. Mikorra várható, hogy változnak a körülmények?

— Az Országos Ortopédiai Intézet álláspontja is az, hogy az országos ellátást a nagy regionális központokra kell alapítani. A költséges műtők, diagnosztikus és egyéb terápiás felszerelések gazdaságos kihasználását csak így módon lehet biztosítani. Az ortopédiai klinika felújítása már évek óta szerepel a DOTE programjában is. A minisztérium által kiemelten támogatott program közé tartozik az endoprotetika-ortopédia fejlesztése. A klinika épületének rekonstrukciója mindenesetre már megkezdődött az alagsor kiépítésével. Ezáltal sok terület szabadul fel az emeleten, és így mód nyílt egy olyan fejlesztésre, ami az ágylétszámot lényegesen növelné. Felméréseink szerint legalább 84 ágyas bővítés lenne indokolt és az épületben erre van is lehetőség. Szükséges persze még az orvosok és az ellátó személyzet létszámának növelése is. Mindezek elengedhetetlenül szükségesek, ha a megye lakosságát a legmagasabb szinten akarjuk ellátni, és minden feladatunknak eleget kívánunk tenni.

„Megindultunk egy fejlődési úton. De ez csak a kezdet. Sokkal nagyobb tempóban kellene ezt véghezvinni! Különböző nem tudunk megfelelni a kor követelményeinek. Sem a gyógyítás, sem a tudományos alkotómunka területén.”

Dombrovsky Ádám

Gyerekek hallókészülékkel

Némán játszanak az óvodások. A nyuszi bent guggol a kör közepén, a többiek kézenfogva körbejárák. Csak az óvó néni énekel: „Nyuszi ül a fűben, ülve szundikálva”. A játék okozta boldogság kiül a gyerekek arcára, nevet a szemük, a szájuk, egy-egy önfel-lelt sikítás is kiszalad a torukon. De nem beszélnek, nem énekelnek. Mert nem tudnak.

A hallás nem javítható

Figyelmeztető jel a szülő számára: nem beszél a gyerek. Azt már többnyire az orvos állapítja meg, hogy egészen siket, vagy „csak” nagyothalló. S mivel nem hallja az anyja szavát, beszélni sem tud. Csodálkozik, hogy nem szívesen játszanak vele a többiek, nem érti, miért csüfolják. Eletré szülő hátrányba kerül, amelynek terhéből senki sem tudja megszabadítani. Legfeljebb enyhíthetik a súlyát.

Magyarországon több mint nyolcvan éves a siketek szervezett oktatása. Kilenc város ad otthont az e célra létrehozott intézményeknek. Debrecenben, a Szechenyi utcán adományokból építették az iskolát, eleve a hallássérültek számára. Három megye, Szabolcs-Szatmár, Szolnok és Hajdú-Bihar gyerekeit fogadják itt. A debreceniek naponként hazajárnak, a vidékiek itt töltik az egész hetet. Száznyolcvanvan vannak összesen, huszonhárom óvodások, a többiek iskolások.

— Az óvodás csoportjainkba három éves kortól veszünk fel gyerekeket, de már a kisebbek szüleinek is tartunk tanácsadást — mondja Lita-uszki Tiborné, a debreceni Siketek Iskolája és Nevelőotthona igazgatója. — Szakemberek tanítják beszélni a kicsiket, a szülők pedig megfigyelik a gyakorlatokat, amelyeket otthon maguk is gyakorolhatnak. Óvodás kortól a nyolcadik osztály elvégzéséig járnak hozzánk a gyerekek. De öt két évvel később végzik el az általános iskolát, mint halló társaik. Két évig iskolai előkészítőre járnak.

— Minden rászoruló eljut ezekbe a speciális intézményekbe?

— A tapasztalataink szerint valamennyi siket és nagyothalló gyerek bekerül a helyileg illetékes iskolába. De az az érzésünk, hogy a szülők nem reagálnak idejében a figyelmeztető jelekre, később viszik az orvoshoz a gyereket, mint kellene. A gyerek

nem észleli a hangokat, nincs hallástrenning, „kialszik” a beszédtanulási szakasz. Minél később kezdjük beszédre tanítani a gyerekeket, annál nehezebb eredményt elérni. A klinikákon a rászorulókat el-látják nagyothalló készülékkel, a szülőket pedig hozzánk irányítják. De a gyerekek hallása már nem javítható. A készülékek használata és a folyamatos orvosi felügyelet nem teszi a siketet nagyothallóvá, a nagyothallót hallóvá. Viszont speciális módszerekkel segítjük a megfelelő ismeretanyag elsajátítását, s így hozzájárulunk ahhoz, hogy különösebb megrázkódtatás nélkül elboldoguljanak ezek a gyerekek is a hallók világában.

— Az iskola minden osztályában alacsony a létszám, legfeljebb tizenketten dolgoznak

egy-egy csoportban. A gyerekek csak szemben ülhetnek a pedagógussal, hiszen többségük nem hallás után érti meg a szavakat, hanem szájáról olvas. A tanteremben erősítők működnek, a tanárok előtt mikrofon, a gyerekek fejhallgatót használnak. Ebben az épületben minden felöltött hangosan beszél, a szavakat, a hangokat különös gonddal formálja.

— Erre nagyon vigyázunk — mondja az igazgató —, a siketek és nagyothallók többsége szájritenlőket er-re, hiszen a halló emberek között másként nem boldogulnak. Tudjuk, hogy egymás között használnak kézjeleket. De ez nem jó, hiszen kint az életben senki nem fog megtanulni a kedvükért „jelelni”.

Tíz év után egy érthető mondat

Marika bemutatkozását megértem. Elmondja, hogy hetedik osztályos és Szolnok megyében lakik. Nehezebben formálja a szavakat, mint hasonló korú társai, artikulációja elmosódott, hangszíne, beszédritmusa idegen a fülemnek. A második osztályosok beszédét szinte alig értem és csodálom a pedagógust, aki felismer minden göröcsösen kibukott szót. Vajon meddig fejleszhető ez az alig érthető beszéd?

— Esetenként változik. Akadnak gyerekek, akik képtelenek a beszédre. Náluk az írást erőltetjük, hogy legalább ily módon tudjanak kontaktust teremteni környezetükkel. A szemük pótolja a hallásukat, íráskor a beszédet. De vannak olyanok is, akiknek egészen szép lesz a kiejtés, mire befejezik az iskolát. A többség jól elboldogul a halló emberek között, persze rengeteg gyakorlás és egyéni foglalkozás árán.

— De hogyan boldogulnak a tananyaggal?

— A tantervi követelmények magasak, ezeknek a gyerekeknek mindent meg kell tanulniuk, amit a más iskolába járóknak. A nyolcadik után a legtöbben speciális szakmunkásképzőbe kerülnek, ahol az adottságaikhoz illő mesterségeket tanulhatnak.

— Milyen különleges követelményeket támaszt ez a munka a pedagógusokkal szemben?

— Aki itt tanít, annak pedagógusnak is kell lennie. Szerencsés az iskolánk, valamennyi tanító és tanár szakképzett. Hosszú távon azok maradnak meg nálunk, akik hivatástudattal, nyugodtan mondhatom, meg- szállottan végzik ezt a mun-

kát. Itt nincsenek látványos sikerek, az apró eredményeknek is tudunk örülni. Csodálatos érzés, amikor a megszólalni sem tudó óvodás tíz év kemény munkája után elmondja, amit gondol.

— Az intézet egyben otthon is a gyerekeknek.

— A szabad időt úgy igyekeznünk megszervezni, hogy ki-ki találjon kedvet a szabadidő feladatainak. Van tűzománc-, fazekas-, báb-, fotó-, fadaragó-, bőr-, díszműves, ezermester és szövőszakkörünk. Aki akar, sportolhat is.

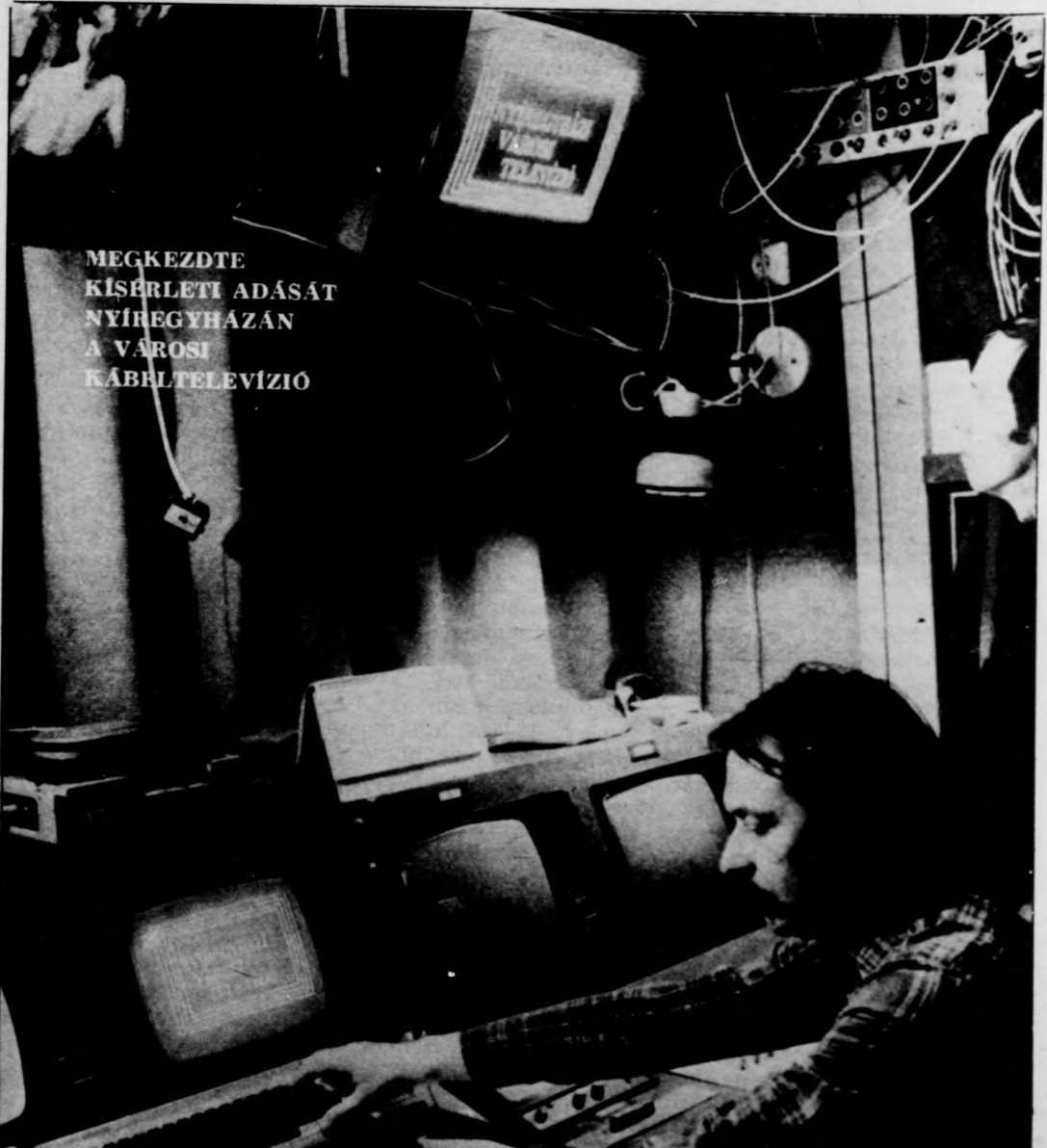
— Hogyan viselik a gyerekek a szülői háztól való elszakadást?

— Nem érzik magukat rosszul. A többségük minden hét végén hazautazik, a szülők egy része már péntek délután jön értük, szoros marad a családi kötelék. Hogy ne kerüljön sokba a gyakori utazás, a gyerek és egy kísérő kedvezményt kap.

— Ha már a kiadásokról esett szó: mennyit kell fizetni az intézeti ellátásért?

— Negyvenháromezer forintot, de ez a kiadásoknak csak egy része. Hogy mást ne említsék: hallókészüléket kell venni a gyerekeknek. Meg kell jegyezni, hogy a hallókészülékek sajnos sok gondot okoznak a családoknak. Legtöbbször a nagy teljesítményű dobozos típus használják, a kisebb teljesítményű, fül mögötti kevesebb gyerek hordja. Mindkét típus javítása nehézkes, hosszadalmas és pótkészülékre nem teik mindenkinek. A dobozos típus ráadásul nem is valami szép látvány. Tudjuk, hogy a nagylányok azonnal zsebre dugják, ha kilépnek az iskola kapuján.

Fazekas Valéria

MEGKEZDTE KÍSÉRLETI ADÁSÁT NYÍREGYHÁZÁN A VÁROSI KÁBELTELEVÍZIÓ

BNV

Mega Comm hajó

A NOVOTRAI bemutatja: a fiatalok inkább

Sikert aratott amelynek újabb

A Számítástechnika programjairól

A számítástechnika az utóbbi néhány évben — újradapesti Nemzeti Söt, az a pavilontalan még látóidő, mint az előző években — a szakterületen a legújabbak, hogy a gyártók a gépi kiegészítőrebbi eszközök tástéchnikai módjával pedig e-nak a száma, tudnak odaülni mellé, tudják, gombot kell mehoz, hogy értelmes ember-gép kommunikáció. A vásári díj bönésze első meglepő, hogy vagy annak közeke nem kapotmet. (Egyetlen kinthetjük a M-kai Vállalat ICC mérőrendszerét. sze családja, mekedő színvonal termékek nevében, ki, hogy vajon részegységként t szerkezet műkö-feladatra specia-tógép. Miután a széles körében

BNV '85

Megamini Commodore-hajó

Commodore-hajó a budai várral szemben, a Fórum Szálló előtt

A NOVOTRADE szinte a teljes Commodore-választékot bemutatta: a szakemberek a felhasználói programokkal, a fiatalok inkább a játékprogramokkal ismerkedtek

Sikert aratott az olcsó magyar számítógép, a Primo is, amelynek újabb változatával találkozhattak a látogatók

A Számítástechnikai és Ügyvitelszervező Vállalat elsősorban programrendszereivel igyekszik ügyfelei kedvében járni (Fotó: Kalmár István)

A számítástechnika — mint az utóbbi néhány évben általában — újra sláger a Budapesti Nemzetközi Vásáron. Sőt, az a pavilon kiállítása talán még látogatottabb az idén, mint az elmúlt években, hiszen a szakemberek és az érdeklődők hozzászóltak már, hogy a gyártók többsége engedni kívánja az újabb és újabb eszközöket. A számítástechnikai műveltség terjedésével pedig egyre nő azoknak a száma, akik értően tudnak odaúlni a klaviatúra mellé, tudják, mikor melyik gombot kell megnyomni ahhoz, hogy értelmes legyen az ember-gép kommunikáció.

A vásári díjak listáját böngészve első látásra talán meglepő, hogy számítógép, vagy annak közvetlen tartozéka nem kapott kitüntető címet. (Egyetlen kivételnek tekinthetjük a Mikroelektronikai Vállalat ICOMAT 200 LSI mérőrendszerét.) A lista persze csalóka, mert a kiemelték a számítástechnikai termékek nevéből nem derül ki, hogy vajon tartozékként, részegységként nem segíti-e a szerkezet működését az adott feladatra specializált számítógép. Mivel a gyártmányok széles körében ma már alap-

vető minőségi követelmény az elektronika beépítése, biztos lehetünk abban, hogy a díjazottak egy részének az ismeréséhez ugyancsak hozzájárult a számítástechnika.

A nagydíjak között azonban szerepelt számítógép: a Központi Fizikai Kutatóintézetben kifejlesztett TPA 11/440 Megamini számítógép. A TPA 11-es számítógépcsalád számos tagja nagy sikert aratott az elmúlt években — valószínűleg ez a sors vár a 11/440-esre is, amely sokoldalúságával, kapacitásával valóban kiérdemli a „mega” jelzőt.

Érdekes kezdeményezéssel állt elő a NOVOTRADE Rt., a Commodore számítógépek legnagyobb hazai forgalmazója. Profi reklámfogásként a BNV-hez kapcsolódva, de a vásáron kívül, a Fórum Szálló elé kikötött hajón tartott látványos (s nem utolsósorban elegáns) bemutatót. A Commodore iránt érdeklődő vásárlókat a BNV-ről külön autóbuszjarral közleltették meg a kiállítást, amelyet a helyszín ügyes kiválasztása miatt a belvárosban sétálóknak is sokan megtekintettek. Bár nincs

Az adatvédelemről tanácskoztak

A számítógépesítés terjedésével párhuzamosan egyre sürgetőbbé válik a számítógépekben tárolt és feldolgozott adatok védelmének, biztonságának és ellenőrzésének a kérdése.

A számtalan veszélyt magában hordozó új helyzetben meg kell gátolni, hogy illetéktelenek hozzáférhessenek a számítógépekben tárolt információkhoz, megfelelő biztonsági módszerekkel védeni kell a nagy fontosságú adatbázisok épségét, meg kell határozni, melyek azok az alkalmazások, amelyek gyűjtött adatok, amelyek nem sérül a személyiségi jogokat.

Ezekről és ehhez hasonló kérdésekről tanácskoztak a szakemberek Zalaegerszegen az Adatvédelem, -biztonság és -ellenőrzés a számítógépes rendszerekben című szemináriumon, amelyet május 14-16. között rendeztek meg. A SZAMALK, a KSH SZÜV és az NJSZT zalai szervezete által közösen előkészített konferenciát mintegy száz, az ország különböző részein dolgozó szakember vett részt. A színvonalas beszámolók közül kiemelkedett a téma két hazai szakértőjének, Weisz Istvánné dr.-nak és dr. Borda Józsefnek, a SZAMALK képviselőjének előadása.

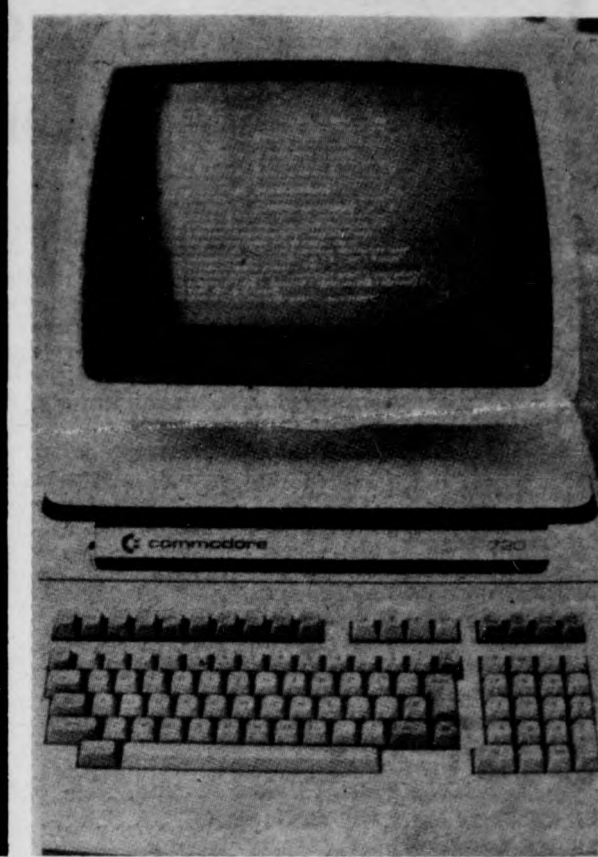
Weisz Istvánné az adatvédelem jelenlegi hazai helyzetét, öt lépcsőfokból álló szabályozást vázolt. Kitért a specifikus szabályozást igénylő adatbázisok, adatesorok köreire, de szólt a személyi adatvédelem problémáiról is. Nagy sikerű előadását a számítástechnikai védelmi szabályzat kialakításával és az új, úgynevezett „adatvédelmi felelős” munkakör bevezetésével kapcsolatos tudnivalók ismertetésével fejezte be.

Borda József a számítógépes bűnesetek, visszaélések megelőzését, az információszolgáltatás pontatlanságát kiküszöbölő biztonsági, ellenőrzési kérdéseket foglalkoztatta. Részletekbe menő, nagy érdeklődést keltő előadásából jellemzőként a számítógépes információkat fenyegető veszélyforrások fő csoportjait soroljuk fel: elemi csapás, mechanikai hiba, emberi gondatlanság, rosszindulatú károkozás, bűnözés, titkosság megsértése.

már a helyzettel való visszaélésnek érezzük a 200 ezer forintnál olcsóbban megvásárolható konfiguráció (alapgép, memóriaszemélyiség, nyomtató) 396 ezer forintért ajánlott lízingjét. (Három év alatt kell kifizetni ezt a bérleti díjat, hogy azután a bérlet tulajdonosa váljanak az eszközök.)

SZÁMÍTÁSTECHNIKÁRÓL

MINDENKINEK

Lépést tartani a világgal

A KLTE TÓTHFALUSI KOLLÉGIUMÁNAK SZÁMÍTÁSTECHNIKAI KLUBJA

A magyarországi számítástechnikai kultúra kialakulásának első éveiben, még 1980-ban a Kossuth Lajos Tudományegyetem Tóthfalusi Kollégiuma ABC 80 számítógépeket kölcsönzött és hétvégeken az egyetem számítóközpontja is rendelkezésünkre bocsátott gépeket. Így kezdődött el öt évvel ezelőtt és ma, 1985-ben a kollégium már ott tart, hogy hat „iskolaszámítógéppel” öt PRIMO géppel, egy Spectrummal és egy Commodore 64-gyel rendelkezik.

— Az egyetem kollégiumának az is feladata, hogy részt vállaljon a hallgatók képzésében — hangsúlyozza dr. Nádudvari Imre, a kollégium igazgatója. — A nem szakmai oldal, a nevelés mellett szakmai feladatunk is van. Lehetőséget kell biztosítani hallgatóknak arra, hogy elmélyedjenek a szakmában, hogy megismerkedhessenek interdiszciplináris területekkel, hogy egy komplex képzésben részesüljenek. Azaz egy bölcsész vagy egy fizikus ne csak a saját tárgyához értsen. Mi politikai kérdésnek tekintjük, hogy egyetemünk végzett hallgatóinknak fogalma legyen a mikroelektronikáról, a számítástechnikáról, hogy ismerjék a természet- és környezetvédelmet, hogy tanuljanak idegen nyelveket!

A kollégium Fehér András rektorhelyettes támogatását is élvezve, kapcsolatot teremtve üzemekkel, vállalatokkal elérte, hogy ma már nemcsak a KLTE hallgatói körében, de sokkal nyitottabban terjeszti a számítástechnikai kultúrát.

— Célunk az volt, hogy mindenképp a kollégiumban lakók számára kiinduljon a lehetőség, de ugyanígy jöjhessenek hozzá a debreceniek, sőt más egyetemek hallgatói. Megfogalmazódott az is, hogy még nagyobb lépésünk, azaz teremtünk olyan feltételeket, hogy vidéki általános iskolások számára is elérhető legyen nálunk ez a kultúra.

— Megvalósult ez a terv?

— Tavaly nyáron már sor került arra, hogy ötven vidéki gyerek két héten át bentlakott a kollégiumban és elvégezte a BASIC-tanfolyamot. Úgy válogattuk ezt az ötven gyereket, hogy olyan régiókból kerüljenek ki, akik számára egyébként kevés lehetőség kínálkozik. Költségeikből részben a megyei tanács is térített. Évközben harmincnégy általános iskolás gyerek járt hozzánk kéthetenként hétvégi tanfolyamra. Erre a nyárra pedig egy olyan tanfolyamot szerveztünk, amelyre debreceni nagyüzemek dolgozóinak gyermekeiből toborzunk kényszerű résztvevőt.

Később a vidékieknek ugyanúgy megszerveztük az 50 fős tanfolyamot, mint tavaly.

— Kik foglalkoznak a gyerekekkel?

— Részben a KLTE tanárai, másrészt negyed-ötödéves hallgatók és olyan szakemberek is, akik itt laknak a kollégiumban, és egy debreceni nagyüzemben dolgoznak.

Mint például Emri Miklós, az Alföldi Nyomda fizikusa.

— Sok munkát mi csak megszerveztünk — mondja. — A kollégiumban lakó programozó, matematikus és fizikus hallgatók sok segítséget nyújtanak. Két teremben helyeztük el a számítógépeket. Az egyikben állandó ügyeleti rendszer van. Huszonöt hallgató tart ügyeletet. Sokszor előfordul, hogy reggel nyolckor elviszik a kulcsot és az majd csak valamikor hajnali háromkor kerül vissza. Állandó a forgalom, a számítógépek óriási szolgálatot tesznek, elsősorban persze az itt lakó hallgatóknak. Sokszor használják a gépeket szemináriumi dolgozatokra készülő, tudományos munkát végezve. Tavaly február óta több mint 350 hallgató kapott itt képzést. A gépfüzetek is jelzik; sok százan dolgoztak egy-egy számítógépen.

— Már ott tartunk — veszi át a szót Nádudvari Imre —, hogy a nálunk való munka beszámít a matematika-fizika szakos hallgatók harmadéves szakmai gyakorlatába. A programozóknak pedig üzemi gyakorlatként fogadják el. Lassan tehát rangja lesz a kollégiumi számítástechnikai klubban végzett munkának!

A közművelődési jelleg mellett a kollégium klubjában fontos szerepet kapott a minőségi munka, a szakmai továbbképzés. Erről beszélt Emri Miklós és Pomichal Lajos másodéves programozó, amikor a tanfolyamokat sorra vettük.

— Az egyetemisták számára az idén kétfajta BASIC-tanfolyamot indítottunk. Három csoportban (12-12 fő) heti háromszor kétórás foglalkozások voltak, és az iskolaszámítógépek megrendezett tanfolyamok szeptembertől áprilisiig tartottak. Indult egy elektronikai tanfolyam is melynek tematikája az volt, miként lehet számítógépet bővíteni. Főleg matematika-fizika szakosok, de középiskolások is jelentkeztek erre. Tíz-tizenötön jártak az asszembler nyelv tanfolyamára. De tanulmányoztuk már a FORTH-nyelvet is, melyet először 1982-ben kezdték alkalmazni. Xeroxtott irodalmat szereztünk ehhez, és ennek segítségével oktattuk. De tervezzük a számítástechnika legújabb nyelveinek tanulmányozását is?

— A legújabbakat? Nem félt, hogy bábeli zűrzavar lesz a sok nyelv között?

— Nem, hiszen ezek a nyelvek egymásra épülnek — válaszolja Emri Miklós. — A zűrzavar legfeljebb abból támad, ha lemaradunk, ha nem tartunk lépést a nyelvek fejlődésével.

...
Lépést tartani a fejlődéssel — mind szakmailag, mind a közművelődés szintjén. E cél vezérli a Tóthfalusi Kollégium számítástechnikai klubját és remélhetőleg ezekkel a törekvésekkel más intézmények is lépést kívánnak tartani.

D. A.

Talyigás

„A talyiga kétkerekű, két-
vagy egyszékű lócsős vagy
lőcselen, lajtorjás oldalú
vagy ládaszerűen deszkából
készített karosszériával ellá-
tott, teher vagy személy szál-
litására rendelt, egyes vagy
kettes fogatú jármű”, az em-
beriség legrégebb kerek jármű-
ve, feltehetően már a neo-
litikumban is megvolt.

A talyigások a debreceni cí-
vis társadalom szegényebb
csoportjából kerültek ki,
akiknek csak egy lóra telt,
s csak talyigára, s többségük
valahol a város szélén lakott,
ház után való földdel nem
rendelkezett. Terményeket,
jóságokat, építőanyagot, tü-
zölőfát fuvaroztak főleg a
város belterületén. Ez a fog-
lalkozási ág nem kis ügyessé-
get, bátorságot, erős fizikumot
kívánt. Nagyból szállításkor
a talyigás nyeregéből hajtotta
lovát, máskor állva maradt
hajtás közben a talyigaderék-
ben. Nyeregben rövidebb, ta-
lyigából hajtva hosszabb
gyeplőt használt. A fel- és le-
rakodást maga végezte, lova
takarmányát zsákban vitte
magával. Lová nem tartozott
a talyigások közé, sokszor a
koplálásra is rákényszerült
gazdáival együtt. Találom-
„kopláló”-nak nevezték azt a
helyet, ahol a talyigások ta-
nyáztak, fuvarra vártak.
Ilyen koplálójuk volt a mai
Árpád téren, a Csicsogón, s a
Hatvan utca végi Szénvásár-
tér. A legtöbb talyigás pá-
lvafutását kiskocsisként kez-
de valamelyik nagygazdánál,
s ott tanulta meg a lóval való
bánásmódot. Ha néha-né-
ha verekedésre került a sor,
a talyigások kezében vesze-
delmes fegyvernek bizonyult
a lős. Volt idő, amikor a fej-
lett inarral, kereskedelemmel
mezőgazdasággal rendelkező
város csaknem 300 talyigás-
nak tette lehetővé a megélhe-
tést. A 80-as években is meg-
közelítette számuk a százat.
Az első világháború előtt
számuk mintegy felére csök-
kent, alig voltak ötvenen. A
technika, a közlekedési, szállí-
tási eszközök rohamos tö-
kéletesedése felük fölött is
meghúzta a halálharangot,
feleslegessé váltak, s már az
1920-as években alig lehetett
talyigást találni Debrecen-
ben.

A debreceni talyigások em-
lékét Jókai Mór több írásá-
ban megörökítette. 1885-ben a
Vilám c. élelclapban Kerekes
Géza fantáziája teremtette
meg Bugyi Sándor talyigás
figuráját. Később Simon Ist-
ván debreceni tanító — aki
jól ismerhette a talyigásokat,
s azok eszéjárását — a Don-
góban, majd önálló kötetek-
ben (Én meg a lu stb., „Rim-
siges szip testhe álló történelmi
vannak benne”) folytatta a
nagy népszerűségnek örvén-
dő Bugyi-féle történeteket.
1916–18 között ő szerkesz-
tette a Bugyi Újságot is. Si-
mon István „Bugyi Sándor
emlék debreceni talyigás és
hejjes pógár” fantáziaszülte
élményeinek közreadását fő-
leg mulattatásra szánta, de
olykor-olykor komolyabb hí-
rokat is penget, amikor akar-
va-akaratlanul a civis magatartás
fontosságait tárja az
olvasó elé vagy szélesebb kör-
ben kritizál. Mindez azonban
nem jelenti azt, mintha Si-
mon István a debreceni ta-
lyigás típusát teremtette vol-
na meg.

A tiszántúli pusztai pász-
torszervezetben a legfiatalabb
bojtárt nevezik talyigásnak. A
19. században kétkerekű ta-
lyigájával ő kereste fel a so-
ros gazdákat, hogy a sorke-
nyeret összegyűjtse, ő gon-
dozta a talyigában őrzött
élelmet és ruhaneműt, s fő-
zött a bojtároknak. Győrben
a felszabadulás után is dol-
goztak kordélyosok, a talyi-
gások utódai, de ezeket is ki-
szorította a gépjármű.

A Talyigás utca a Téglás-
kertben található (1927).

Dr. Nyakas László

AZ ORVOS TANÁCSA

A cukorbeteg diétájáról napjainkban

A napi szénhidrátmennyiséget a beteg
életkora, testsúlya és fizikai igénybevétele
szabja meg. Nem mindegy a szénhidrát
mennyisége mellett annak időbeli elosztása
sem; gyakori, kis mennyiségű, mindig azo-
nos időpontokban elfogyasztott szénhidrát-
adagokra van szükség.

A cukorbetegnek helyes naponta többször
keveset enni. A ritkán elfogyasztott nagy ét-
kezések helyett általában a napi 5-6 részre
osztott étkezés a helyes (reggeli, tízórai,
ebéd, uzsonna, vacsora és lefekvés előtt
még egy késői étkezés). Ezzel az olyan be-
teg, aki még saját inzulinnal rendelkezik,
kíméli, a hasnyálmirigyt azok a betegek
pedig, akik inzulin kapnak, az ilyen jelle-
gű étkezési formával alkalmazkodni tudnak
a beadott inzulin hatásához. Pontos, hogy a
cukorbeteg minden nap lehetőleg azonos
mennyiségű szénhidrátot fogyasszon, ám az
egyes étkezéseknek is meghatározott meny-
nyiségű szénhidrátot kell tartalmaznia.

A normál testsúlyú betegek részére leg-
gyakrabban napi 200 g szénhidrátot tartal-
mazó diétát ajánlunk. Ekkor reggelire: 45 g,
tízóraira és uzsonnára 20-20 g, ebédre 55 g,
vacsorára 45 g, utóvacsorára 15 g szénhidrát-
ot számolunk a gyakorlatban.

A rendszeres erős fizikai munkát végzők-
nél és időskorúaknál ettől felfelé (250 g
— esetleg 300 g), idős korban, ülő foglalko-
zásúaknál, illetve elhízottaknál ettől lefelé
térünk el (100 g-ig) a napi szénhidrátmenny-
nyiség megadásánál, természetesen arányo-
san növelve vagy csökkentve az egyes étke-
zések szénhidráttartalmának grammnyi
mennyiségét is.

A szénhidráttartalmat illetően az ételek
három csoportba oszthatók: 1. csoport; Azok
az ételek tartoznak ebbe a csoportba, ame-
lyek fogyasztása tilos a cukorbeteg részére:
cukor, cukorkafélék, csokoládé, fagyalt,
méz, malátakávé, sütemények, szőlő, szilva,
ringló, dinnye, édes körte, banán, ananász,
datolya, füge, aszalt gyümölcsök, must, gyü-
mölcszörpök, üdítő italok, befőttek, dzse-
mek, sör, édes bor, pezsgő, likőr.

2. csoport; Ezekből az ételekből csak bi-
zonyos mennyiséget fogyaszthatnak. A
számolást megkönnyíti, ha a beteg ismeri,
hogy a különböző ételek milyen mennyisége
tartalmaz 30 g szénhidrátot, ami kb. egy
zsemle szénhidrát-tartalmának felel meg.

a) az ételek egy része nagyobb meny-
nyiségben, de keményítő formájában tar-
talmaz szénhidrátot.

30 g szénhidrátot tartalmaz: 5 dkg ke-
nyér, vagy 1 db zsemle, 4 dkg szárazszésza
vagy tarhonya, sajtos keksz, liszt, dara, rizs,
5 dkg lencse, száraz bab, sárgaborsó, 8 dkg
gesztenye, 40 dkg sárgarépa, zöldbab, 15 dkg
burgonya, 20 dkg zöldborsó, sütőtök, stb.

b) az ételek másik része kis mennyiségben,
de kristályos alakban tartalmaz szénhidrát-
ot. Ezért belőlük egyszeri alkalommal ke-

vesebbet, pl. tejféléből 2 dl-t, az alábbi gyü-
mölcsökből legfeljebb 10 dkg-ot szabad csak
fogyasztani; cseresznye, meggy, fanyar kör-
te, eper, málna, egres, ribizke, grapefruit,
alma.

3. csoport; Azok az ételek tartoznak ebbe
a csoportba, melyeknek fogyasztását csak
energia (kalória) szempontjából kell figye-
lembe venni: paraj, sóska, spárga, rebarbar-
a, karfiol, savanyúkáposzta, tök, karalábé,
kelbimbó, kelkáposzta, fejes káposzta,
gomba, cékla, zeller, hagyma, paradicsom,
zöldpaprika, citrom, retek, uborka, fejesalé-
ta és az ezekből készült rántás nélküli főze-
lékek, mindenfajta sovány hús és hal (sütve,
párolva, főzve), belsőségek, felvágottak és
egyéb hentesáruk) amennyiben liszt vagy
rizs nélkül készültek, tojás.

Az étrendben szereplő főzélékeket, salátá-
kat bőven adhatjuk, hogy a beteg ne éhez-
zen. A felsorolt alacsony szénhidráttartalmú
táplálékok nagyobb mennyiségű fogyasztása
esetén azonban azok szénhidráttartalmát figye-
lembe kell venni!

A cukorbeteg számára fontos szabály,
hogy tartózkodjanak a túlzott energiabevit-
eltől! A beteg életkorától, testsúlyától, ne-
méről, foglalkozásától függően a napi en-
giabevitel testsúlykilogrammonként 20–45
cal (84–189 kJ) között legyen. Ma hazánk-
ban a cukorbetegek közel 70 százaléka súly-
felesleggel rendelkezik. A diabeteszsek
többsége ma is a kívánatosnál bőségesebben
táplálkozik. A szervezet energiáigénye pedig
azonos mind a cukorbeteg, mind a nem cu-
korbeteg egyéknél. A cél tehát az elhízás
elleni küzdelem, a kövér cukorbetegnek le-
fogyasztása, és ezen belül a szénhidrátok
korlátozása. Az elhízás mértékének meg-
határozását, illetve az ideális testsúly kiszá-
mítását a következőképpen végezzük:

ideális testsúly = (testmagasság–100) ×
(a megmaradt érték 10 százaléka)
Pl.: 165 cm–100 = 65 65–6,5 = 58,5 kg

férfiaknál:
ideális testsúly = (testmagasság–100) ×
(a megmaradt érték 5 százaléka)
Pl.: 176 cm–100 = 76 76–3,8 = 72,2 kg

Az ideális testsúlyhoz viszonyítva 10–15
százalékos testsúlyfelesleg kismérvű, 20–30
százalékos közepes, 40 százalékos feletti tes-
túlyfelesleg pedig nagyfokú elhízásnak felel
meg. Az energiaszegény táplálkozást addig
kell folytatni, amíg a beteg testsúlya foko-
zatosan az ún. ideális testsúlyt meg nem
közelíti. (Tudnunk kell, hogy 1 kg testszír
mintegy 7000 cal-val (29 400 kJoule) egyenér-
tékű. Ennek megfelelően naponta a meg-
szokottnál 1000 cal-val (4200 kJoule) kevesebb
energiabevitelt hetente kb. 1 kg testsúly-
csökkenést eredményezhet.)

(Folytatjuk)

AUTÓSOK – MOTOROSOK

Teendők közötti baleseteknél

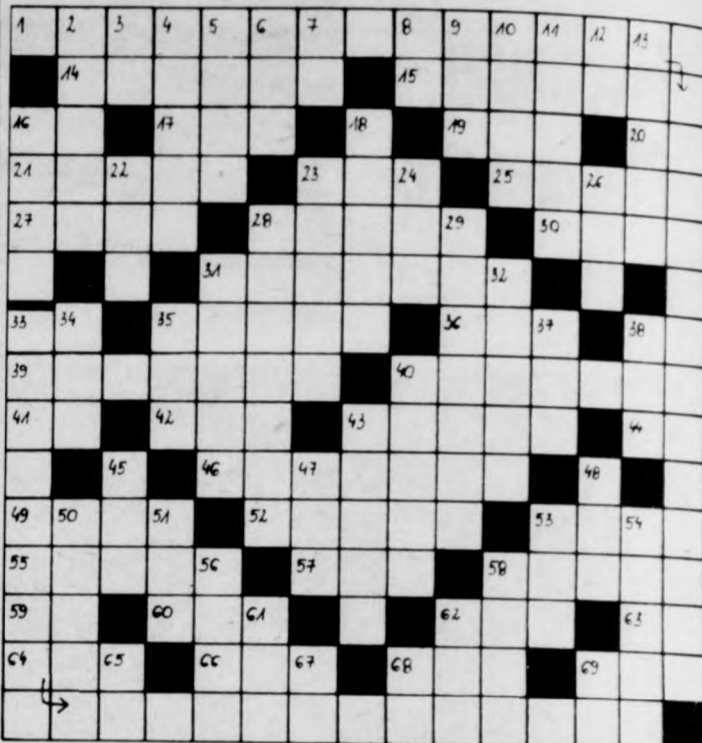
Közúti baleset bárkivel elő-
fordulhat, nem árt tehát tisztá-
ban lenni néhány alapvető
tennivalóval. Bármilyen körü-
lmények között válik is
közúti baleset okozójává vagy
részesevé valaki, legelső fel-
adat, hogy azonnal álljon
meg, utját ne folytassa. To-
vábbhaladásával, a helyszínről
való eltávozásával ugyan-
is, ha személy is megsérült
vagy veszélybe jutott, a segí-
tségnyújtás elmulasztása-
nak büntetést követi el, még
akkor is, ha a baleset okozá-
sában véten volt. Tehát még
a legcsekélyebb — úgynevezett
koccanásos — balesetnél is
meg kell állni! Ha viszont
már a helyszínen vannak a
mentők és a rendőrök, megál-
lásunkkal, kíváncsiságunkkal
ne okozunk tumultust.

Próbálja meg leküzdeni
idegességét, ingerültségét,
a másik résztvevővel szembeni
haragját. Az okok és körü-
lmények tisztázását segíti elő
az, hogy parancsolt érzel-
meinek, leküzdő felindultsá-
gát, megpróbál higgadtan
hozzájárni a szükséges te-
endőkhez. Az önbíráskodás
rendkívül káros dolog, majd
az arra illetékesek tisztázzák
az eset körülményeit.

A baleset következtében ve-
szélybe jutott vagy megsérült
személynek sürgősen segítsé-
get kell nyújtani. A segítség-
nyújtást nagyon óvatosan és
körültekintően kell végezni,
mert a szakszerűtlen beavat-
kozás végzetes következmé-
nyekkel járhat. Nagyon fon-
tos minden gépjárművezető
haladó jármű vezetője köte-

KERESZTREJTVÉNY

SZERELEM

Juhász Gyula egyik verséből
idézzük az első két sort.

VÍZSZINTES: 1. Az idézet első
része. 14. Műtétet végez. 15. Inaló.
16. EEEE! 17. Borul. 19. Zavaros
tan! 20. Szintén. 21. Többször
megdob. 23. Percet jelzője. 25. Val-
lásos tiszteletben részesített nő-
vény vagy állat. 27. Somogy meg-
nyel község. 28. Ráma. 30. Fekete
István írása egy gölyéről. 31. Kú-
szó hajtású hüvelyes növény. 33.
Morze-hang. 35. Apró darabokban
hull. 36. Finom szemcsék töme-
ge. 38. Az egyik sportlajuk be-
tűjele. 39. Tétlenül álldogál. 40.
Figuró. 41. Némán véli. 42. Mű-
veltető képző. 43. Koma. 44. Sze-
mélyes névmás. 46. Sok homok.
48. Ost pengetőhangszer. 52. Ka-
cag. 53. Irószköz. 55. Indián. 57.
Ex sakkvilágbajnok. 58. Érettségi
feladat. 59. Indiai légtitársaság. 60.
„A... elszáll, az írás megma-
rad”. 62. Szesz ital. 63. A rádi-
um vegyjele. 64. Egyforma be-
tűk. 66. Becézett nő név. 68. Glé-
da. 69. A hajó része.

F. I.

FÜGGŐLEGES: 2. Sír. 3. Egész-
tes 1. és a függőleges 33. számú
4. Kerékpár-alkatrész. 5. Darál. 6. sor.

HALL

— Nos, Joh
— Nem ros

— A házra
mire se jó.
— Hogyhog
— Tegnap é
ki sem hallot

— Hány óra
— Legfeljeb
— De hiszen
— Nekem e
szom!

— Miért jöt

— A kolléga

— Mit ábrá

nyugtát?

— Napnyug

— Honnan t

— Ismerem

— Történt n

— Igen, egy

nya helyett!

Két begipsz

— Szintén s

— Nem, bár

— Eppen a

val.

— Ezért mé

— Először é

— Hallom, b

— Igen, láb

tört el.

— Pincér, m

anyagból?

— Mert ez z

Hangverseny

get a zótérét

— Egyáltalá

soha velem jö

— Én viszont

ülök.

Két vadász

— Nincs rav

— Nagyon i

vettem egy ró

teritenem, egy

— Mi ez a c

— Semmi k

dulni a mellék

— De hiszen

— Ugy látsz

RUHA

TELTE

Aki tud szabni-va-
mát, hogy könnyen
hétköznapra viseletre
bematatja, egy szá-
delt.

Vékony övvel tel-
fazon. Puhán omló-
rú venni hozzá, pél-
mi ruhához szép se-
A szabásminta 9
lelő. Anyagszükség-
lesből: 2,80 m, 90 c
delhez: 140 cm szé-
m. Jelmagyarázat:
Kézélő, 3. Gallér, 6

HALLOTTUK VALAHOL

— Nos, John, elégedett vagy az új kiskocsiddal?
— Nem rossz, csak vállban egy kicsit szorít!

...
— A házőrző kutya, amelyet nekünk eladott, sem mire se jó.
— Hogyhogy?
— Tegnap éjjel olyan hangosan ugatott, hogy senki sem hallotta, hogy kirámolják a páncélszekrényt.

...
— Hány órát alszik naponta?
— Legfeljebb két-három órát!
— De hiszen ez kevés!
— Nekem elég, doktor úr, éjszakánként tíz órát alszom!

...
— Miért jöttél ma ilyen későn haza az irodából?
— A kollégák ostoba tréfája: nem ébresztettek fel!

...
— Mit ábrázol ez a festmény: napfelkeltét vagy napnyugtát?
— Napnyugtát.
— Honnan tudja?
— Ismerem a festőt.

...
— Történt már veled vasúti szerencsétlenség?
— Igen, egy alagútban az apát csókoltam meg a lánya helyett!

...
Két begipszelt lábú férfi áll a pultnál és sört iszik.
— Szintén sielés? — kérdi az egyik.
— Nem, bársek! — feleli a másik.

...
— Eppen a szemén találtam el a papát a hólabdával.
— Ezért még nem kell mindjárt sírni!
— Először én is nevettem.

...
— Hallom, balesete volt a sielésnél?
— Igen, lábtörés — de szerencsére nem az enyém tört el.

...
— Pincér, miért vannak a virágok az asztalon műanyagból?
— Mert ez a vegetáriánusok törzsasztala.

...
Hangverseny közben két nő zavartalanul beszélget a nézőtérben. Az egyik megjegyzi:
— Egyáltalán nem értem, miért nem akar a férjem soha velem jönni!
— Én viszont értem! — sziszegi dühösen az előtűk ülő.

...
Két vadász beszélget elményeiről.
— Nincs ravaszabb állat a rókánál — véli az egyik.
— Nagyon igaz! — helyesel a másik. — Egyszer követtem egy róka nyomát, és amikor végre sikerült leteritenem, egy kutya hevert előttem!

...
— Mi ez a csödület?
— Semmi különös — csak egy autós akart befordulni a mellékutca!
— De hiszen itt nincs is mellékutca!
— Úgy látszik, ő nem tudta!

AZ OSTOBÁK

(CSUVAS MESE)

— Ostobákból egész életünkre elégünk van — mondta egy öregember.
Meházasodott egy ember, és másnapra vendégeket akart hívni. Elmege a piacra, hogy enni-innivalót vegyen a lakomához, az új menyecske pedig meghagyja, hogy a vendégeknek milyen ételeket készítsen.
— Süssel húsos köstét, de szép is legyen, jó is legyen ám, a szélét meg rojtosra szedte! Aztán főzött ludaskását, és süssel hurkát.
A menyecske féltékenyült az ajtó közelében.
— Jól van, a sütemény szélét rojtosra szedem — hagyta rá az urára.
Kiment tehát az ura a piacra, a menyecske meg mielőtt egyebéhez fogott volna, zsinórt kezdett rojtosni, hogy a tészta szélét kivarrja. Épp-hogy elkészül vele, szállingóznak haza az emberek a piacról. A menyecske még tüzet se rakott. Sebesen begyújt, nekiáll a tészta. Eppen akkor jött meg az ura is. Látja ám, hogy az ételek még nincsenek készen, a feleség csak most rakja a tüzet.
— Ejnye, asszony, ha már tüzet raktál, miért nem főzted meg az ebédet is? — kérdi.
— Nem tudtam megfőzni. Mostanra éppen csak a zsinór rojtosát fejeztem be, amivel a tészta szélét beszegem — mondta az asszony.
— Hogyan, a tészta szélét zsinórral szeged be? — mondta ugyan nem azt mondtam neked, hogy zsinórral szeged ki a tészta szélét! A köttes tészta szélének kell rojtosnak lennie, akkor jó! „Bizony nem valami eszes-okos az én feleségem, ostobácska egy kicsit az asszonyom” — szomorozott el az újdonsült férj. Estig búslakodott, aztán azt mondta a feleségének:
— Isten veled, asszony. Hogyan elmehetnél veled, ostobával? Elmeget biz, bejárom a kerek világot. Ha három nap alatt olyan ostobákkal találkozom, mint te, hazajövök. Ha három nap alatt nem találom rá három ostobára, nem is várj rám, nem jövök vissza. Így szólt, és nekiindult a nagyvilágnak.
Megy, mendégél, sötétedés-

kor egy faluhoz ér. A faluban az egyik házban disznó visít, mintha ölnék. „Ugyan mi történt?” — gondolja az ember, és odamegy a házhoz, hogy megnéze a disznót. Látja, hogy a fészében összejött három-négy ember, és a disznót fel akarják tuszkolni a tyúkúlóra. Hármán-négyen is taszigálják és noszogatják a disznót.
Az újdonsült férj odamegy az emberekhez, és kérdi:
— Hát ti mit műveltek?
Mondják az emberek:
— Ma hoztuk ezt a disznót a vásárból, és most rá akarjuk tanítani, hogyan kell a tyúkúlóra állni. Este van, a tyúkúlok már elülték, de ez a disznó nem akar.
— O, ti ostobák — mondja az ember —, a disznó nem szokott a tyúkúlóra állni! Rakjatok a földre egy csomó szalmát, nem kell ide semmiféle magasuló: a disznó a szalmán szeret feküdni.
A jószág gazdái egy nyaláb szalmát dobta a disznó elé, az jól összeturkálta és ráfeküdt.
— No lám, a disznó valóban a szalmát szereti — mondták a disznóknézők. — Mi meg azt gondoltuk, hogy tyúkúlóra fog állni, akár a baromfi.
Hogy az újdonsült férj egy faluban talált már ostobákat, mintha valamiképp megkönnyebbült volna a szíve. Az éjszakát is az ostobáknál töltötte el.
Másnap reggel újból felke-rekedett ostobákat keresni. Ahogy megy, mendégél, egy másik faluhoz ér. Megy a falu főtűdjén, hát látja, hogy az egyik házból emberek tö-dulnak ki lepedőkkel, zsák-kokkal, az utcán meg kiráz-zakókat.
— Tüzet raktunk, és most kihordjuk a házból a füstöt — mondják azok.
Az ostobákat kereső bement a házukba, és kővé meredt a csodálkozástól. A füstös kony-hában égett a tűz, a ház aj-taja szorosan be volt csukva, vágni lehetett odabent a sűrű füstöt. A gazda meg egész há-zanépevel a füstöt meregette merőkanalakkal, vödörrel, lepedőbe és zsákokba töl-tötte, aztán az utcára vitték. Az újdonsült férj nézi, az-tán megszólal:
Zahemszky László fordítása

Bélyeggyűjtőknek

NEMZETKÖZI IFJUSÁGI ÉV

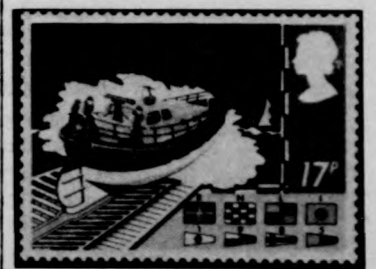
Május 29-én a Magyar Posta hetértékű sorozattal népszerűsíti az ENSZ kezdeményezésére létrejött fiatalok évét. A 24 forint névértékű sorozatot Forgács Miklós grafikusművész az ifjúság körében kedvelt, modern sport-ágak jelenetével díszítette. A névérték sorrendjében női labdarúgók, széllovas, aerobics gyakorlatot folytatók tűnnek elénk, majd a go-kart, a karaté, a sárkányrepülés és a gördeszka szerelmei következnek. Sikerült végre felváltani a korábbi sportbélyegeken már többször ismételt témákat. Kevés vonalból áll a grafika, néhol mégis túl sokat akar mutatni. A háttérből előbukkanó felhőkarcolók, vagy a karatezők verejtékben fogant csillagjai csak elvonják a figyelmet a lényegtől. Kicsi viszont az értékelés, ami az elsődleges felhasználás során, postai kezelés közben zavart okozhat. 317 300 fogazott és 4300 vágott sorozat készül az Állami Nyomdában.

JOBB VILÁGÉRT!

Nyolcven esztendeje alakult meg az Egyesült Nemzetek Szervezete. A jubileumról majd számos ország postája emlékezik meg bélyeggel. A világszervezet egy amerikai festő, Andrew Wyeth alkotásait viszi bélyegre. Csendes és nyugalmat helneke a festmények. Mezőn állodogáló lovas kocsik, behavazott házcskak jelképezik a békét, ami minden ember vágya.
A három helyen működő ENSZ postaforgalmi sorozatainak kiegészítésére hat új címetet hozott forgalomba. A New Yorkban érvényes bélyegen különböző borszintű emberek ülnek körül a világszervezet címerét. A genfi címleteken békégalombok ölelkeznek, jó hírrel repül a postás. Az osztrák címletek jelképes esernyője minden embert véd, a közös hajó békes vizekre tart. A 3 Sch névértékű bélyeg az összes hivatalos nyelven hirdeti az ENSZ nevét. A mostani, de a korábban kiadott bélyegeket mindegyike a világszervezet nyolcven éve kitűzött célját szolgálja: jobb világot.

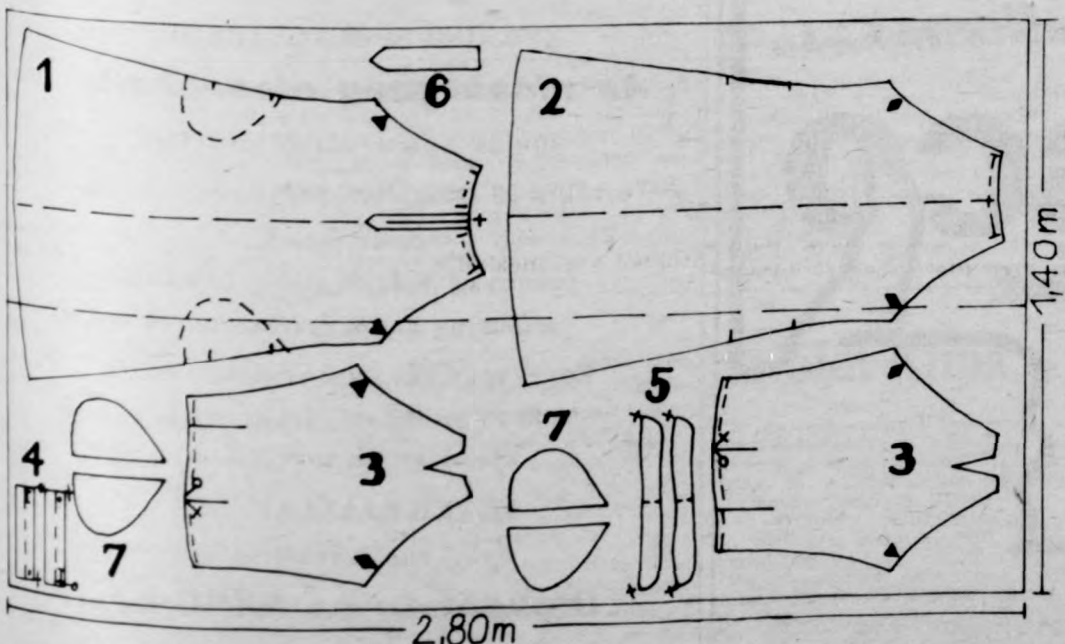
ÚJDONSÁGOK

Egon Ervin Kisch, a száguldó riportert behatolt a gyűjtők albumába is. Születése századik évfordulójára mindkét Németország bélyegget adott ki. Az NDK címetén az újságíró arcképe és aláírása látható, a kapcsolódó szelvényen Kisch prágai szülőházát ismerhetjük meg. Az NSZK telefonkagylóval a kezében ábrázolja az újságíró. Eltolódott darabokból áll össze Kisch fényképe, ezzel utalnak a riportert lendületére, fürgeségére, páratlan mozgékonyására.
Gondosan készülnek a svédok a jövő évben tartandó bélyeg-világkiállításra. Legújabb kiadványukon négy Stockholmról festett kép reprodukciója csalogatja a filatelistákat. A 3 kr névértékű címetet H. Linnqvist képe díszíti, amelyen az éjszakát nappallal varázsoló északi fényben gyönyörködhetünk a főváros természeti szépségeiben, néhány régi épületben.

RUHA TELTEKNEK IS

Aki tud szabni-varrni, annak nem jelent problémát, hogy könnyen és gyorsan megvarrja — akár hétköznapi viseletre, akár alkalmi ruhaként — a bemutatott, egy szabásmintára készíthető két modelt.
Vékony övvel telt alakon is jól mutat ez a fazon. Puhán omló, lágy esésű anyagot célszerű venni hozzá, például pamutjerseyt, vagy alkalmi ruhához szép selymet.
A szabásminta 96-100-as mellbőségig megfelelő. Anyagszükséglet: 1. modellhez: 140 cm szélesből 2,80 m, 90 cm szélesből 4,80 m. A 2. modellhez: 140 cm szélesből 2,65 m, 90 cm szélesből 4,20 m. Jelmagyarázat: 1. Eleje, 2. Háta, 3. Ujjja, 4. Kézlejtő, 5. Gallér, 6. Kivágáspánt, 7. Oldalsó.

Aforizmak

A legnagyobb igazságtalanságok elkövetésénél vigyáznak a leg gondosabban az igazság látszatára.
(Johann Heinrich Pestalozzi)

Ingmar Bergman gyakran mondta nekem: „Tulajdonképpen egy vigjátékban kellene játszani.” De amikor azután a reggelenél elmondta lidérces álmait, tudtam, hogy következő komor filmjében játszom majd a főszerepet.
(Liv Ullmann)

Szadista az, aki a kriminézőnek előre elárulja, ki a gyilkos.
(Siegfried Lowitz)

A kiadó olyan szerepet tölt be, mint a köszönő ember a vendéglőben. Neki is meg kell kérdeznie: „Uram, izlett a főztünk?”
(Henri Nannen)

Úgy látszik, a házastársak veszekedése élvezet forrása is. Nem egy házasság, amely — különösen nézők előtt — pokolnak tűnik, titokban boldog házasság a veszekedő házastársak számára.
(Kurt Kusenberg)

Japánban az egy főre jutó jövedelem 2000-ben nagyobb lesz, mint az Egyesült Államokban. És ha a japánoknak sikerül az első gondolkozó számítógépet kifejlesztetniük, ez az Egyesült Államok számára elektromikai Pearl Harbour lesz.
(Steve Miller)

Csaknem valamennyi befutott politikusnak van egy „csontváza a szekrényben”. A fő az, hogy megakadályozza, hogy a csontok zörögjenek.
(Carlo Francki)

Margaret Thatcher makacs Salome, aki azt szeretné, ha ezüstláncán hozná el neki Scargill szakszervezeti vezető fejét.
(Neil Kinnoek)

A franciák szívesen nézik azt, amit tipikusan németnek tartanak.
(Jürgen Syberberg)

A németek elsősorban a televíziónezők, és egyenesen eszelős konoksággal vágynak arra, amit már ismernek.
(Werner Herzog)

Sportoljanak a szünidőben!

NYÁRI TÁBOROK A GYEREKEKNEK

Lassan véget ér az iskolai év és a szülők fejében már bizonyára megfordult az a gondolat, hogy milyen hasznos elfoglaltságot keressenek gyermekeiknek a nyári szünidő tartama. Bár a családok tagjai szabadságuk nagy részét június és augusztus között tervezik kiadni, de az együttlétnek ez a lehetősége mindössze néhány hetes. Nagy kérdés tehát, hogy amíg a szülők dolgoznak, a kisebb-nagyobb gyerekeknek milyen szórakozási, sportolási alkalmat lehetne biztosítani?

Mindenképpen dicséretes, hogy néhány debreceni sportegyesület és intézmény segíteni akar a gond megoldásában elsősorban azzal, hogy különböző nyári sporttáborokat és tanfolyamokat szervez.

Az I. számú Lakótelepi SE 6-14 éves általános iskolás gyerekek részére nyári napközis sporttábort szervez a tavalyihoz hasonlóan. A diákok napi háromszori étkezést mellett megismerkednek az úszással, az atlétikával, a tenisz és ezenkívül számos labdajáték alapjaival. A négy turnus ideje: I. június 17-től 21-ig, II. június 22-től 26-ig, III. június 27-től 31-ig, IV. július 2-ától 6-ig. Erdeklődni a Lakótelepi SE Debrecen, Hal köz 6. szám alatti irodájában lehet személyesen a turnusok iránt, amelyekben többek között filmvetítéssel, vidám parki látogatással, góndokozással a gyerekek szórakoztatásáról is naponta reggel háromnegyed 7 és délután fél 5 között. A Lakótelepi SE turnusonként 150 gyermek hasznos időtöltéséről tud góndokozni pedagógusok felügyeletével. A részvételi díj személyenként 650 forint.

A Debreceni Kinizsi három, kéthetes napközis tábort szervez általános iskolás korú gyerekeknek, akiknek szülei

élelmszer-ipari vállalatoknál dolgoznak. Július 1-től augusztus 13-ig felügyelő testnevelő tanárokat kérnek fel a táborok vezetésére, s turnusonként 100-110 gyereket tudnak fogadni, akik a D. Kinizsi Vághid utcai pályáján ismerkednek meg a különböző sportágak tudnivalóival. Az élelmszer-ipari bázisvállalat dolgozók gyerekeinek ingyenes sporttáborozására a D. Kinizsinél és az élelmszer-ipari vállalatok szakszervezeti bizottságainál lehet jelentkezni.

A DUSE szintén a nyár folyamán összesen 24 órás tenisztanfolyamokat indít általános és középiskolás gyerekeknek. A részvétel feltételeiről a DUSE Dóczy József utcai irodájában kell érdeklődni.

A Debreceni Orvostudományi Egyetem dolgozóinak gyerekei két-két hetes turisztikai táborokban vehetnek részt. Négy turnus szerveznek és naponta reggel fél 7-től délután 4 óráig Debrecen és környéke, elsősorban a Nagyerdő látnivalóival ismertetik meg a kisdíjakokat.

A Tanítóképző Főiskola Gyakorló Iskolája az idei nyáron is megrendezi a már hagyományos szarvasi vizitúrát, kajakozó táborát. A gyerekek részére változatos programot állítottak össze a szervezők, melyben úszóverseny a Holt-Körösön, túrakajakozás a környező vízezen, és sportjátékok szerepelnek. Ezenkívül megtekintik a világhírű arborétumot, a Tessedik Múzeumot és a Párizsban élő, szarvasi születésű Ruzsicskay György festőművész műtermézeit. A debreceni úttörők ezenkívül részt vesznek az aktuális helyi mezőgazdasági munkákban is.

Cs. Z.

MA DÉLUTÁN 5 ÓRAKOR:

DMVSC-Eger SE

NB II: A D. Kinizsi Veszprémben

A DMVSC NB I-es labdarúgócsapata ma, szombaton délután 5 órakor a nagyerdei stadionban a kiesés rémétől fenyegetett Eger SE együttesét fogadja. A találkozót a Németh, Lázni, Köböl játékosok vezetik. Három irányítja.

Dr. Puskás Lajos, a csapat edzője elmondta, hogy szerdán a Ferencváros elleni mérkőzésen Mező és Benyó tejesítményével volt maradéktalanul elégedett, bár Bücs is jól játszott a második félidőben. A többiek közepes teljesítményt nyújtottak, a védelem többnyire biztosan állt a lábán. A két támadó viszont rendkívül gyenge napot fogott ki.

Három vesztes mérkőzés után elég nehéz a helyzetünk. A játékosok kedvetlenek, pszichikailag szeretném fölírni őket és remélem, hogy átérzik majd az utolsó hazai bajnoki mérkőzés súlyát. Nagyobb odaadást várok tőlük, hiszen hosszú idő után illene már a hazai közönség igényeit is kielégíteni. Feltétlenül azt várom, hogy búcsúzóul a csapat jó játékkal, maradandó emlényt szerezzen lelkes szurkolótáborának. Remélem,

hogy ma minden csapatrészt kitesz magáért.

Mörtel, Bücs és Magyar Zs. rúgókat kaptak szerdán, de mindhárom játszott a Mező - Paróczai, Szigeti, Deákvári, Kiss - Supka, Bücs, Szabó (Sándor) - Magyar Zs., Mörtel, Benyó csapat szerepeltetését tervei, hangsúlyozva, hogy bár kevés a támadójátékos, de szeretné, ha a csatárok a moznopohlyattal nem élnének vissza.

Az NB I állása

1. Bp. Honv.	28 19 5 4 57-21 43
2. Videoton	27 14 7 6 43-25 35
3. Rába ETO	28 14 6 8 51-46 34
4. Z.-szeg	28 12 7 9 37-31 31
5. Haladás	28 10 9 9 31-29 29
6. Csepel	27 10 9 8 21-19 29
7. FTC	28 11 6 11 33-34 28
8. Vasas	28 8 11 9 51-44 27
9. DMVSC	28 10 7 11 32-33 27
10. Pécsi MSC	28 9 10 9 31-32 27
11. Ú. Dózsa	28 9 8 11 34-31 26
12. B.-csaba	28 8 12 13 30-26 26
13. MTK-VM	28 10 5 13 35-41 25
14. Tatabánya	28 9 6 13 40-46 24
15. Eger SE	28 9 5 14 24-38 23
16. SZEOL AK	28 5 2 21 30-65 12

A Videoton-Csepel mérkőzés június 5-én játszák.

Az NB I 29. fordulójának további mérkőzése, szombaton.

Videoton-Zalaegerszeg, Vasas-Haladás VSE, Békéscsaba-Ujpesti Dózsa, Csepel-Rába ETO, MTK-VM-SZEOL AK, Ferencváros-Tatabánya, Bp. Honvéd-Pécsi MSC.

A Debreceni Kinizsi NB II-es labdarúgócsapata vasárnap délután 5 órakor Veszprémben a Bakony Vegyes ellen szerepel. Az a találkozót a Radics, Gergács, Szabó T. bírói hármast vezeti. A debreceniek ebben a bajnokságban nagy-szerű teljesítményt nyújtottak, hiszen négy fordulóval az élvázár előtt, már eddig is több pontot szereztek, mint a korábbi bajnokságokban. A D. Kinizsi esetleges veszprémi győzelmével még a negyedik helyet is megpályázhatná, viszont a Bakony Vegyesnek is ehetően szüksége van mindkét pontra, hiszen csak így maradhat versenyben a kiesés elleni küzdelemben. Makray Balázs edző minden bizonnyal a szerdán Kazincbarcikai verő Vadon - Vajda, Takács, Sebők - Fehér, Magyar A., Szűcs, Andirák - Barna, László, Bruder gárdát küldi a pályára.

Sorokban

A berettyóújfalui körzeti labdarúgó-bajnokság elmúlt fordulójának eredményei: Magyarhomorog-Pocaj 5-1, Csökmő-Biharkeresztes 1-5, BUSE II-Vásod 3-1, Kisvárda-Zsák 1-2, Mezősas-Berettyóújfalui SE 1-3, Mezőpéter-Berekbószormény 8-0, Esztár-Köröszakál 2-5. Az élcsoport: 1. BUSE II, 2. Biharkeresztes 35, 3. Mezőpéter 30, 4. Csökmő 30 ponttal.

A női kézilabda Magyar Népköztársasági Kupáért: Derecskei Csillag-Egri TK 28-11 (0-4), Ld. Varga, Körtvélyesi 1-4, Tóth 4 és Nyékie 3.

Az 1962-66. évi megyei labdarúgó-bajnokság kiírása lesz a Hajdú-Bihar megyei labdarúgó-szövetség élfőnöke legközelebbi ülésének fő napirendi pontja, melyre június 4-én, kedden délután fél 5-kor kerül sor Debrecenben, a Simonyi utcai helyiségben.

Ismerd meg a Bükköt! elnevezésű nyári tábort szerveznek Miskolcon (a bankúti szíkházban) június 23-tól július 20-ig egyhetes turnusokban 8-12 éves lányok részére. Felvilágosítás: Jusztitia SE, Miskolc, Dózsa Gy. u. 4., telefon: 18-251.

A D. Kinizsi vízilabda-szakosztálya június 4-én és 6-án úszni tudó és vízilabdázó szándékú 1975-ben született fiúk részére toborzó tábor délután fél 6-tól fél 7-ig a nagyerdei úszóudvarban.

A Victoria GM a vakációban nyári sporttáborban úszásoktatást, karait és egyéb változatos, hasznos nyári elfoglaltságot kínál az iskolás korú gyerekek részére. A szülők részéről nem várt nagyságú igény futott be a szervezőkhöz, akik azt kérik, hogy hely hiányában erre a táborra már ne jelentkezzenek. Várható, hogy más formában módjuk lesz az ezúttal kimaradt gyerekeknek is - még a nyár folyamán - beiratkozni egy újabb sporttáborba.

A Hajdú-Bihar megyei asztalitenisz-csapatbajnokságot a nőknél a D. Universitas, a férfiaknál a D. Vörös Meteor nyerte. E két csapat vesz majd részt a magasabb osztályba jutásért kiírt osztályozón.

Üzásoktatás kezdődik a Vekerti Általános Iskola medencéjében június 17-től. Beiratkozni június 10-től naponta 8-17 órá között lehet az intézetben.

Hat büntetés-végrehajtási intézet dolgozóinak országos sport-találkozója tartják meg május 31-én és június 1-én, a Debreceni Agrártudományi Egyetem sportpályáin. A versenyt pénteken délelőtti nyitották meg és délután kezdődtek a bajnokságok kispályás labdarúgásban, asztaliteniszben, sakkban és lövészetben.

Kézilabda NB I és NB II/B

Vasárnap DMVSC-FTC

Ajándékok, meglepetések a szurkolóknak

A női kézilabda NB I tavaszi idejére már befejeződött és most az ósról előrehozott fordulók közül is a harmadikra, egyben utolsóra kerül sor. Ezt követően nyári pihenőre térnek a játékosok, majd a felkészülés napjai, a kupák és tornák sorozatai következnek.

A DMVSC együttese vasárnap a Ferencváros gárdáját fogadja fél 11-kor az Oláh Gábor utcai csarnokban. A zöld-fehérek május 5-én Budapesten 24-21-re győztek a debreceniek ellen. Annak a találkozóknak az érdekessége, hogy Komáromi Akos vezető edző véleménye szerint csapata akkor nyújtotta leggyengébb teljesítményét a bajnokságban. Elmondta a szakvezető,

hogy ezúttal a visszavágás idejében lépnek pályára. A két csapat bajnoki helyezése a 15. forduló után:

3. DMVSC	15 10 0 5 395-339 20
12. FTC	15 42 9 301-324 10

A debreceniek kapuját a válogatott Toth Illdikó védi, de sor kerülhet az ifjúsági korú Csátrai Éva bemutatkozására is. A szakosztály vezetői ajándékokkal és kedves meglepetésekkel várják a csapat lelkes és egyre nagyobb létszámú szurkolóit. Ezek közül egyet el is árultak. Három szerencsés néző a mérkőzés követően három főnix-taxival ingyen utazhat haza Debrecen város területén.

Schönherz-emlékverseny: 1. DMVSC-DSI

Budapesten rendezték meg az országos ifjúsági ügyességi és gátfutó csapatbajnokságot. A DSI és DMVSC fiataljai folytatják a korábbi éveken elkezdett sikeresorozatot és ez évben is az első helyen végeztek. A Schönherz Zoltán emlékére kiírt versenyen elért szép eredmények további biztást adhatnak a fiataloknak.

Eredmények.
Leányok, 100 m gát. Csapat: 2. Debrecen (Pekete, Kovács, Csapó, Gyuricska). 300 m gát. Csapat: 2. Gyuricska, Lóki, Csapó, Szőke, Gyuricska (DSI)

43.24 másodperccel új országos serdülő csúcsot ért el. Magas. Csapat: 1. Kovács J., Ladányi, Perényi, Gyuricska 173,25 cm, új országos csúcs. Távol. Csapat: 1. Fekete I., Kovács Sz., Csapó, Gyuricska.

Flúk, Gerely. Csapat: 1. Antal, Gonda, Kovács, Oz. Rüd. Csapat: 2. Kovács, Kozák, Gömöri, Békési. 300 m gát. Csapat: 2. Szabó, Hunyadvári, Perjes, Kocz. ***

A BEAC pályáján megrendezett országos egyetemi és főiskolai bajnokságon a debreceni

hallgatók a következő eredményeket érték el. 110 m gát: 1. Bodó Béla (KLTE) 14.17. Magasugrás: 1. Gíblacs István 212. 400 m gát: 2. Csapó (TKF) 51.19. 100 m: 6. Varga Nóra (TKF). Magas: 1. Vajda Katalin (TKF) 177.

A III. országos veterán atlétikai pályabajnokságot rendezték meg Ózdon. A debreceni sportolók eredményei. Nők, Gerely, 2. kategória: 1. Kertészné 33,20. Férfiak, Magas, 2. kategória: 1. Kurunczi 150.

Fegyelmi

A Hajdú-Bihar megyei labdarúgó szövetség fegyelmi bizottsága hétközben tárgyalt a 54. percben, 4-0-as állásnál félbeszakadt Nagyrábé-Mikepércs bajnoki mérkőzés ügyét. A már kiállított Szakál Imre (Mikepércs) tettlegesen bántalmazta a játékosokat, amiért három évre mindennemű sporttevékenységtől eltiltották. A mérkőzés két pontját a pályán elért eredményrel a Nagyrábé javára igazolták. Az ugyancsak kiállított Nagy Lajos (Mikepércs) négy szórakoztató MNK, vagy bajnoki mérkőzésen való szerepléstől tiltotta el a fegyelmi bizottság.

A május 5-én lejátszott Derecske-Nagyrábé mérkőzés 2-0-es eredményét megővta a Nagyrábé, Zöld László jogtalan szerepeltetése miatt. A fegyelmi bizottság az óvásnak helyt adott és a találkozó eredményét megsemmisítve a mérkőzés két pontját 0-0-as gólkülönbséggel a Nagyrábé javára írta.

X. Hajós Alfréd-emlékverseny

Az első magyar olimpiai bajnok, Hajós Alfréd emlékére e héten immár tizedik alkalommal rendeznek úszóversenyt Debrecenben.

- A nagyeredő fűrdő 50 méteres, feszített víztükör versenymedencéjében rendezik a viadalt. Ma, szombaton délután 4 óratól kerül sor az első napi küzdelmekre, amikor is 13 versenyszámot bonyolítanak le. Másnap, vasárnap délelőtti 10 óratól folytatják az úszóviadalt, ekkor 12 számat rendeznek.
- Az emlékverseny nemzetközi jellegű kassai úszók részvételével lesz.
- A legtöbb pontot gyűjtő egyesület egy évig védője lesz a Hajós Alfréd vandordíjnak.

SPARTAKIAD

A falusi dolgozók nyári spartakiadjának küzdelmei ezekben a napokban folynak a községekben, a körzetekben, majd a megyei döntőre kerül sor. Négy sportágban van vetélkedő, kézilabdában, röplabdában, kispályás labdarúgásban és atlétikában.

Június 2-án Vámospercsen (8 óratól), 9-én Balmazújváros

(9), 11-én Biharkeresztesen (16), 15-én Püspökudvarban (9), Debrecenben (16) és Hadháztegláson (8), 16-án pedig Biharkeresztesen (8.30), Nádudvaron (9) és Berettyóújfaluban (8.30) lesznek vetélkedők.

A megyei döntőt 1985. június 22-én délelőtti 9 óratól bonyolítják le a balmazújvárosi sporttelepen.

Alföldi Kupa

A Tájékoztató megyei szövetség a hét végén rendezi meg a hagyományos Szakszervezeti Kupa váltó és Alföldi Kupa egyéni országos versenyt.

Az esemény jellegzetes alföldi homokos terepen kerül lebonyolításra.

Az év elején bevezetett új minősítési rendszer nem kedvez a váltóversenyeknek, ezért külön óvatot várható időpontja 13 órakor lesz.

egyesület jelezte részvételét a szombaton 12 órakor Bánkon kezdődő viadallal. Az esemény megközelíthető a 9-es autóbusszszal a Bánki Általános Iskoláig utazva.

A vasárnapi egyéni verseny harmashegyfaljai helyszínére az úttörővasúti különvonatot indít reggel 7 órakor. Az eredményhirdetés várható időpontja 13 órakor lesz.

Hét végi sportműsor

JÚNIUS 1., SZOMBAT

ATLETIKA

DMVSC nagyeredő sportkomplexuma. 10: A megyei csapatbajnokság második fordulója és a serdülő B kategóriabeli ranglistaversenyek második fordulója.

KÉZILABDA

Közúti pálya, 14.45: D. Közúti Eptők-Kötém (női NB I. B.). - MEDICOR-pálya, 15.30: D. MEDICOR-Húos (női NB I. C.). Kinizsi-pálya, 9.45: D. Tartosító-ipari Kombinát-Biharkeresztes (férfi megyei, Szech, Vass). - Spartacus-pálya, 17: D. Spartacus-Hajdúánánás (férfi megyei, Nagy J., Tics). - Dózsa kistadionja, 16.10: D. Sportiskola-Pélgár (férfi megyei, Simon, Szabó S.).

Videken. NB II. Nők: Püspökudvar Zöld Mező-Sírok. - Megyei bajnokság. Nők: Balmazújváros-Hajdúszoboszló Boeska (17.15. Kapusi, Nagy L.), Földes-D. Sportiskola (15.45. Katalin, Nagy M.). - Férfiak: Hajdúdorog-Nyiradony (16.15. Gacsalyi L., Nádasdi), Balmazújváros-D. Universitas (17.30. Komáromi, Tóth). - Berettyóújfalui MSE-Hajdúszoboszló (17.45. Sído, Tiba K.).

LABDARÚGÁS

Nagyeredő stadion, 17: DMVSC-Eger SE (Németh, Lázni, Köböl). NB I-es mérkőzés. - 15: DMVSC-Eger SE (Varga J.). NB I-es utánpótlás bajnoki mérkőzés. - Oláh Gábor utcai sporttelep, 11: DMVSC-Szolnoki MAV (NB-s serdülő, Papp Cs., Buglyó, Tatár). - 12.30: DMVSC-Szolnoki MAV (NB-s ifjúsági Koroknai, Buglyó, Tatár).

Videken. Debreceni körzeti bajnokság. Nyugati csoport (17): Egyek-Hajdúszámon.

TÁJFUTÁS

Bánki Általános Iskola, 12: Országos váltóverseny a Szakszervezeti Kupáért.

ÚSZÁS

Nagyeredő úszóudvar, 10: Négy város (Debrecen, Miskolc, Kassa, Székesfehérvár) versenye. - 16: A X. Hajós Alfréd nemzetközi úszóviadalt. Első versenypár.

JÚNIUS 2., VASÁRNAP

ASZTALITENISZ

Városi sportcsarnok, 8: A Hajdú-Bihar megyei Mezőgazdasági Szövetkezetek Szövetségének megyei döntője 21 férfi és 13 női csapat részvételével.

KÉZILABDA

DMVSC nagyeredő sportcsarnoka, 10.30: DMVSC-FTC (női NB nap).

TÁJFUTÁS

Harmashegyfalja, 8: Országos egyéni verseny az Alfréd Kupáért.

ÚSZÁS

Nagyeredő úszóudvar, 10: A X. Hajós Alfréd nemzetközi úszóviadalt. Második, befejező verseny nap.

Megnyitja a tenispálya

Ma szombaton a DMVSC megnyitja Oláh Gábor utcai tenispályáit. Alkalmi jegyet egy-egy óráig időtartama 50 forintért válhatnak az érdeklődők. Az éves bérlet 1500 forint, illetve bázisvállalati dolgozóknak 500 forint.

